

Nr. 20 • Februar 2011 • 12. årgang

Pilgrimmen

*Kors og regnbue
i bjergene efter Astorga
ved El Ganso*

(foto: Henrik Friediger)

Pilgrimmen

Udgives af:

Foreningen af Danske
Santiagopilgrimme

Pilgrimmen
c/o Henrik Friediger
Agernvej 27
2830 Virum

tlf.: 4585 0088 Mobil: 2892 1632

mail: redaktionen@santiagopilgrimme.dk

Pilgrimmens redaktion:

Henrik Friediger, ansvarshavende

tlf.: 4585 0088

henrikfriediger@email.dk

Eva Andersen, tlf.: 3828 0804

perleeva@gmail.com

Peter Glunz, tlf.: 2040 1131

peter@glunz.dk

Niels Henrik Lieberkind, tlf.: 5196 8097

nh.lieberkind@get2net.dk

Troels Beck, tlf.: 2066 2649

troelsbeck@mail.dk

ISSN 1603-2365

Pilgrimmen afleveres
til Nationalbibliografien

Opsætning og layout:

Glunz Consulting, Køge, tlf.: 2040 1131

Tryk: Glumsø Bogtrykkeri

Foreningen

Foreningen af Danske

Santiagopilgrimme

c/o Sekretariat, Carina Glunz

Salbyvej 4 · 4600 Køge

Mobil: 4042 9515

mail: sekretariat@santiagopilgrimme.dk

www.santiagopilgrimme.dk

Ved henvendelse til foreningen bedes
medlemsnummeret oplyses,

Bestyrelsen:

Henrik Friediger, formand

og ansvarshavende redaktør

tlf.: 4585 0088 Mobil: 2892 1632

Vibeke Mørdrup, næstformand

Mobil: 2615 7173

Niels Henrik Lieberkind, sekretær

tlf.: 4731 5626

Carina Glunz, kasserer

Mobil: 4042 9515

Troels Beck, bestyrelsesmedlem

tlf.: 6447 1190 Mobil: 2066 2649

kontakt til udenlandske søsterforeninger

Else Dupont, bestyrelsesmedlem

tlf.: 7020 1011

Benny Gunge, bestyrelsesmedlem

Mobil: 2615 7107

Enhver udnyttelse af bladets tekster er forbudt i henhold til loven. Undtaget herfra er korte uddrag af artikler til brug for anmeldelse samt til omtale der fremmer foreningens formål. Samtykke til at kopiere bladets tekster i øvrigt kan fremskaffes gennem bladets redaktion.

Copyright tilhører forfatterne ligeledes med fotos, der, hvis ikke andet er angivet, er taget af og tilhører forfatterne.

Side: Indhold:

2	Kolofon
3	Indholdsfortegnelse
4 - 5	Bertelsen-effekten? <i>af Henrik Friediger</i>
5	Nyt fra redaktionen
6 - 10	Danmarks Pilgrimsforening - Formål og Vision <i>af Arne Larsen</i>
11 - 13	Og så blev pilene gule <i>af Henrik Tarp</i>
14 - 16	En tænsksom caminovandring <i>af Pia og Arne Schmidt</i>
17 - 19	Camino low tech <i>af Thomas Bak</i>
20 - 26	At finde en ro... (med Caminoen) <i>af "Med Tæerne Fremad"</i>
27 - 32	Ikke to Caminoer er ens? <i>af Henrik Kehler</i>
32	Lidt statistik
33 - 41	Mit alter står højt i bjergene... <i>af Peter Glunz</i>
42 - 47	Skåneleden for begyndere <i>af Gitta Bechshøft</i>
48 - 52	Via Tolosana <i>af Gitta Bechshøft og James Heimann</i>
53	Universel gangart i sneglefart <i>af Eva Rowley</i>
54 - 55	Pilgrimsrejsens 7 søjler <i>af Jørgen Haffgaard</i>
56 - 59	Pilgrimstur i Danmark <i>af Ola Blokkum, Norge</i>
60 - 64	Kreativ og meditativ vandring på Hærvejen <i>af Finn Buhl</i>
65 - 71	To uger som frivillig på herberget i Aitzenea <i>af Ulla Thomsen og Bente Åkerlund</i>
72 - 74	Camino med Nordfyns Højskole <i>af Lene Starbo</i>
75 - 83	Camino Mozárabe de Granada <i>af Henrik Friediger</i>
84	Det terrængående testamente <i>af Henrik Friediger</i>
85 - 86	Den Danske Klosterrute <i>af Henrik Friediger</i>
87	Mellem stjerner og midnatsol <i>af Gitta Bechshøft</i>
88	Annonce Nordfyns Folkehøjskole
89	Indkaldelse til ekstraordinær Generalforsamling og årsmøde på Fyn den 14. maj 2011
90	3 nye bestyrelsesmedlemmer
91	Annonce Hjemkomstretræte
92	Annonce Pilgrimsvandring fra Danmark til Santiago de Compostela
93	Om den rette forståelse af pilgrimsvandringen - teologisk set <i>af Henrik Friediger</i>
94 - 97	Ikke alt er, hvad det ser ud til at være <i>af Finn Buhl</i>
97	Svar til Finn Buhl <i>af Anette Foged Schultz</i>
98	I årtusinder har vi spurgt <i>af Lars Busk Sørsensen</i>

Bertelsen-effekten?

El Camino – her har millioner af pilgrimme i mere end 1000 år gået i søgen efter sandheden. De har vandret tværs over det nordlige Spanien til byen Santiago de Compostela. Det hævdes, at Caminoen skaber forbindelsen til tilværelsens dybeste lag.

En tv-vært har med åbent sind begivet sig ud på sit livs vandring. Finder han sandheden og den spirituelle dimension, finder han troen? Der er ingen garanti. Men Caminoen siges på forunderlig vis at forandre de gående for evigt.

af Henrik Friediger

Sådan blev hvert af de 24 afsnit i DR2's julekalender for voksne 'Bertelsen på Caminoen' indledt. 12 dages vandring fra Leon til Santiago blev til 24 afsnit, hvor vi kunne følge tv-værten Mikael Bertelsens kamp med sig selv, tv-holdet og Caminoens anstrengelser og mennesker.

Det var vi mange, der gjorde. Hver aften på det ukristelige tidspunkt – kl. 23.00 efter Deadline sad mere end 100.000 mennesker og fulgte kendissens gang på de nordvestspanske pilgrimsveje. Med genudsendelsen næste eftermiddag og muligheden for at se og gense på DR's hjemmeside har mere end 200.000 mennesker fulgt med. Det er rigtig mange! Aldrig har Caminoen fået så megen reklame.

Den tyske tv-komiker, Hape Kerkeling, skrev for snart fem år siden en bog om sine oplevelser på Caminoen. Den blev en helt uventet succes og er kommet i over en million eksemplarer og var året julegave i Tyskland i 2006. Siden strømmede tyskerne til – se artiklen herom i Pilgrimmen nr. 15.

Måske kan Bertelsen på Caminoen få en lignende effekt, så det i 2011 og de næste par år frem bliver os danskere, der topper på Caminoen?

Det vil naturligvis her fra pilgrimsforeningen blive hilst med glæde, hvis flere danskere bliver inspireret til at vandre på Caminoen. Det er som bekendt et af foreningens formål.

Men er Caminoen nu som programmerne med Mikael Bertelsen viser? Både ja og nej. Landskaberne, byerne, refugierne – det hele blev vist. Men der er mere end det. Noget, som ikke er kommet frem i de udmærkede udsendelser.

For det første, synes jeg, udsendelserne ikke rigtig har formået at formidle den rytme, som en Caminovandring er. Måske fordi tolv dages vandring er kogt op til 24 udsendelser, er den simple rytme, som er så karakteristisk for en Caminovandring, ikke vist. Det med at stå op om morgenen, spise lidt morgenmad, drikke en kop kaffe på den nærmeste bar og indstille sig på at vandre ud på vejene, timerne hvor man langsomt ved at sætte det ene ben foran det andet bevæger sig gennem landskabet, pauserne, ankomsten til den kommende nats herberge, brusebadet, tøjvasken, hvilen, samtalen med de andre – eller den stille meditation for sig selv, aftenmåltidet, søvnen. Det samme dag ud og dag ind. Rytmen i det helt enkle liv, der giver plads til at være sig selv, møde sig selv – og de andre

– på godt og ondt. Det ville måske være for kedeligt fjernsyn, og der er også nogle, der synes, det er kedeligt i virkeligheden. Men det er sådan, Caminoen er.

For det andet er der det med snorkerne. Brug dog ørepropper!

For det tredje er der altså også kvinder på Caminoen. Mikael Bertelsen møder stort set ingen kvinder. Taler i hvert fald ikke med dem. Og det er ganske bemærkelsesværdigt. Caminoen er for begge køn.

Endelig er der for det fjerde det med søgen efter sandheden og den spirituelle dimension, som udsendelserne blev indledt med.

Det er næppe historisk korrekt, at middelalderens pilgrimme er taget af sted for at 'søge efter sandheden'. Den har der ikke hersket tvivl om. Sandheden ejede kirken og den har man skullet underlægge sig, og har gjort det. Mange har endda gået – på egne eller andres vegne – for at opnå syndsforladelse, samle point til det evige liv.

Hvilke forestillinger, den enkelte pilgrim konkret har gjort sig om livet her på jorden og i himmelen, kan vi naturligvis ikke vide noget om. Men at den katolske kirke har holdt trosforestillingerne i et jerngreb, er noget, vi ved. Der har ikke været plads til, at den enkelte selv har skullet finde frem til noget som helst.

Den enkeltes søgen efter sin egen sandhed er et moderne fænomen. Paven kalder det 'relativisme' og fordømmer det, hvilket man som moderne pilgrim naturligvis ikke behøver at tage sig af. Men at forestille sig, at Caminoen i sin essens er et sted for sandhedssøgen, er simpelthen at tage munden for fuld.

Det spørgsmål, som udsendelsen stiller, om den gode Mikael Bertelsen finder sandheden, spiritualiteten og troen, bliver da heller ikke besvaret. Hvordan skulle det også gå til? Hvordan ville det vise sig? Tanken er næsten ikke til at holde ud at tænke til ende!

Men det er ikke noget, der skal afholde nogen som helst fra selv at tage af sted. Caminoen har meget at give den enkelte pilgrim – mand og kvinde, gammel og ung – ligevel eller måske snarere: som følge deraf! Den sindige rytme, landskaberne, møderne med sig selv og de andre, det simple liv.

Buen Camino – også i 2011.

Nyt fra redaktionen

Fra og med dette nummer er redaktionen udvidet med to bestyrelsesmedlemmer, så den nu består af Henrik Friediger, Peter Glunz og Eva Andersen samt Niels Henrik Lieberkind og Troels Beck. Der er stadig plads til et par stykker til. Henvend dig til et af redaktionens medlemmer, hvis du er interesseret i at gå ind i dette arbejde.

Æresmedlemmer

Foreningens grundlægger og første formand, Henrik Tarp og hans kone Vivi, foreningens første sekretær blev på generalforsamlingen den 30. oktober 2010 som de første udnævnt til æresmedlemmer. Vi siger tillykke til Henrik og Vivi Tarp med ønsket om mange års fortsat samarbejde til fordel for foreningens arbejde om vores fælles interesse, Camino de Santiago.

Danmarks Pilgrimsforening – Formål og Vision

Inspirationen til denne artikel fik forfatteren på den næsten fem timer lange generalforsamling den 30. oktober 2010 i Sorø. Det blev den længste generalforsamling i foreningens historie og indeholdt afstemninger om vedtægtsændringer og efterfølgende kampvalg om formandsposten – noget de på stedet vedtagne vedtægtsændringer gav mulighed for. Forfatteren tænker tilbage på fordums tildragelser i sit hjemsohn og på modernitetens svøbe – og giver sit helt aktuelle bud på de værdier, foreningen bør bygge på.

af Arne Larsen

Kamp må der til, skal livet gro,
ej kamp blot for dagligt brød,
men kamp for frihed i liv og tro -
thi evig stilstand er død.

H.V. Kaalund

Ved den nys afholdte generalforsamling var der sikkert en og anden deltager, der fik sig en grundig lektion i, hvad frie meningsudvekslinger kan indeholde af konfliktstof, og derfor i sit stille sind tænkte det samme, som en sød gammel kone, jeg har kendt, tænkte, når hun kom i selskab med stride gemytter. Så kunne hun finde på at dysse dem ned med ordene: "Fred på jord, Fred på jord"!

Og så var der da også den gamle præst, der mere konstaterende end egentlig misbilligende udtrykte det ved stilfærdigt at bemærke, at slige tilbøjeligheder i hans metier måtte man bare tilgive, for når de hellige sloges, så var Fanden altid løs.

Her i vores forening gik bølgerne godt nok også så højt, at de tidsmæssige rammer sprængtes, så deltagere, der måtte have glædet sig til årsmødets andre programpunkter, måtte indkassere en slem skuffelse.

Men det er vel, som det nødvendigvis må være, hvor skarpe meninger krydser klinger. Nogle må så "græde" mens andre kan "juble". Men jeg må virkelig komplimentere dirigenten, Bjarne Enemark, for hans måde at styre slagets gang på. Ellers kunne det, for at sige det pænt, være kommet til at tage sig mindre pynteligt ud.

Når vi nu er ved de delte meninger minder det mig om, at jeg vokset op i Vaalse på Nordvestfalster, og i min ungdom, ude blandt fremmede, ikke sjældent blev mødt med en form for søgt overbærenhed, når jeg fortalte, hvorfra jeg kom. For der var jo en gang en vis pastor Arboe Rasmussen, som ikke bare ikke troede på jomfrufødselen, men som også gjorde en dyd af at sige det højt. Da han i 1913 søgte embede i Vaalse, hvor han havde fundet klangbund for sine synspunkter, besluttede biskopperne på et møde i Viborg, at der skulle rejses tiltale mod ham. Men ved en højesteretsdom i 1916 blev han frifundet, og året efter blev han så udnævnt til præst i Vaalse, men under kirkeministerens direkte tilsyn, angiveligt fordi biskoppen ikke ønskede at få snavs på fingrene. Også den gang græd de "gode" imens de "onde" jublede.

Menigheden i Vålse var glade for deres præst. Det viser denne gamle tegning fra det satirisk blad Blæksprutten.-

Senere skete der igen noget lignende her nede på Falster, da beslutsomme folk fra en valgmenighed i midten af 1940'erne havde bestemt sig for, at de til trods for al lov og et kirkeligt ramaskrig om, at det nu var på tide at få luget dette ugudelige fremmedelement ud af kirken, ville have en kvindelig præst. Og jeg kan da sagtens forestille mig helt anderledes, besindige vestjyders og andres fortørnelse over hvad disse rebelske falstringer nu havde fundet på at antaste gode gudfrygtige folk med.

Men igen, de "gode" trak det korteste strå. Set i det perspektiv må jeg dog alligevel konstatere, at vores generalforsamling kun foregik indenfor et enkelt lokales fire vægge. Hvilket dog ikke afkræfter den kendsgerning, at vi nok alle sammen har det til fælles, at der er visse ting og begreber, der for hver især af os er os hellige – ting, som vi ikke blot har lov til, men også pligt til at slå for. At måtte kæmpe for det man tror på er fri-

hedens pris, og ordene, kun ordene, er vort værn og vores våben. Netop derfor er det i mange sammenhænge godt at indskyde en neutral instans, der som modererende faktor er højeste myndighed, ikke mindst når kontroversielle sager er på dagsordenen.

Det er en arv fra vort gamle folkestyre, som vi måske ikke i det daglige skænker mange tanker. Men som ikke desto mindre er det fundament, som vor mellemmenneskelige omgang hviler på – et helligt klenodie, som vi for vor egen skyld må være parate til at værne om i fællesskab.

Frygt ej for hvad verden kalder sin
nødvendighed af stål.
Anderledes dejligt falder ord
på himlens tungemål.
Dens nødvendighed herneden,
det er netop kærligheden.

Grundtvig

Det, som i poetisk sprog i få ord kan gribe en hel verden, og samtidig indfatte et æterisk menneskeskabt univers i konkrete rammer, kan måske påstås at matche det, som alle dage har ledt menneskets tankers ustyrlige flaksen hen imod livets gådefulde, inderste væsen. På linje hermed kan det, for et stykke tid at bryde totalt ud af nutidsmenneskets daglige trummerum ved fx at tage på pilgrimsrejse, ses som indgangen til en renselsesproces, fordi denne trummerum, som jo ubønhørligt er dikteret af det moderne udbyttesamfund, hvis drivkraft langt overvejende er baseret på udsigten til, ret beset, temmelig flygtige materielle "erobringer" – også kaldet "goder", der for nogle vel kan tage sig ud som et menneskeligt og socialt inkluderende, indbydende tagselv-bord symboliseret ved overflod, mens det for andre alt for ofte udgør et menneskeligt og socialt ekskluderende, ubønhørligt krav om mådehold symboliseret ved smalhans.

Kald bare dette højdepunktet af lavpandet snusfornuft. Og når så samme moderne samfund samtidig forsøger at fortrænge vores medfødte behov for åndelige holdpunkter - så som religiøs arv med dennes formaninger, dogmer og pligter, fordi noget sådant påstås at hæmme enhver form for nødvendig tilpasning til det, man kalder nødvendigheden, men som dog alligevel, vitterligt for mange mennesker, på trods og ved hjælp af troens nådegave sætter dem i stand til med glæde og forventning at tage livets udfordringer på sig, så må dette vel til gengæld være at betegne som indsigt?

Det er i modsætningsforholdet mellem disse mere eller mindre skæbnebestemte livsvilkår, vi skal forsøge at finde os selv. For mig at se, så er den store, og tilsyneladende hastigt voksende interesse for pilgrimsvan-

dringer, også iblandt mennesker, for hvem man for en overfladisk betragtning skulle tro det måtte ligge fjernt, helt sikkert en dybt menneskelig reaktion på en samfundsmodel der udvikler sig i en menneskeligt set faretruende retning.

Det kunne også formuleres med et udsagn fra Prædikerens Bog 2,11: "Men da jeg så tilbage på alt det, mine hænder havde udført, og på det slid, jeg har haft med at udføre det, da var det alt sammen tomhed og jagen efter vind, og der var ikke noget udbytte af det under solen". På pilgrimsvandringen befinder man sig pludselig i en fuldstændig ændret livssituation. Hulheden i det liv vi ellers mere eller mindre automatisk til daglig fører, går langsomt op for én. Hulheden i ens egne fortjenester. Hulheden i ens egen personlige kapital, det være sig ejendom, liv og tro, som vi ellers med fortrøstning har støttet os til. Vi har, med et gammeltestamentligt udsagn, solgt vor førstefødselsret for en ret linser og erstattet den med mantraet, "enhver er sin egen lykkes smed", som vi på linje med så meget andet af verdens glimmer har ladet os bjergtage af, som værende enhver ærlig anstrengelses hele formål.

Men her er det så, at de lange vejes vandringer, ofte i ensomhed, viser sig at kunne åbne op for en spændende opdagelsesrejse, ikke bare i et fremmed land iblandt fremmede mennesker, men nok så betydningsfuldt ind i en helt ny verden af erkendelser, der for rigtig mange af os bevirker, at vi, når vi vender tilbage til hvor vi kom fra, ikke mere er de samme som før, vi drog ud. Derfor er der heller ikke så få, der kommer i krise, når de igen skal indpasses i vante former, som vi jo alt for godt ved kun langsomt og nølende lader sig ændre. Men tilbage har vi

dog stadig håbet om, at den smerte, vi kan føle omkring denne uvirkelige virkelighed, er fødselsveer der varsler, at alle tings livscyklus stadig er intakt og uovervindelig.

Begrave stridsøksen

Thi vil jeg råde hver ærlig kraft:

Vær ikke angst for det høje!

Sæt målet højt og forsagthed lavt.

Og gå til fjelds selv med møje,

Op hvor det lufter over døgnets dom,
hvor knap vi øjner hvad vi kævles om, -

Så skal I se, fjeldenes sne
vil nok en gang la' sig pløje.

Chr. Richard

Derfor kan det vel heller ikke undre, at den brogede flok, som vor forenings medlemskare udgør, ikke på nogen måde lader sig homogenisere eller på anden måde ensrette. Vi tog ud på vejene med lige så mange forskellige forudsætninger, som vi er medlemmer, og vi vendte hjem igen med hver vore vidt forskellige indtryk og forhåbninger. Men stadig med det til fælles, at vi alle har været på en dannelsesrejse, hvor vi har sanset med alle antenner ude, og på baggrund heraf, efter bedste evne arbejdet på at brænde den tegl ind vore bevidstheder, hvormed morgendagens menneskelighed skal bygges op.

Og efter disse fremtidsvisioners læst skal vi så forsøge i fællesskab at tegne vor pilgrimsforenings profil. Men vi må forstå, at dette ikke lader sig gøre uden hver enkelt medlems bevidsthed om, at vor enhed ikke kan fungere, uden at vi aktivt lever med i den, både ud fra en levende interesse i dens arbejde og sigte, og ud fra en vilje til gennem fordomsfri tilkendegivelser at finde frem til en mulig fællesnævner, ud af hvil-

ken foreningens profil skal tone frem. Med baggrund i formandsafstemningen blev den antagelse konfirmeret, at der ikke er den helt store forskel i stemmevægt på om foreningens profil skal tegnes i et kristent, missionsåbent - eller i et mere folkeligt, religionsneutralt tilsnit. Men da alle jo dog er enige om, at der skal være plads til at alle kan føle sig hjemme, så synes jeg, at vi nu sammen begraver stridsøksen og erkender, at vi udgør et forum for endog meget skarpe meningsudvekslinger, der bare skulle kunne karakteriseres som fair og respektfulde.

Fremtidsvision

Hvilken fremtidsvision jeg selv nærer for vor forening, er jeg faktisk ikke i tvivl om. Jeg har fra tid til anden taget del i lokale pilgrimsvandringer på kirkelig basis, og jeg har hver gang følt min frihed stækket på grund af, hvad jeg må betegne som autoritære tilbøjeligheder. Det støder mig, når vi næsten ikke kan komme ind i en kirke, uden at vi absolut skal holde andagt. Om dette er begrundet i den antagelse, at vi alle er lige faste i vort gudsforhold, eller fordi der tages udgangspunkt i bibelens missionsbefaling eller måske begge dele, skal jeg ikke kunne sige.

Ligesom det også støder mig hvis der pludselig dekretes taleforbud, med henvisning til, at det nu i de kommende tre kvarter drejer det sig om fordybelse, som om en sådan ligefrem kan påbydes. Man har øjensynligt fået det af alle pilgrimme, i øvrigt med fuld rette, højt besungne begreb." At vandre i stilhed", helt galt i halsen. Der er nu en gang forskel på en lille skare der vandrer sammen for et par hyggelige timer på stier og sogneveje her i landet, og så det at vandre to tre stykker eller måske helt alene på den spanske mesetas ensomme vidder.

Jeg kan ikke forstå, at den folkekirke som jeg, om end ikke særligt aktivt, er medlem af, ikke benytter vor viden om, at lokale pilgrimsvandring er et fænomen der er oppe i tiden, til at søge at nærme sig blot en lille del af de 90% af medlemmerne, der ellers næsten aldrig kommer i den, blot ved åbne dørene og armene i stedet for bare, sammen med de trofaste, at beholde vandringens og samværrets glæder for sig selv – måske endda af hensyn til profilen?

Jeg erkender, at mange almindelige menneskers generelle modvilje imod, eller måske ligegyldighed overfor, alt hvad der har med tro og kirke at gøre er en svær størrelse at udfordre, men mener alligevel, at pilgrims-tankens muligheder for, netop i disse år, at kunne slå en breche i den er til stede.

Dette er løftet vort
fra bror til bror
vi vil bli gode mot
menskenes jord.
Vi vil ta vare på
skjønheten, varmen
som om vi bar et barn
varsomt på armen.

Nordahl Grieg

Jeg tilslutter mig varmt, at vi som forening står for åbne døre for alle der har været eller fremover vil være indfanget af pilgrimsvandringernes helt særlige fællesskab og atmosfære, og at de alle skal være velkomne til at tænke, tro, tale, og skrive af karsken bælg såvel i overensstemmelse med deres eget ståsted, som ud fra en overbevisning om at vi, i og med at verden igennem de sidste mange årtier er blevet meget, meget mindre end før, paradoksalt nok, bliver nødt til at favne langt videre ud, end vi tidligere har været vænnet til, eller har behovet.

Ikke mindst under indtryk af vor egen civilisations aktuelle vanskeligheder og smuldrende magtpositioner er det bydende nødvendigt for os, ikke blot i ord, men også i praksis, at respektere medmennesker med anden tro og andre livsmønstre, på bekostning af selvpromovering og selvretfærdige ytringer. Lad os ikke glemme, at det, vi aflæser i vor næstes ansigt, er vort eget spejlbillede. Jeg tror på, at vi alle ved at grave tilstrækkeligt dybt i vore egne drømme, og i vor egen tro, kan nå langt i forhold til at begrænse vor jagen efter tomhed og vind, og efter den overfladiskhed der giver næring til så mange af verdens dårligdomme, herunder også det igen og igen, og ikke mindst her i vor egen oplyste tid så udbredte fænomen, igennem åbenlyse provokationer at slippe Fanden løs med adkomst til, i ukendte magters navn, at igangsætte ukontrollerbare stemninger og konflikter folk og kulturer imellem.

Lad blot vores forening udvikle sig til at blive de ærlige standpunkters forum for dueller, det være sig mundtligt så vel som skriftligt, men med skyldig hensyntagen til fællesskabets overordnede målsætninger.

Årets pilgrimsvandring

**På Sjælland fortsætter vi
vandringen fra sidste år.
Vi vandrer videre fra Esrum
lørdag den 28. maj.
Se nærmere på hjemmesiden.**

**Vandringen vest for Storebælt
ligger i forbindelse med
den ekstraordinære
generalforsamling
lørdag den 14. maj i Middelfart.**

Og så blev pilene gule!

Kære læser. Hvis du nu regner med at skulle sætte dig i vinterlampens skær og læse en morsom beretning om gule pile, ja så må jeg nok skuffe dig. Mest af alt vil de følgende sider være en nekrolog over den person, der i nyere tid har betydet mest for den pilgrimsvej vi alle har gennemtravet.

af Henrik Tarp

Under vore vandringer har vi vel næppe tænkt nærmere over, hvorfor vejen ligger netop der, hvor den ligger. Hvorfor der er Refugios municipales (offentlige refugier), hvor man indtil 2010 ikke skulle betale for overnatning og mange andre forhold man som pilgrim bare tager eller har taget som en mere eller mindre selvfølge. Men intet kommer af intet, undtagen lommeuld, som en kendt dansk økonom har udtalt. Og det samme er tilfældet her.

Der er muligvis blandt vore medlemmer nogen, der har været så tidligt på færd, at den eneste pilgrimsguide der var at fremskaffe, var den lange røde fra forlaget EVEREST.

Den er stadig god, men dens format er lidt uhandig for bukselommen, så andre guider har taget over i det marked, men den kan stadig købes. Alene for venerationens skyld vil jeg foreslå dig at købe et eksemplar, næste gang du kommer ned på Caminoen. Denne guide har sat standarden for alle efterfølgende guider og det være sig spanske som guider på alle andre sprog. Jamen, hvad har det med gule pile at gøre? Spørgsmålet er relevant, men Caminoen og gule pile hører jo på en måde sammen.

På side 8, i min EVEREST guide fra 1985, står der at læse "¡Amigo peregrino y compañero de viaje! En este mapa te ofrezco el itinerario que en la primera mitad del siglo XII ha seguido, y luego redactado, el

peregrino Aymeric Picaud. – Kære pilgrim og rejseledsager. På kortene her viser jeg dig den rute som pilgrimmen Aymeric Picaud fulgte i den første halvdel af det 12. århundrede og som han derefter skrev ned.

Altså den berømte guide fra 1139 var udgangspunktet for genopdagelsen af Caminoen for ca. 25 år siden. Men det var faktisk slutningen på en lang historie, en historie som har en og kun en person som hovedperson.

Don Elias Valiña Sampedro

Navnet siger sikkert ikke dagens pilgrim meget, men denne præst fra O Cebreiro var ham, der igennem mange utrættelige arbejder og forskning lagde grunden for genopdagelsen af den pilgrimsvej, vi andre efterfølgende har haft så stor glæde af at vandre på.

Elias Valiña Sampedro blev født i en lille landsby i kommunen Sarria den 1. februar 1929 og døde på Hospital el Calde den 11. december 1989 - altså for lidt mere end 20 år siden. Hans grav er at finde i kirken i O Cebreiro. Alene det at han blev begravet inter muros, altså inde i kirken, er en ære som ellers kun tilfaldt paver, biskoper eller andre, der indenfor kirken havde opnået et højt embede. Det viser hans betydning, til trods for at han "kun" var en almindelig præst i en undselig kirke.

Han var en præst ud over det sædvanlige. Efter sin ansættelse i O Cebreiro i 1957 blev han doktor fra universitet i Salamanca på en afhandling om Caminoen i 1965. Men ikke nok med det var han en forkæmper for at forbedre vilkårene for befolkningen i disse uvejsomme bjergområder ved O Cebreiro, som vi alle har stridt os igennem.

Han fik gennemtruffet oprettelsen af lokale skoler, elektrisk lys og fik myndighederne til at forbedre infrastrukturen, således at de små landsbyer, som du traver igennem på din vej op til O Cebreiro og igen ned til Triacastela, ikke forblev små isolerede samfund, men fik ordentlige veje, der kunne forbinde dem med den omkringliggende civilisationen. I sit ihærdige arbejde med at kortlægge og finde rødderne til pilgrimsvejen, gennemtrawlede han alle landsbykirker i Lugo-provinsen for at se, hvad der gemte sig i gamle skrifter og i kirkernes arkiver. Dette arbejde endte med en afhandling på 737 sider. For dette arbejde fik han tildelt Premio José María, og arbejdet blev senere trykt og udgivet af Lugos provinsregering.

Hans stadige ihærdige arbejde munder til sidst ud i en pilgrimsguide. Den ser dagens lys i 1971. Det bliver en guide, hvor han beskriver ruten gennem historien og geografi- en med et primitivt kort. Men gennem teksten mærker man helt tydeligt den flamme, der brænder for at udbrede kendskabet til Caminoen, som dengang var næsten ikke eksisterende. Den næste kommer i 1985, og det er den udgave, jeg har liggende her ved siden af mig, og den du bør købe næste gang du skal ud at gå - bare for pilgrimshistoriens skyld.

Sampedros ry som fortaler for Caminoen bærer efterhånden frugt. Han bliver udnævnt til Comisario for Caminoen, en stilling der betød, at de første pilgrimsforeninger ser dagens lys i årene efter. Meget kort efter denne udnævnelse fik han også formået at få det første pilgrimsmagasin på gaden Boletín de Camino de Santiago. Det var det første blad der udelukkende beskæftigede sig med pilgrimsvejen. Et var, at det gennem sine få og noget primitive numre udbredte viden om pilgrimsvejen (kun i Spanien), et andet var, at det var årsagen til, at det første officielle møde med kun ét punkt, nemlig Caminoen, kom til at finde sted i Santiago fra den 20. til den 24. maj 1985. Desværre fire år efter, at Sampedros var død. Mødet i Santiago førte videre til det første internationale møde i Jaca i 1987 fra den 23. til den 26. september. Det var på dette møde den struktur, vi alle kender, blev lagt ned over Caminoen, og det var også på dette møde at Caminoen blev Europæisk Kulturvej.

Den gule pil

Men hvor blev den gule pil af? Elias Valiña Sampedro, som du kan forstå, var ihærdig og ukuelig. Ikke kun på det intellektuelle plan udbredte han kendskabet til Caminoen, også på det praktiske plan tog han aktivt del. I sin lille uopvarmede 2CV med banangear gennemkørte han Caminoen fra Roncesvalles til katedralens døre. Han gennemtravede hele strækningen for at foretage optegnelser over kirker og andre seværdigheder, som kunne have pilgrimmenes interesse. Og det var i dette arbejde, han måtte erkende, at uden ordentlig vejvisning var der ingen pilgrimme. Som sagt så gjort. Pile var vel det bedste til at vise vej. I baglokalet til sit hjem i O Cebreiro havde han noget maling, der var til overs fra et større vejar-

bejde i området. Han besluttede at begynde i Roncesvalles og så male pile hele vejen ud til Santiago, med hjælp fra venner og bekendte. Den omtalte maling var tilfældigvis gul. Ja, sådan blev pilene gule.

En tænksom caminovandring

af Pia og Arne Schmidt

Fra den 8. maj til den 13. juni i 2009 år var min kone Pia og jeg på en pilgrimsvandring i 37 dage uden pausedage på i alt knap 800 kilometer. Vi startede i St. Jean Pied de Port i Frankrig og gik derfra over Pyrenæerne til Santiago de Compostela.

Det var et projekt, der lykkedes, synes vi, med alt hvad turen indebar af gode og fantastiske oplevelser i mødet med andre pilgrimme, den spanske befolkning, natur og byggekunst, og også strabadserne, de ømme fødder, Pias dårlige knæ, den iskolde regn og de meget forskellige refugier.

Projektet havde tankemæssigt været undervejs i nogle år. Beslutningen var, at når vi kunne bruge den tid vi ville hertil, så skulle det være. Når vi begynder var arbejdsfrie.

Caminoens sjæl

Hvad er det der gør det så anderledes, at vandre her? Vi havde læst om det. Det er Caminoens sjæl. En vandrevej med så store, gennem århundreder indbyggede hændelser og skæbner. Vi følte det. Forbindelsen til historien. Stjernevejen.

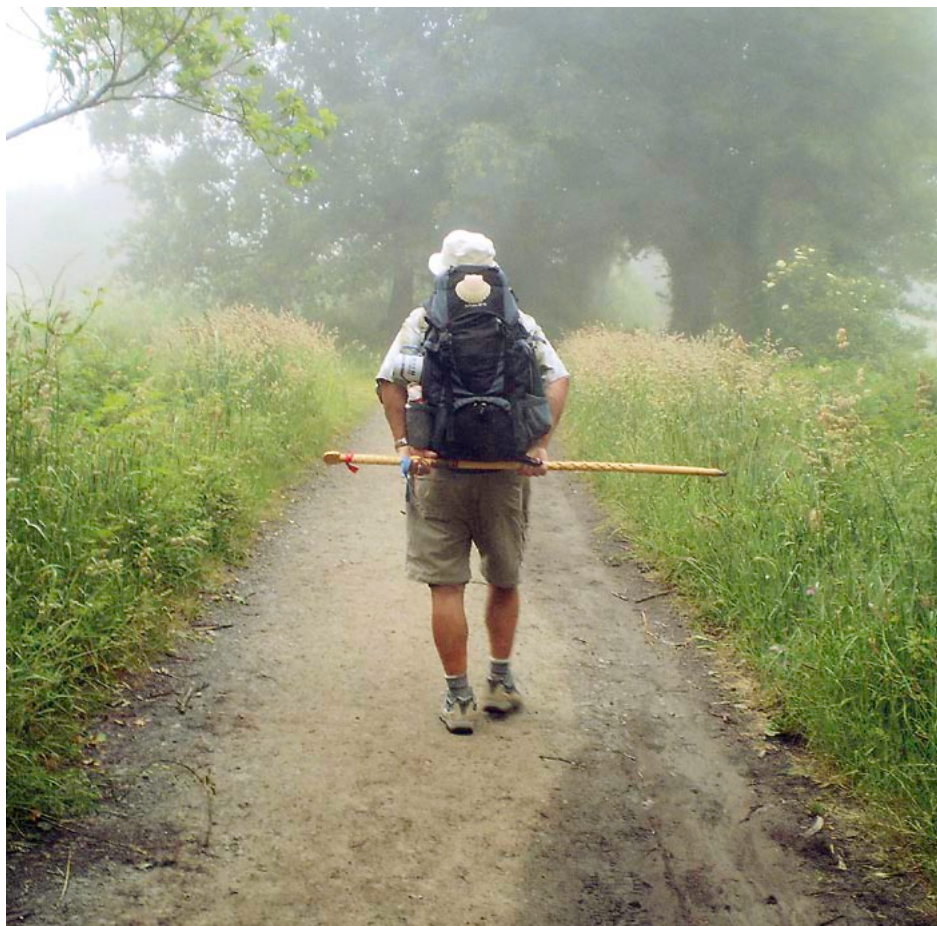

Forandringen fra den hjemlige, rimeligt komfortable levevis, til at have hele sin verden i de 8 kg på ryggen, hver dag at fylde sin vandflaske ved enhver mulig lejlighed, hvor der stod "aqua potable", købe lidt pølse, brød og ost og en flaske vin i den lille lokale butik, eller det lille udsalg mange barer har i rummet bag ved bardisken. At finde det bedste sted for et hvil, hver gang, at nyde de enkle måltider. At vinke til de andre peregrinos, at sige "buen Camino" for 200. gang på én dag, og sige til sig selv "You can do it", og kæmpe videre op ad de stejle stier, at nå toppen og lægge de hjemmefra medbragte små sten ved jernkorset, er ting, - der skal opleves.

Glæden over små ting blev en meget stor følelse.

Enkeltheden i livsstilen og de mange langsomme kilometre, gav pludselig rum til at opleve omgivelserne på en helt uvant intens måde. Til at lade tankerne flyve tilbage og søge mening i tidligere oplevelser. Det er rigtig sundt. For krop og sjæl.

Efter nogle dages vandring sammen, men også alene når vi gik med 10 meters afstand, talte vi i en lille pause om, hvilken følelse der fyldte os mest. Det første der faldt os ind var for os begge taknemmelighed for, at det var muligt at starte ud på sådan en tur. Dernæst talte vi om alle de der hastede forbi os, som om det gjaldt om at komme hurtigst mulig frem på Caminoen. Pilgrimme på cykel kørte pludselig forbi med høj fart. Nogle af pilgrimmene, særligt dem der fulgtes ad i flok, talte i et væk og højlydt så den stilhed, vi gerne ville nyde på Caminoen til at tænke vore egne tanker, blev

noget forstyrret. Men vi blev hurtigt enige om, at vi som gode pilgrimme måtte øve os i at vise tolerance overfor andres væremåde og opførsel.

T-ord

Det gik op for os, at tolerance jo ligesom taknemmelighed er et t-ord. Derefter blev det videre frem ad Caminoen en sport for os at finde på flere t-ord, vi kunne forbinde med vores Caminovandring. Det blev hurtigt til flere og flere ord, der kom til at hjælpe os med udholde strabadserne og de små irritationer.

Der var rimelig meget trafik på Caminoen. I 2009 kom i alt ca. 145.877 pilgrimme til Santiago. 113.001 vandrede den samme rute som os, nemlig Camino Francés. 15.826 er startet ud fra St. Jean Pied de Port. En sjettedel er på cykel. Det er mange mennesker på den smalle sti og vej og i refugierne.

Snart blev der brug for at opøve flere dyder og der meldte sig hurtigt udover taknemmelighed og tolerance, tænkning, tålmodighed, tålsumhed, tilgivelse, tro, tæthed for blot at nævne nogle få.

At vandre Caminoen er ikke kun sød romantik, det skal man ikke forvente. Vi har været hele følelsesregistret igennem.

At finde på flere t-ord, der kunne beskrive vores vandring og oplevelser på godt og ondt, var nu en sport og her er flere af dem: tempo, tid, tosomhed, temperament, træghed, tavshed, tortur, tæer, trivsel, taktik, territorium, trofasthed, trafik, trivialitet, trods, tvivl, trave, tungsind, turbulens, og her er to smarte: tå-tortur og tempo-tærskel!

Vi så andre vandrere der tog bussen eller togget en del af vejen. Der var nogen der tilbød os at køre med i deres bil en gang, vi var gået forkert i storm og regn; men vi modstod fristelsen. Det var derfor en meget stor oplevelse den dag vi ankom til Santiago og havde gået samtlige kilometre og lidt til, fordi vi et enkelt sted fulgte en forkert rute.

Store oplevelser

Der var store oplevelser på vores vandring. Som for eksempel da Arne på refugiet tilhørende Sct. Michel Kirke i Estella på sin 74- års fødselsdag blev fejret med fødselsdagssang og kage med et lys som præsten havde med ovre fra kirken.

Og som det at lægge vore små sten fra Ska-gens strand, som symbol på at aflægge vore indre problemer, ved jernkorset. At finde ud af at vi kunne klare strabadserne, selv om det mange gange var lidt hårdt.

Det var et stort sus da vi stod foran katedralen i Santiago de Compostela, da vi fik beviset på bedriften og da vi overværede pilgrimsmessen i katedralen dagen efter. Og suset sidder stadig i kroppen.

Om vi skal af sted igen?? – ja, det er da meningen – Buen Camino. Vi håber på at gå Camino Francés igen fra den 12. maj til den 18. juni 2011.

En Caminovandring, og vi mener vandring i ordets egentlige betydning, kan varmt anbefales.

Camino low tech

Forfatteren til denne artikel er inkarneret elektronik-aficionado, 38 år gammel og uddannet biløkonom. Han har boet i Tyskland i mange år, men flyttet til Kolding i 2009 og læser historie og engelsk på Syddansk Universitet. Det er en udfordring for ham på Caminoen at undvære – eller ikke at undvære – de elektroniske værktøjer, som i dagligdagen gør livet lettere – og sjovere.

af Thomas Bak

Nikolaj Sonnes ”so ein ding” på DR2 er en af mine yndlingsprogrammer, jeg elsker gadgets, mobiler og computerspil. Jeg kan sagtens undvære dem på en Camino! Eller kan jeg? Spørgsmålet er, om man fravælger teknik på en pilgrimstur, fordi man vil begynde en rejse ind i sig selv? Eller er det for at spare et par kroner? I år gik vandringen på sølvruten, efterfulgt af et ophold som hospitalero.

I 2006 hørte jeg om Caminoen første gang. En veninde forklarede i brede penselstrøg om naturen, anstrengelserne, mystikken og endda en religiøs tilstedeværelse. Jeg er som sagt gadget-buff, dog uden at være nørd, håber jeg. Første Camino gik på den Franske vej i 2008 nitten dejlige dage fra Burgos til Santiago. Uden mobil, kamera og Ipod.

Ganske vist ringede jeg hjem fra en telefonboks to gange, og jeg havde en email-kæde kørende. Jeg købte endda et engangskamera i Leon.

En af grundene til at jeg ikke vil have mobil/kamera med på Caminoen, er at man dermed tvinger et behov på sig. Dvs. man skal lige simse til den og den, og man skal tage billedet af ditten og datten. Der er argumenter om vægt, desuden skal man have en lader med. Hvor mange stikkontakter findes der på en sovesal på et albergue? Ikke mange. Det er naturligvis også endnu en udgift.

På mange måder var jeg på det rene med, at en pilgrimsrejse er noget nyt. Jeg ville ikke stresses pga. elektronisk udstyr, eftersom det ville ødelægge det spirituelle niveau, jeg prøvede at nå. Jeg kan ikke se nogen grund til at ringe til børn eller kæreste i tide og utide, det er min rejse. Så jeg tager tiden til at nyde og reflektere. De kære derhjemme bliver så meget desto gladere når du ringer hjem efter et par dages tavshed.

Wi-Fi i Rabanal

I år mødte jeg en mand på panikkens rand i Rabanal del Camino. Jeg kom bumblende med min trillebør fuld af affaldssække, en af mine hospitalero-pligter var at samle skrald i landsbyen. Han sidder med sin laptop på en bæk foran en restaurant. Han leder desperat efter wi-fi signal, det er meget vigtigt, da han skal skrive på sin blog. Han er engelsk og slank med van-Dyke-skæg.

Det er ham meget om at finde net i 1300 meters højde i en landsby på 35 faste indbyggere. Jeg prøver at hjælpe ham, imens han klager sin nød over landsbyens ringe it-infrastruktur. Til sidst måtte jeg gå... Hvorfor tage arbejde med på ferie? Skal konen vide om den sidste nye vabel? Skal datteren se farmand stå i O Cebreiro og spise pulpo, sekunder efter det er sket? Åbenbart og fred være med det. Det interessante er, at det var en midaldrende mand, ikke en pige på 14 som ikke kunne få den sidste nye Lady gaga tune downloadet via sin Iphone 4.

Enhver har sin egen individuelle camino. Langt hen ad vejen er det lige meget om vi slæber os skæve i elektrisk udstyr (eller ikke), så længe vi får en god oplevelse. Jeg undgår dog gerne stress-faktorer på en anstrengende tur, som jeg ser som en rejse ind i mig selv. Jeg er ikke interesseret i at gå hurtigst, længst, eller at komme først. At folk tager en taxi/bus/tog, eller lader deres bagage transportere, har før irriteret mig. Men hvorfor? Det er deres Camino... Diplomet behøver jeg egentlig heller ikke, dem er der alligevel gået inflation i (Finisterra, Muxia, osv.) Men hvad er det så?

Finisterre

I 2010 kom det spirituelle til mig ved Cabo Finisterre. Vi havde endelig nået Finisterre, og vi fik vores køjer ved 21:00 tiden. Derefter de 4-5 kilometer til selve fyret og en stor slået solnedgang. Det vil jeg unde enhver: gå med spaniere om muligt. Når de som mine venner kommer fra indlandet, har havet og det østligste punkt i Europa en særlig indvirkning. Og det smitter så dejligt. Efter solnedgangen og tællen geder på klippekanten, gik vi helt ud til det yderste punkt, der var stemningen ekstrem. Min veninde Ana brændte et papir, på hvilket hun havde skrevet negative ting. En tysk ungersvend brændte fyrre dages kreditkortkvitteringer - og nød det. Jeg brændte en personlig ting, og bortviskede dermed en stressfaktor som jeg har slæbt rundt på i lang tid. Jeg smiler i skrivende stund ved tanken. Den energi som var lige dér, kan måske sammenlignes med base-camp ved Everest før en opstigning til verdens tinde...

Sølvruten

Lad os komme ned på jorden igen. Nærmere bestemt på sølvruten i begyndelsen af Juli 2010. Hedebløgen er i gang over det meste af Europa. Det er så varmt at min kammerat Kenneth og jeg danner små søer af sved på vores liggeunderlag. Vi ligger her for at undgå bed bugs. Dette her er IKKE den franske vej, det er CAMINO DE MATAR som vores brasilianske ven Marco kalder den: DRÆBERCAMINO. Lidt overdrevent, men man skal tage sine forholdsregler i sådant et ørkenlandskab. Marco gav os en gratis lektion, og lidt af hans livsfilosofi. En mand som har levet under fem diktatorer, arbejder som kirurg og tilsyneladende har mødt både fx præsident Lula og Fidel himself...

Hvordan klare sig uden elektronik?

Det som interesserede mig mest var nogle tips om ødemarks kriser. Det er på en måde low-tech råd:

1. Hvad gør man hvis man falder om i ødemarken (og der er ikke net på mobilen)?

a. Man medbringer en fløjte og fløjter SOS. (3 korte – 3 lange – 3 korte).

2. Hvad er den rette positur hvis en helikopter kredser omkring dig og du vil have hjælp?

a. Stå op med begge arme strakt ud som et V (Du behøver ikke hjælp? Læg den ene arm ned langs kroppen.)

3. Hvis hidsige hunde kommer tæt på, hvad gør du?

a. Gå hurtigt ud af deres territorium, ingen truende bevægelser, kryds over på den modsatte side af vejen/ruten (på sølvruten er hyrdehunde meget store, og kan være et problem).

Musik skal der til – og telefon...

En ting som jeg gerne ville have med på Caminoen var en Ipod, dejlig musik blandet med den rå natur kunne være inspirerende. God musik giver også ekstra kræfter til de hårde stigninger. Nu har jeg aldrig haft musik med, men hvem siger at man ikke kan synge en sang? Det har jeg ofte gjort, og det hjælper lige godt på mesetaen, i bjergene eller ved baren på Gato Negro i Santiago.

Så må man til bekendelse! Jeg ringede hjem én gang fra postvæsnet i Salamanca, i de større byer koster det meget lidt at ringe til Danmark (5 cent i minuttet). Jeg brugte internettet ca. tyve gange i alt (på 53 dage i Spanien). Et råd: det er gratis at benytte computere fra offentlige biblioteker i byerne. Jeg lånte min kammerats kamera, da han tog hjem!

Så det eneste jeg ikke har benyttet på en Camino endnu, er en mobiltelefon, og det kommer jeg heller ikke til fremover... Åh ja. Da jeg kom hjem var strømregningen lav, HFI-relæet var naturligvis slået fra i lejligheden...

Julegaveønsker for i år? En Kindle DX E-reader, måske downloadet med noget Paulo Coelho, Hape Kerkeling og Mario Vargas Llosa.

At finde en ro...(med caminoen)

Forfatteren til denne artikel, som er redaktionen bekendt, har valgt at skrive under synonym. Han vandrer i disse år Caminoerne tynde og fortæller her om et par af sine mange Caminoer – og om hvad de giver ham.

af Med Tærne Fremad

Alle mennesker kan på et tidspunkt have behov for at søge en vis ro i livet. En ro – hvor alverdens tekniske vidundere er fralagt. Et STED – hvor man ikke konstant er PÅ. Et sted og tidsrum – hvor også hverdagens menneskelige forpligtelser er tilsidesat og fralagt - i en gensidig forståelse med de nære.

Nogle folk kan finde en form for ro i den ugentlige hverdag. Alt fra golfbold og have til bøger eller tv. Men hvis der kræves mere – længere tid – er Caminoen en mulighed. En "godkendt" og accepteret fritidsaktivitet, som tager sin tid. En REJSE som kan gøres i et større eller mindre religiøst regi.

Er selv stadig nybegynder som peregrino. Den FRANSKE vej – som de fleste starter med – blev gået maj 2009. En tilfældig artikel i bladet HELSE havde åbnet mine øjne for denne mulighed. En længere sammenhængende gåtur – som kunne være nogle skridt mere - efter nogle år som dagsvandrers på diverse "charter-destinationer".

En naturlig følge af den Franske vej blev Nordruten i efteråret 2009. En noget anderledes verden fordi mængden af turistreligiøse er forholdsvis begrænset og Caminoinfrastrukturen kun lige tilstrækkelig. Mængden af pilgrimme er ikke stor nok til en decideret pilgrimsturisme. Men det har sine fordele – når man tør, vil og kan.....

Bidt af Caminoen eller "man kan blive afhængig". Måske er der noget om snakken. 2010 blev året, hvor turene blev valgt længere og ofte mere øde. Fra én-månedsture til to-månedsture – fra det helt sikre til lidt uvisse – for at "gå" og finde den rigtige retning, er i praksis intet problem.

En præst havde i et foredrag omtalt begrebet "hellige steder". Ikke bare som en kirke eller et gravsted – men som specielle steder for den enkelte, som havde eller har en bestemt betydning. For mig personligt har dette også været – yderpunkter – geografiske fikspunkter. En vandrer kigger på et kort – det håndgribelige – spidser – yderpunkter – det sydligste, vestligste, nordligste eller østligste punkt.

Turene i 2010 blev derfor fra henholdsvis Portugals sydligste punkt og Spaniens østligste punkt. For selvfølgelig – med den interesse der nu er for Caminoen – at kunne gå til Santiago, er muligt fra alle steder på den iberiske halvø – faktisk med pile hele vejen. ROEN – hovedet – tankerne osv. – kan sættes i bero – når først beslutningen

er taget. At gå fra x til y – med alt hvad det vil føre med sig. Livet bliver simpelt – en rygsæk – en retning – roen – og resten er småting og store oplevelser.

Uanset hvor man går – har tusinder eller millioner gået i årenes løb. Alligevel er der noget over at gå et ”nyt” sted. Bevæge sig gennem landskabet med pilenes hjælp – vel vidende – at der sikkert er flere lokale pilgrimsforeningsmedlemmer, som har set pilene – end pilgrimme, som er på vej hele turen til Santiago. Man kan blive en lille opdagelsesrejsende eller om man vil – en pioner (=peregrino). Man kan gå hele dage ad ”vejen” uden at se mennesker – og måske alligevel komme til et splinter nyt albergue, hvor det er 2 uger siden, at der sidst var en enkelt overnattende.

Modsat kan man også søge ”fællesskabet”. Mødte og fik en laannngggg snak med en tysk pige/kvinde som var i gang med sin universitetsafhandling. Emnet var: Subreligioner og samhørighed/fællesskab – og ”Caminoen” kan betragtes som en subreligion. Modsat de flestes forventning og egne-udsagn – var det reelt ikke ”rejsen” og ”at finde sig selv” – men et spørgsmål

om nye bekendtskaber og fælles samhørighed omkring Caminoen, at gå, at klare sig simpelt – råhygge og snak (også med mennesker som man ellers aldrig ville have snakket med ”hjemme”).

Hver ting – til sin tid. ALT er lige godt. Alle eller ingen måder er den rigtige. Der findes ikke kun en korrekt måde at bruge Caminoen på – der findes lige så mange, som der er folk som går den.

Nogle går for at nå målet – Santiago eller Finisterre. Mange gør det i forbindelse med en livspause eller livsskift. Yngre i job- eller familieskift-situationer. Ældre i overgangen mellem jobaktiv eller –inaktiv. Nogle gør det i Guds navn og andre for at få en på opleveren – noget at kunne fortælle andre om. De tilbagevendende – fordi de trives på Caminoen. Målet er ikke længere at nå ”Santiago” eller ”gøre-det”. Målet er at ”leve” på Caminoen – med hvad der af følger. En ”modpol” til den normale ”hverdag”. En års-hverdag, hvor Caminoen kan udgøre en del. Nogle hælder til campingvogn/sommerhus, golfbold eller lign. Nogle få kan for en periode ”ende i” Caminoen....

For nogle år siden – viste jeg ikke hvor jeg var – selvom jeg var hjemme. At lave en kop kaffe var et dagsprojekt – fordi der var langt ud til køkkenet. At tage bussen et sted hen – fjør – her stoppede evnerne. I dag – kan jeg stadig have det på næsten samme måde en gang i mellem. Men på Caminoen – er livet simpelt, overskueligt, ”ikke-krævende” mv. og dermed ”overskueligt.

Nogle vil sige at Caminoen kan være en øjenåbner eller helbredende. FIS..... Den er hvad folk selv kan gøre den til - og der findes et utal af andre muligheder. Men for dem som prøver den – vil den sætte evige spor. 20 charterrejser vil for evigt overskygges af bare en enkelt Camino- oplevelse (på godt og mindre godt).

Caminoen er god – bl.a. fordi den er let at gå til for alle. Et par ”sko” og så der ud ad – i et civiliseret område, hvor man altid kan få ”tilrettet” sin gang og udstyr efter forholdende. En avanceret gåtur i zoo-have – hvor tusindvis går hvert år. Og for dem som får smag for det – næsten et utal af ekstra ”veje” - alene i Spanien.

Med erfaringen og lysten fortsatte jeg dette år med to ”lange” ture, som også lå lidt i det uvisse – ikke særligt beskrevne og med en

ikke fuldt udbygget camino-infrastruktur. Forskellen på ”mig” for nogle år siden, hvor jeg ikke viste hvor jeg var – og ”mig” gående som pilgrim er, at nu – uanset hvor jeg er – så ved jeg, hvor jeg er: Jeg er på Caminoen – eller i hvert fald på vej et sted hen.

Turen gennem Portugal (foråret 2010) er tidligere beskrevet i Pilgrimmen – mens turen fra Spaniens østligste punkt er ”ny-gået” (efterår 2010). En tur hvis strækninger både bød på det absolut flotteste og på en absolut bundskraber.

Camino Catalan.... De ynder selv at reklamere med den som Camino Cap de Creus – Cap de Fisterra – fra det østligste til det vestligste punkt i Spanien – Catalonierne vil også være med – have en bid af Camino-kagen. Fra Cap de Creus og Sant Pere de Rodes klosteret ved Port de la Silva til Montserrat klosteret (”Barcelona”) er det den flotteste vandring. Godt nok ingen alberguer – men der er hostales, vandrers hjem eller telt at ty til. Det er topmålet af en tur – hvis man kan lide/klare at være alene. Nyafmærket hele vejen – og god guide kan købes fx på turistkontoret i Girona. OBS: Der er lidt bakker og bjerge på ruten, så den kræver gode ben.

Fortsatte fra Montserrat over Husca for at nå San Juan de la Peña klosteret. På ruten er der alberguer (af meget svingende kvalitet) – men omgivelser – kaldet naturen – er såååå ensformig og kedelig – så man faktisk ikke kan tro det. Catalonierne kalder det for ”ørkenen” – og med god grund. Den Aragoniske vej er herefter den rene idyl (inkl. infrastruktur).

Planen hjemmefra var ”at gå hele vejen” til Santiago, men undervejs fik jeg oplysninger om ”nye” Caminoer og muligheder. Camino San Salvador (Leon-Oviedo) var ”ny” og ligeledes en FLOT og hård tur – med alberguer osv. Fortsatte ad Camino Primitivo og herefter bussen tilbage til Ponferrada for at gå Camino de Invierno – vintervejen.

Invierno er den rute, som folk tog, når vejret var for dårligt på den franske om vinteren. Ruten går fra Ponferrada men syd for – og parallelt med den franske. På denne måde slap folk for O Cebreiro og disse bjerge. (sjovt at spørge om ruten på alberguet i Ponferrada – ingen havde hørt om den – selvom der stod et kæmpe reklameskilt om turen med kort osv. – lige uden for alberguet...). Endelig var det jo så bare at vende Muxía og Finisterre igen igen....

Som flere-gangs-gående er en sådan blanding en oplagt mulighed. Det er fedt at være alene – men det er også fedt at have med-gående. Kombinationen og vekselvirkningen kan være storslået. Caminoen har mange ansigter – specielt på den franske – men Caminoens ”sjæl”, ligger nok ikke dér, hvor de fleste ansigter altid er.

Hvad kan man lære efter at have gået fire længere ture, seks måneder og 5.000 kilometer på to år? De gode svar.... Hvor langt

går du om dagen? Ahhh, sådan ca. 45 minutter i timen!

Undskyld – ved du hvor vi er? Ja – på Caminoen – på ”vej”. En retning som aldrig er helt forkert.

Camino Invierno

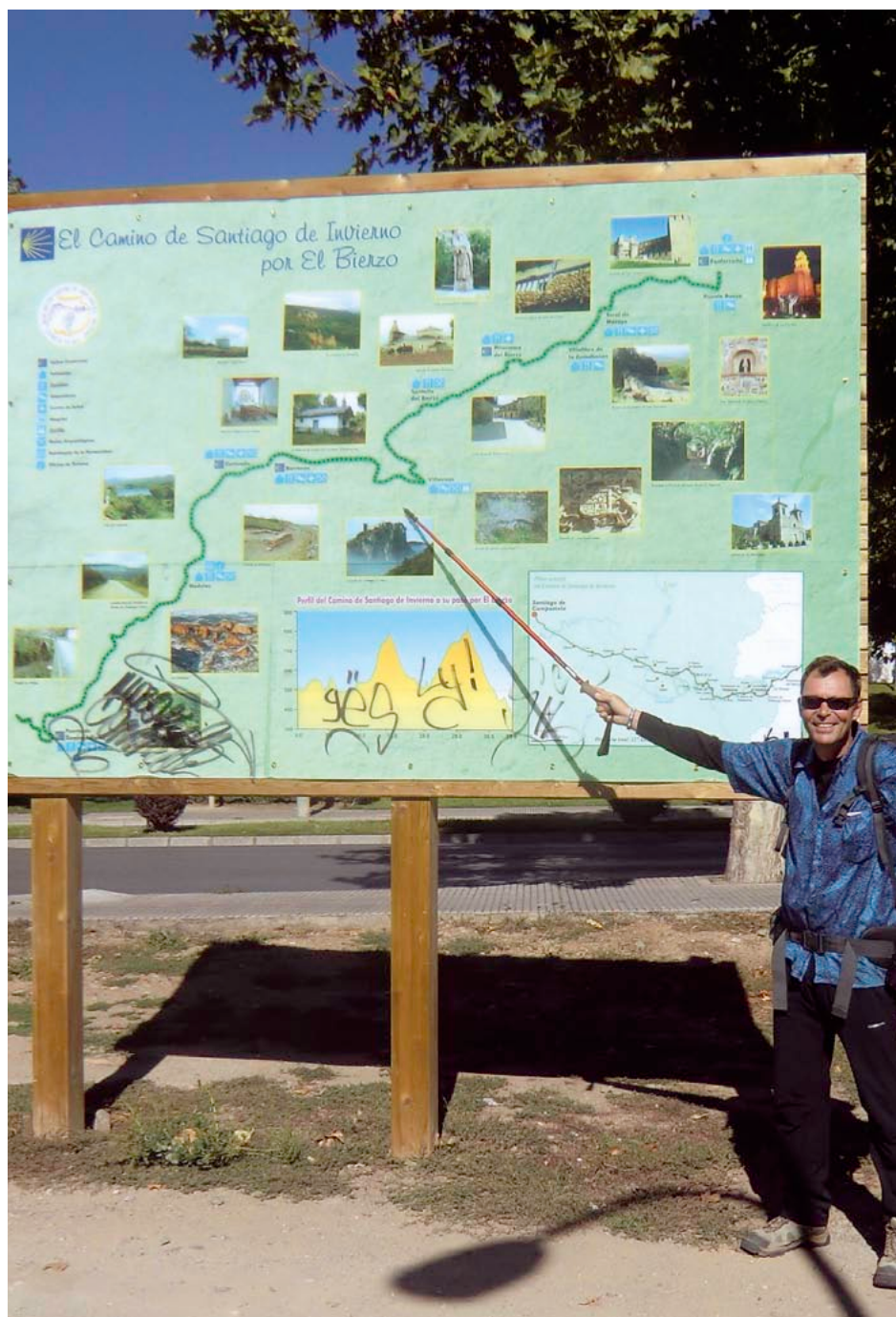
– Vintervejen fra Ponferrada til Santiago på 240 kilometer

Vintervejen – hvad er nu det for noget? Redaktøren bad ’Med Tærne Fremad’ om at skrive lidt mere om denne ny anlagte rute. Her er en appetitvækker:

Hvis man kommer ad Camino Frances til Ponferrada, og har fået for meget af de mange mennesker på ruten (og hvad deraf følger) er der en mulighed for at skifte ”sti” og gå de sidste ca. 240 kilometer ad VINTERVEJEN – den vej pilgrimmene tog, når vejret over O Cebreiro var for dårligt.

Turen går fra Ponferrada og over Puente de Domingo Florez, A Rua, Quiroga, Monforto, Chantada, Rodeiro og er afslutningsvis (de sidste 43 kilometer) fra A Laxe identisk med ”sølvruten”. Ruten er blevet officielt anerkendt i 2009 (med 900.000 euro i EU-tilskud) og infrastrukturen under opbygning. Dvs. at der endnu kun er alberguer eller ”sportshaller” til ca. halvdelen af overnatningerne – hvorved resten skal dækkes ind på Hotels (ca. 20 euro).

Jeg gik turen ultimo september 2010, som en del af en længere vandring. Antallet af pilgrimme er næsten nul – der havde været en pilgrim to uger tidligere. Afmærkningen er meget svingende alt efter område – fra hel ny med skilte til meget gamle gule og næsten ikke synlige pile. Men til trods for forannævnte – absolut en attraktiv tur at vandre – ”alene” – og som en stor kontrast til de sidste 200 kilometer ad den Franske rute – fyldt med mennesker.

Naturen er flot - nogle mindre bjerge og med lange passager, som følger floder gennem dal-strækninger. Løbende skiftes der mellem at gå langs flodbredder eller på stier, som sender en op på og over de små bjerge. Ruten er selvsagt stille – ikke bare for pilgrimme - men også byer og lokalbefolkning. Man går ofte fra by til by – uden landsbyer / cafeer undervejs – med dagsetaper på omkring 30 kilometer.

Af tur-materiale findes endnu kun lidt på nettet eller undervejs på de lokale turistkontorer. I Ponferrada reklameres der dog stort for den nye rute – som med tiden sikkert vil blive et godt alternativ - til folk som vil søge en mere stille afslutning på turen til Santiago. Prøv den – mens den endnu er ”ukendt og mennesketom”.

Ikke to Caminoer er ens

af Henrik Kehler

Min Camino har, som alle andres, sin egen historie.

Jeg havde hørt om Caminoen, og syntes det måtte være fantastisk at tage på sådan et eventyr, men det var noget der lå ude i fremtiden, noget jeg skulle gøre en dag når der var tid nok.

Men som det er i livet, så ændrer betingelserne sig hele tiden. Nogen gange hurtigere end man forventer.

I 2009 fik jeg, som led i den løbende opfølgning på min diabetes, konstateret problemer med mit hjerte. Inden jeg fik set mig om, var jeg indlagt og fik foretaget en 3 x by-pass operation. Al dette skete en uges tid inden jeg skulle fejre min 50 års fødselsdag. Jeg behøver ikke at fortælle, at det var en radikal forandring jeg pludselig stod overfor.

Operationen gik godt, men fysisk var jeg ikke meget bevendt. Så kom det til mig, at nu var tiden kommet til Caminoen. Jeg havde brug for at have et mål at sigte mod i min genoptræning, og hvad er mere symbolsk end at gå til Verdens Ende og tilbage igen. Med et engangsbeløb fra min gruppelivsfor sikring, var det muligt at tage 5 ugers orlov, og købe det udstyr jeg skulle bruge. Min Camino var pludselig ikke bare en drøm, men en realitet.

Jeg tog af sted i påsken 2010 med det mål at stå i katedralen i Santiago på årsdagen for operationen.

Med spænding tog jeg afsked med familien hjemme, for at være alene med mig selv og mine tanker, tværs over Spanien – en ensom rejse troede jeg. Man kan være mange ting på Caminoen, men ensom det er man aldrig.

Da jeg sent om aftenen kom til St. Jean Pied-de-Port opdagede jeg, at 5 ugers forbrug af insulin, som var i en kølepose i mit bælte var forsvundet, tabt et eller andet sted i Frankrig. Jeg havde stadig én insulinpen tilbage og tænkte, at med lidt omtanke kunne jeg strække den til jeg kom til Pamplona. For at gøre en lang historie kort, så gik jeg hele turen uden insulin, for når man går hver dag i mange timer, så er der ikke det samme behov, men det vidste jeg ikke der.

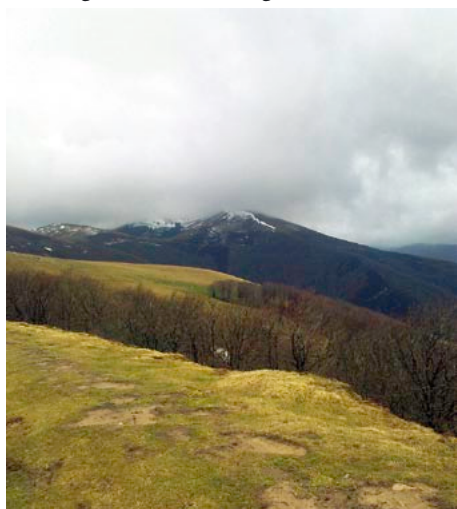
Meningsfulde Camino

Første dag var faktisk rigtig hård. Route Napoleon havde været lukket indtil 2 dage før p.g.a. sne. Jeg startede i solskin og gik opad og opad. Efter sidste ”vandhul” slog vejret

om. Blæsten tog til i styrke regnen piskede ned. Som jeg kom højere op blev regn til hagl og senere til sne. Jeg var kold, træt og forblæst da jeg mødte en ung tysker, som jeg fulgtes med. Det gav lidt moralsk opbakning. Vi var relativt sent i Roncevalles, som med sin sovesal med 120 senge, er en oplevelse i sig selv. Jeg var på dette tidspunkt lidt i tvivl om det at gå Caminoen var en god idé. Turen op havde været mere krævende end jeg troede, jeg havde ikke insulin, alt var vådt, og der var lyde hele natten.

Da jeg vågnede havde jeg rigtig ondt i mit ene knæ, og alt var dækket af et tyndt lag sne.

Men når først der kommer varme i kroppen så forsvinder ømheden og landskabet i Navarra er ualmindelig smukt, med sine dybe grønne farver og duft af skovbund og muld. Her bagefter ser jeg frem til næste tur. For jeg brugte meget energi på at lære at være pilgrim, og det gjorde at jeg ikke var ligeså opmærksom på omgivelserne som jeg blev senere hen. Så Navarra! med dine bjerge, skove og fine oste, vi ses igen.

Som dagene gik, forsvandt ømheden og formen blev stadig bedre. Det er lige som om at man skal have al komfort og dovenskab ud af kroppen. Når det at vandre er under huden, har man kun små behov og man kan gå og gå.

Jeg bemærkede også, at mit blodsukker lå ret godt selvom jeg ikke fik insulin. Lidt højt, men hellere det end at risikere at få lavt blodsukker. Jeg besluttede mig for at vente til Burgos for at se om jeg skulle skaffe mig ny insulin,

Ned fra Navarra til Rioja. Landskabet ændrer sig. Al det vand der var i Navarra løber ned til den fede røde jord i Rioja, hvor vinstokke står overalt. Det var stadig ikke rigtig forår, kun få nyudsprungne planter var at se, men mildt og venligt.

Hjemmefra havde jeg tænkt at Caminoen var et soloprojekt for mig, men sådan er det jo ikke, for her er man i kontakt med så mange mennesker. Nogle har man overnattet med på herberg, andre har man mødt på ruten flere gange. Alle disse vidunderlige mennesker har en historie. Der er ingen der går Caminoen uden at have en tanke, en ide eller et mål. Det gør, at man får mange, lange og meningsfyldte samtaler over aftensmaden i de små byer hen over Spanien.

At gå er meget meningsfyldt. Man bevæger sig i et tempo hvor sjælen altid er med. Der er ikke behov for at se sig tilbage, der ligger en fremtid bag hver bakketop. Og så er der ikke brug for at planlægge for meget. Caminoen har sit eget forløb, og tingene finder sin løsning. Efter Navarras bjerge og mørkegrønne skove, og frodigheden i Rioja begynder landskabet at rette sig ud. Bakkerne bliver langstrakte. Så er Mesetaen en realitet. Mange

frygter ensformigheden på Mesetaen, nogle tager en bus igennem den. Men jeg nød turen i fulde drag. Her kan man rigtig strække ud og gå lange dags etaper. Der er rig lejlighed til at filosofere over livet, og det var jo en af grundene til at jeg tog af sted.

Jeg skaffede mig heller ikke ny insulin i Burgos og vedtog med mig selv, at jeg kunne gå uden, hvilket også viste sig at holde stik. Jeg oplevede ingen gener, fysikken var fin og alt idyl. Jeg tilbagelagde Mesetaen med lange dagsetaper uden at opleve større problemer – ja, altså lige med undtagelse af stigningen efter Castrojeriz som må siges at trække tænder ud.

Også her på toppen af stigningen så jeg et mindesmærke for en pilgrim hvis rejse endte her. Dem har jeg lagt mærke til hele vejen. Som hjertepatient er jeg ret bevidst om min egen dødelighed, og hver gang der er et kors, en sten eller et mindesmærke, tænker jeg, at det var da godt at mit hjerteproblem blev opdaget i tide, for ellers havde det måske været mig, hvis Camino stoppede brat. Ja, Caminoen er en lektie i livet i ikke at tage noget for givet, men være parat til at modtage de gaver der dukker op på vejen.

Ved siden af landskabet og de dejlige mennesker der bor her, de andre pilgrimme og kammeratskabet på herbergerne er kulturen omkring Caminoen fantastisk. Det er Europas kulturhistorie der ligger her. Alle steder er der mindelser om den udvikling Europa har gennemgået.

Den katolske kirkes visuelle udtryk i form af arkitektur, statuer og billeder tiltaler mig. Jeg er lige så bevæget af at stå i katedralen i Leon, som at bruge et øjeblik til eftertanke i et ydmygt kapel på vejen. Jeg bevæger mig

på den ene side i nutiden, men på samme tid myldrer mit sind med tusindtals pilgrimme fra middelalderen og frem. Også danskere har gået her i fordom tider. På den måde er vi alle knyttet til hinanden.

Man føler sig som europæer her, og de mange nationaliteter udgøres af fætre og kusiner man slet ikke viste, at man havde.

Et lille suk i den forbindelse, er at man som dansker tit bliver spurgt, af andre europæere, hvorfor man ikke vil være med i "familien" – det forpligtende samarbejde i EU og Euroen. Det er lidt svært at argumentere for, for disse gode europæere er virkelig mennesker som jeg oplevede en tæt relation til. Jeg lærte i hvert fald at den danske selvforståelse og protektionisme ikke rigtig har hold i virkeligheden. Desværre er denne protektionisme kun blevet værre siden min tur. Så næste gang er der en større opgave i at vise, at ikke alle danskere er som vi opfattes ude i Europa, men at vi også kan være gode, tolerante og næstekærlige mennesker der gerne vil blande os med verden.

Bjergene

Jeg kunne nævne mange eksempler fra Caminoen, men et af højdepunkterne er turen gennem bjergene mellem Leon og Galicien. Her oplevede jeg det spanske forår i sit fulde flor, en ren nydelse for krop og sjæl. Samtidig var jeg så heldig at finde to skønne herberg efter hinanden. Kombinationen af natur, gæstfrihed og spiritualitet rummer for mig essensen af Caminoen.

Albergue Ave Fenix i Villafranca del Bierzo er et eksempel på et gammelt herberg i stadig udvikling. Jeg kom hertil efter at have haft en rædselsfuld overnatning i det kommunale herberg i Ponferrada (undgå det). Som sagt, havde jeg sovet dårligt dagen før og havde virkelig brug for noget god energi.

Herberget Ave Fenix er et stort træ og stenhus, bygget af dygtige håndværkere og løbende vedligeholdt, med mange smukke håndværksmæssige detaljer. Der hersker en meget afslappet stemning her, og der er sovesale til unge, gamle og ronkedorer (alle der har været på Caminoen kender til dem ☺). Jeg havde egentlig planlagt at gå længere, men solen skinnede, det var tidligt på dagen og stedet føltes helt rigtigt, så her blev jeg så. Mit tøj blev vasket, mens jeg sad i solen med en kold øl og nød livet. Der skal så lidt til at skabe en fuldendt følelse af lykke når man er på Caminoen. Senere kom der flere mennesker til, herunder en anden dansker, som ligesom jeg havde oplevet at blive ramt af alvorlig sygdom i en tidlig alder. Vi fik en lang snak, og så på dansk! Og så var der et skilt her der sagde ”Turister klager, pilgrimme takker”. Tættere på Santiago sandede jeg for alvor hvad det betød.

Fællesspisningen var ikke noget kulinarisk mesterstykke, men det betyder ikke rigtig

noget, når selskabet er godt. Inden spisning tog vi hinanden i hånden og mindede hinanden om at vi alle er pilgrimme, og vi passer på hinanden. Det skabte en meget stærk forbindelse og energi. Ja, og så var det i øvrigt også her jeg smagte et meget specielt bjergæble, hårdt som en gråpære med en syrlig smag. Nattesøvnen var god. Et køligt stenhus med højt til loftet og senge der ikke er klinet op ad hinanden.

Dagen efter, ud på vejen igen. Jeg kunne godt have taget turen over O' Cebreiro, men i min vandreguide var der et herberg der fangede min interesse; Albergue Pequena Potala i Ruitelán. Pequena Potala – Det lille Potala, navnet på Dalai Lamas sommerresidens i Lhasa, Tibet. Så selvom Ruitelán ikke ligger ret langt fra Villafranca del Bierzo, så havde jeg en plan om at stoppe her.

En lille fodnote fra denne etape er Albergue do Brazil hvor jeg holdt hvil. Her kom hospitaleraen ud og spurgte om hun skulle fylde min vandflaske, mens jeg sad i skyggen nippede til kaffen og lyttede til sprøde sambatoner. Dejlig lille pause.

I øvrigt havde jeg lyst til at slappe af og nyde de øjeblikke der er omkring en hele tiden, i stedet for at være fokuseret på at tilbagelægge afstande. Jeg har ladet mig fortælle at Paulo Coelho skriver, at man skal gå Caminoen langsommere end man kan, for at få den fulde oplevelse. Det er nok ikke helt forkert.

Pequena Potala ligger langs vejen op mod O' Cebreiro, de fleste pilgrimme går videre, men som sagt jeg blev.

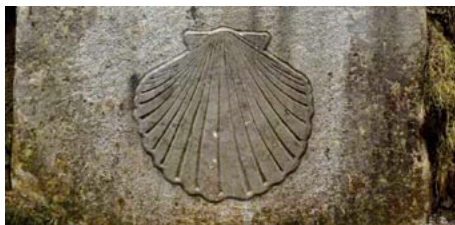
Herberget ser ikke ud af meget. Der er flere små rum med køjer i, meget små baderum og en fælles stue. Det gør ikke noget stort

nummer ud af sig selv. Det ligger langs landevejen i en lille landsby i en dalsænkning med grønt græs, køer og klukkende vandløb. Mens jeg ventede på at vi skulle spise sad jeg og betragtede nogle græssende køer. En af kvierne syntes at det var tid at komme hjem i stalden og blive malket, og da bonden ikke kom hurtigt nok, brød hun gennem leddet og gik selv hjem.

På herberget Pequena Potala var maden god. Vi sad, ca. 20 pilgrimme, om langbordet, mens hospitaleroen gav de trætte skuldre massage. Massage og zoneterapi kan man få her. Rigelige mængder af mad og vin, grin og godt humør. Det var som en god familiefest. Vi fik at vide, at her på herberget er der ikke noget med at luske af sted tidligt om morgenen. Her bliver man pænt liggende til man bliver vækket klokken 7. Sådan er det.

Aftenen fortsatte med sang og guitarspil og jeg sov som en sten.

Næste morgen blev vi alle vækket af den smukkeste operasopran der sang "Ave Maria". Musikken lød højt og overjordisk smukt. Vores hospitalero åbnede dørene med et hjerteligt Buenos Dias mens duften af kaffe og ristet brød fyldte luften. Morgenmaden blev indtaget med smil på læben og udveksling af venlige blikke, inden vi gav hånd og tog af sted. Uden problemer gik turen over O' Cebreiro og ind i Galicien med hjertet fyldt af glæden ved at have fået en "juvel" forærende.

Galicien

Galicien har mit hjerte, jeg passer ind i landskabet med krogede egetræer, enge med saftigt græs og køer, masser af køer. Her fik jeg andre "juveler" forærende. På et tidspunkt efter Samos gik jeg forkert. Jeg kom igennem en vidunderlig skov, afbrudt af solbeskinne enge og ro. Ikke en lyd var her at høre, ingen mennesker. Tænk engang sådan at få forærende 3 af de dyrebareste kvaliteter i vores tid: Frihed, Stilhed og Tid. Så er det bare at sætte sig ned og nyde det.

De sidste hundrede kilometer ind til Santiago er det dog en anden oplevelse. Caminonen er "tivoliseret" (mængden af T-shirts, krogede vandrestave og kalaba'er taler sit eget sprog) Der er en anden "mig-først" stemning på herberger m.v. Jeg mødte nye rejsende. Folk, der klagede over maden og standarden. Jeg huskede skiltet på Ave Felix der sagde "Turister klager, pilgrimme takker". Men sådan er det. Ikke to Caminoer er ens, og de personer der vælger at gå Caminonen på en anden måde end jeg, har også ret til at være her.

Vejen er målet

Jeg kom til Santiago flere dage før beregnet, men det var ikke mere så vigtig mere, at holde den symbolske dato 5. maj i hævd. Jeg havde været hele følelsesregisteret igennem. Som jeg så på en plakat i Santo Domingo de Calzada "Vejen er målet", sådan havde jeg det da jeg nåede Santiago. Jeg fik mit Compostela og gik videre mod Finisterre.

Turen fra Santiago til Finisterre er rar, fordi der ikke er særlig mange på vejen. Den måske mest følelsesmæssige oplevelse på turen var, da jeg – langt ude i horisonten kunne se vand. Jeg sad længe på en sten, men blikket mod horisonten og gennemlevede hele tu-

ren. Tænk en gang, at gå tværs over Spanien. Selvom Cruz de Ferro var et af målene, og katedralen i Santiago et andet, så var det alligevel på en sten "in the middle of no where" jeg oplevede at være i mål. Og som min plan var, så gik jeg til Verdens Ende. Der var ikke mere vej og jeg havde nået mit mål.

Tilbage var at tage ind til Santiago og gense min søde kone. Vi havde nogle dejlige dage sammen, og jeg havde bevist over for mig selv og omverdenen at en hjerteoperation ikke var nok til at stoppe mig. 900 kilometer på 31 dage blev det til uden én eneste vabel på fødderne.

Men Caminoen og jeg er langt fra færdige med hinanden. Næste år tager jeg min 18-årige søn med på Primitivo-ruten - og konen, ja hun skal da også have oplevelsen med, men det bliver først i 2012.

Jeg kunne fortælle mange flere historier fra Caminoen, og har også gjort det. Min blog på internettet er en dagbog, som jeg gerne deler med alle, der er interesseret. I finder den på <http://www.denenefodefterdenanden.blogspot.com/>

Lidt statistik fra "jubilåret"

	2009	2010
	<i>pilgrimme</i>	<i>total</i>
	145.878	272.388
jan	520	1.169
feb	681	1.640
mar	1.808	5.884
apr	10.244	19.587
mai	16.445	29.050
jun	19.316	33.744
jul	26.212	42.471
aug	35.100	61.501
sep	20.465	36.836
okt	11.730	26.570
nov	2.352	8.055
dec	1.005	5.881

Camino Frances: 69,5%

Camino Portugues: 12,55%

Camino del Norte: 6,61%

Sølvruuten: 5,22%

Primitivo: 2,83%

andet:

55,8% mænd 44,2% kvinder

87,4% til fods 12,1% cyklister

under 30 år: 29,12%

mellem 30 og 60: 58,31%

over 60 år: 12,57%

nationaliteter:

spaniere: 68,99%

tyskere: 17,30%

italienere: 16,91%

franskmænd: 10,88%

portugisere: 9,27%

amerikanere: 3,98%

irlændere: 2,30%

brasilianere: 2,52%

hollændere: 2,45%

Start i Sarria: 25%

Start i Cebreiro: 8%

Start i S.J.P.D.P: 6,5%

Start i Roncesvalles: 5%

Start i Ponferrada: 4,7%

kilde: <http://peregrinossantiago.es/eng>

Mit alter står højt i bjergene...

Camino med forhindringer – her problemer med overhovedet at komme af sted – er vist ikke et ukendt fænomen. Men læs her en beretning om en anderledes Camino, der endte med at blive til noget. Og endda blev noget helt særligt.

af Peter Glunz

Når man er "bidt" af Caminoen som vi nu er, så kan man jo ikke undgå at snakke om Caminoen og vise billeder fra Caminoen til venner og bekendte. Dette førte til at et venepar meldte sig ind i foreningen, og vi aftalte at vi skulle gå Caminoen en gang til og denne gang sammen med dem i maj 2009.

Jeg skulle "blot først" havde fjernet et hjerresvulst på Rigshospitalet i februar - men alt gik fint og i april var jeg topfit igen. Men i påskedagene fik jeg en "mini blodprop" i en af de 6 muskler som styrer venstre øje som resulterede i et kraftigt dobbeltsyn. Alle ekspres-undersøgelser tydede desværre på, at det ikke foreløbigt ville bedre sig. Prognosen lød: "mellem 6-12 måneder med gradvis bedring"...

Der var desværre ikke andet at gøre end at aflyse den planlagte Camino, fordi skeløjet, som jeg var, kunne jeg ikke køre bil.

Hertil skal der bemærkes, at det var planlagt, at vi skulle køre til Saint Jean Pied de Port med fire personer i bil - lige som sidste gang i 2005 - fordi vi (som pensionister) har god tid, og da vi synes, at kontrasten mellem seks uger på Caminoen og så være hjemme i Danmark i løbet af nogle få timer må være et kulturchok - selv om det for de fleste pilgrimme jo er ganske normalt.

I 2005 rejste vi med toget tilbage fra Santiago til Saint Jean Pied de Port, hentede vores bil og kørte stille og roligt hjem igen med besøg undervejs i Cahors, på prins Henriks vinslot i

Caix, Le Pui, Lourdes, igennem Norditalien op til Südtirol hvor vi vandrede omkring 25 kilometer på vores elskede Seiseralp - bare sådan til "afvænnelse" og videre til Steiermark i Østrig hvor vi har familie - også her blev det til omkring 25 kilometer på Schneeralpe - og på vej hjem igennem Tyskland blev det til et ophold hos nogle pilgrimme vi mødte på Caminoen, som i mellemtiden var kommet hjem.

Rothenburg ob der Tauber

I løbet af sommeren fik jeg trænet mit syn så godt på plads, at vi kunne planlægge en alternativ - "Caminolignende" tur sammen med vores venner som trøstpræmie for den aflyste Camino i maj.

Første stop var Rothenburg ob der Tauber, som ligger på A6 motorvejen et stykke efter Würzburg - en middelalderpræget by som Carina og jeg har overnattet i flere gange, og som vi har noteret os, ligger ved en "krydsning" af tre store tyske Camino-strækninger, nemlig fra Nürnberg til Rothenburg og fra Würzburg til Rothenburg og derfra videre til Ulm. Jeg havde kigget på Internet-

tet på adressen www.rothenburg.de/index.php?get=2584 og vi blev interesseret i at gå et stykke på en tysk Camino i et område som tiltaler os meget.

Vi fandt en ferielejlighed til rimelig pris i Rothenburg, kiggede os omkring i byen med Jakobskirken og alle de andre kirker, museer, bymure og middelalderbefæstninger - samt hyggelige restauranter og værtshuse om aften.

Næste morgen blev det så alvor: ud og gå Camino i Tyskland! Ruten vi gik, var vel afmærket på omkring 20 kilometer igennem skov og mark i blødt terræn. Til vores store glæde fandt vi flere steder "rigtige" Camino-mærker!

Tysk pilgrimsmenu

Dagens højdepunkt blev dog "rigtig tysk":

Ved middagstid gik vi over den gamle romerbro og kom igennem en lille landsby, hvor vi kom forbi et værtshus, som hørte sammen med et slagteri - det finder man tit i Bayern og er normalt et godt tegn. Solen var lige brudt

igennem og vi satte os ud på terrassen, studerede dagens tilbud på tavlerne, hvoraf en lød: "heute frische Schlachtplatte" - nu kan og vil jeg ikke benægte, at jeg er født i Hamburg og alle stolede på mine tyskkundskaber - til mit forsvar vil jeg dog anføre at Carina er født i Østrig og taler lige så godt tysk som jeg og faldt i samme fælde...

Overbevist om at portionerne normalt er ganske store, bestilte vi (heldigvis!) kun 2 x Schlachtplatte til fire personer.

Vi ventede temmelig længe og fyrede nogle bemærkninger af i retning af "skal den skinke først i røg og skal pølsen først stoppes" idet vi forventede en stor platte med pølser og andet pølæg og noget bondebrød osv.

Da tjeneren langt om længe kom med "Schlachtplatterne", så var det til vores store overraskelse varmt, kogt blodpølse med surkål og andet vammelt fedt, kogt svinekød...

Vi skulede til den fede leverpølse og stak blodpølsen ihjel med en gaffel, hvorpå "indmaden" søgte vej ud i friheden. Det så ikke særlig lækkert ud...

Så kom der en mand forbi med en boxerhund, som jeg spurgte om jeg måtte give blodpølsen til hunden? Hvorpå manden kiggede skævt og sagde "sådan noget æder min hund ikke..."

Ad en anden rute vandrede vi sultne tilbage til Rothenburg, drevet af et virtuelt billede af en stor kop cappuccino og et lækkert stykke tærte.

Kloster Andechs

Næste dag kørte vi så videre til et sted i nærheden af München som hører til mine absolutte favoritter: Kloster Andechs ved Ammersee, hvor munkene for mange år siden har dygtiggjort sig i at producere en meget velsmagende øl, som flyder på klosterbjerget i

stride strømme, og hvortil der serveres nogle af de bedste "Kalbshaxn" - grillet kalveskank eller varm "Leberkäs", som ingenting har at gøre med ost, men som er en slags fast leverpostej som kan grilles eller vendes på panden – med spejlæg ovenpå. Stemningen deroppe er enestående og skal opleves!

Fra første gang jeg besøgte Kloster Andechs for over 40 år siden, husker jeg følgende episode:

Jeg kom ind i klosterets souvenir- og bogbutik, hvor der står en rigtig munk i sin kjortel og rækker en plastik maskinpistol til en lille dreng i samme øjeblik, hvor jeg kommer ind...

Nu må man forestille sig, at jeg var midt i tyverne og vi befandt os midt under Vietnamkrigen, som jeg var indædt modstander af...

Jeg skældte denne munk ud efter alle kunstens regler! Dette billede var for mig indbegreb af det hykleri, som "kirken" har gjort i århundreder: prædiker noget på den ene side og gør det stik modsatte på den anden. Jeg har i hvert fald ikke set flere "våben" på Andechs ved mine senere besøg...

Seiseralm

Også her er der flere Caminoruter som krydser, og selv om vi havde planer om at gå herfra til Bodensee på ca. fem dage igennem vidunderlige bayerske Allgäu med dennes bløde bakker og flere klostre (med tilknyttede bryggerier!) på ruten, så ombestemte vi os og tog til Seiseralm i Südtirol, som ligger øst for Brenner-Autobahn nogle kilometer efter, at man har passeret Brenner-passet. Søg på nettet efter Kasterruth eller Castelrotto, som det hedder på Italiensk.

Südtirol er oprindelig østrigsk, men blev efter krigen indlemmet i Italien. Området udmærker sig i dag ved, at der er et italiensk islæt, som vi elsker, sammen med den tysk-østrigske "Ordnung muss sein"-mentalitet: alt er pænt og nydeligt rent og ryddeligt - og tosproget: tysk og italiensk.

Dertil kommer at Seiseralm er en højslette, som klimamæssigt kan sammenlignes med Rondane-højsletten i Norge: beliggenheden giver mange solskinstimer.

Ja, og en af de mange Caminoruter fører selvfølgelig lige igennem dér...

Også her gik vi mange dejlige vandreture med basis på et lille hotel, som vi opdagede ved en tilfældighed - se www.jaggelschwaige.com og hils fra de danske pilgrimme når I kommer dér forbi.

Alter i bjergene

Vores ledetråd, når vi vandrer i bjergene - selv om det nu ikke er "rigtige" Caminovandring - er et stykke tysk folkemusik fra Bianca, som hedder "Mein Altar steht hoch in den Bergen - dort bin ich näher bei Gott..."

Mit alter står højt oppe i bjergene, dér er jeg nærmere Gud...

Ellers er mange elementer af Caminoen også til stede under disse vandringer: fred og ro, storslåede naturoplevelser og man møder mange venlige mennesker, som man nemt kommer i snak med. Og så noget helt specielt i Østrig, Bayern og Sydtyrol: man hilser hinanden med "Grüß Gott" når man mødes...

Jeg har nedskrevet og oversat teksten af sangen, og hvis man synes om det læste, kan man finde sangen på www.youtube.com ved at søge efter "bianca mein altar" - hendes klokkerene stemme giver mig gåsehud - hver gang...

Og så gik vi ca. 30 km pilgrimsvandring, fra Neuberg i Steiermark / Østrig til Pilgrimskirken i Mariazell sammen med nogle lokale folk og en guide, en vandring, som Carina's kusine gennemfører hvert år og som vi var blevet inviteret til. Se bare på billederne som jeg håber kan formidle indtrykket af "at bede med fødderne" og "mit alter står højt oppe i bjergene, dér er jeg nærmere Gud".

Mein Altar steht hoch in den Bergen

Jedes Jahr fahr' ich einmal in die Bergen
Schau gern hinauf zu den sonnigen Höhn'

und es ist jedes Mal wie ein Wunder
wenn am Abend die Gipfel erglühn'

Wie eine Botschaft von Gott gesandt
liegt ein Frieden / ein Trost über dem Land

Mein Altar steht hoch in den Bergen
wo der Himmel die Erde berührt

wo ganz leise meine Seele in der Einsamkeit
ein Gespräch mit dem Herrgott führt

Mein Altar steht hoch in den Bergen
ich steig hinauf, immer wieder, allein

um dort Andacht zu halten,
die Hände zu falten

um zu Beten
und Gott nah zu sein

Mein Altar steht hoch in den Bergen
wo der Himmel die Erde berührt

wo ganz leise meine Seele in der Einsamkeit
ein Gespräch mit dem Herrgott führt...

von Bianca

Mit alter står højt oppe i bjergene

En gang om året drager jeg op i bjergene
og skuer med glæde op på de solbeskinnede højder

Og det er hver gang som et under
når om aftenen bjergtoppene gløder

Som et budskab sendt fra Gud
ligger en fred, en trøst over landet

Mit alter står højt oppe i bjergene
hvor himlen rører jorden

hvor min sjæl helt stille i ensomheden
taler med Vorherre

Mit alter står højt oppe i bjergene
jeg stiger derop igen og igen - alene

for dér at holde andagt
for at folde hænderne

for at bede
for at være tæt ved Gud

Mit alter står højt oppe i bjergene
hvor himlen rører jorden

hvor min sjæl helt stille i ensomheden
taler med Vorherre

af Bianca

oversat af Peter Glunz
i samarbejde med Henrik Friediger

Pilgrimme på v

vej til Mariazell

Skåneleden for begyndere

af Gitta Bechshøft

Er man i tvivl om hvorvidt man kan stå distancen på den 750 km. lange pilgrimsrute i Nordspanien så var det måske en ide at vende næsen nordover for at komme i form. Skåneleden kan bruges i stil med BS Christiansens berømte overlevelses-kurser (light), hvorefter man helt sikkert vil være klar til at kaste sig over Camino de Santiago, aka ”Europas længste bar”, med dertil hørende fysiske og kulinariske udfordringer! (De åndelige ditto her ladet ude af betragtning.)

Fordelen ved en tur på Skåneleden er at den ligger så (snublen)de nær at man kan komme i gang på mindre end en dag, og dog er den så fjernt hjemmefra at man glemmer alt om

sine daglige rutiner. Ruten strækker sig over rigtig mange kilometer på et stisystem af varierende sværhedsgrad og den går gennem noget af Sydsveriges smukkeste natur.

Man kan begynde og slutte lige hvor man vil, for her udstedes ikke pilgrimspas, der er ingen herberger og heller ikke nogen gule pile at følge. Ledens kendingsmærke er lysende orange striber malet på træer, sten, gærder og skilte. På turistinformationer og hos boghandlere i Malmø og andre større sydsvenske byer sælges specialkort over de forskellige ruter. Hver enkelt er ligeledes nøje beskrevet på hjemmesiden (www.skaneleden.se), hvorfra kortene også kan bestilles.

Første gang jeg gik på leden var i 2009, sammen med min franske vandreveninde MF. Vi havde egentlig tænkt os at følge pilgrimsruten Romboleden fra Dalarna til Nidaros, men blev af forskellige grunde forhindret og måtte vente med at tage af sted til over midten af august hvilket var alt for sent til at vi kunne nå op over bjergene og ind i Norge. Vi havde haft til hensigt at vandre med telt op gennem Sverige, så dem tog vi med selvom vi nu "kun" skulle tilbringe ca. 10 dage på Skåneleden hvor der findes læ-skjul med 15 til 20 km mellemrum. Vi valgte Kyst til Kyst ruten og startede fra Mölle ved Kullen.

Det blev en flot og meget instruktiv tur, ikke mindst hvor det drejede sig om udstyr

og om hvor meget vi kunne presse ned i en 40l. rygsæk: et lille en-mands telt (1 kg), den mindste Therm-a-rest luftmadras (350 gr.) en varm dun sovepose, en firkantet letvægts nylon poncho der også fungerede som "gulvtæppe", et sæt regntøj, et par letvægts plastic sandaler, et sæt uldent ski-undertøj samt div. andet vandre udstyr - i alt ca. 10 kilo. Dertil kom proviant, idet vi på nogle strækninger måtte medbringe forsyninger til to-tre dage: dvs. 2-3 kg mad per person plus en dagsration vand. (Der var som regel vand at hente i nærheden af lejrpladsene). Efter et par dage havde vi vænnet os til at tilbagelægge en daglig distance på ml. 17 og 23 km med en rygsæk der vejede mellem ti og fjorten kilo alt efter hvor meget proviant vi havde sat til livs.

Det var betagende at vandre på de stejle, lyngklædte bakke-skråninger langs duftende fyrre- og nåleskove hvorfra vi hvert øjeblik ventede at se en elg stikke mulen frem bag en mosklædt træstamme, men der er altså langt til Rådhuspladsen når man leder efter en lejrplads midt inde i en stor skånsk skov. På hjemmesiden står at der er ildsteder og gratis brænde ved lejrpladserne, hvilket også holdt stik, selvom vi et par gange måtte prøve kræfter med noget meget klamt brænde der ikke sådan uden videre lod sig tænde, eller store stykker ved som først måtte kløves med en sløv økse eller saves over med en endnu mere sløv sav – hvis den da ikke for længst var stjålet eller knækket.

Som dagene gik bestod vi både den lille og den store grønspætte-prøve og når det mørkede i lejren kunne vi mætte og veltilfredse ligge på ryggen i læskjulet og høre bålet knitre og syde derude. Nætterne var fulde af sære lyde som vi havde helt inde på livet og om morgenen pustede vi ild i gløderne og fik varmet vand i det lille titanium kokekar vi havde med – bare lige nok til en kop kaffe så der var noget at skylle müsli og brød-humper ned med. Og så af sted ud på en ny dags eventyr...

Skåneleden byder på et langt mere varieret landskab end man forestiller sig. Den førte os fra små asfalt- og grusveje videre ad smalle, snoede stier ind gennem hvad der forekom som endeløse skove, for til sidst at sende os ud på smalle jordveje forbi torper og ødegårde og tilbage til opdyrkede marker og enge med græssende heste, køer og får. De små pyntelige husmandssteder så ud som om de var plukket direkte ud af bogen om Emil fra Lønneberg, og landsbyerne med de malede træhuse mindede om Astrid Lindgrens Bulderby. En ting der forbavsede os var de

mange danske flag vi så vaje side om side med den skånske rød-gule korsdug. Folk vinkede venligt og ønskede os god tur – ofte på dansk, og af og til stoppede vi op for en snak, eller for at spørge om vi kunne få lov at fylde vores vandflasker.

Teltene fik vi brug for et par gange undervejs, bl. a. når vi valgte at gøre holdt ved en campingplads for at blive vasket og lave lidt varm mad i stedet for de posesupper med nudler og stegte Karl-Johan svampe med kartoffelmos og korv tilberedt over gløderne vi ellers traktered os selv med. Et sted var vores læskjul ”besat” af fremmede (duften af grillstegt kød røbede dem allerede før vi så røgen fra bålet), så vi måtte pænt slå teltene op og dele lejrbalet med nogle kanofolk i opløftet stemning (danske selvfølgelig). De stak os gavmildt et par tyske dåseøl fra kassen og efter at have skyllet dem ned og glemte vi alt om ømme ben, rygge og knurrende maver. Vi faldt i søvn og vores søde drømme blev akkompagneret af rungende latter-brøl der gav genlyd over søens blanke fuldmånebelyste spejl.

Ti dage senere sad vi på en skovklædt bakketop med udsigt over Østersøen og mindedes vores første vandring på Camino de Santiago med lige dele længsel og overbærenhed. Sammenlignet med Skåneleden forvandlede vores elskede Camino sig til en motions-sti der tilbyder en tør seng, et varmt bad samt et rimelig billigt måltid mad hver dag. På leden kunne vi leve for mellem 0 til 25 kr om dagen afhængig af indkøbs-muligheder. Hvis dagligvare-butikken i nærmeste lille flække var lukket havde vi valget mellem endnu en aften med potatis-pandekager, Kalles Kaviar, Pågans Kanelbullar og diverse posesupper, eller at tomle ind til nærmeste større by for at proviantere og overnatte på campingpladsen.

Vi steg på toget i Sölvesborg og to timer senere plantede vi vores mødige ben på Hovedbanegårdens rulletrappe og lod os transportere op til ankomsthallen. MF gav mig et bjørneknus og vi tog afsked midt i menneskemyllderet. Det havde været en superb chemin og nu måtte hun hjem til Frankrig for at berette om sit vikingeliv i Sveriges dybe skove.

Et af de spørgsmål jeg siden fik stillet var hvordan vi dog havde klaret at sove under åben himmel med alle de myg svirrene om hovedet? Hvad behager – myg? Dem så vi da ikke noget til. Der var kun de sædvanlige krible-krabler der skulle fejles ud af læskjulet før vi flyttede ind: edderkopper, bænkebidere, et par flabede skovmus og en hoben visne blade. Selv ikke når vi stod i vand til knæene i de kolde skovsøer for at vaske os blev vi overfaldet af de berygtede skånske myg.

I august 2010 er jeg igen tilbage på Skåneleden, denne gang med min gode pilgrimsven James som mente vi nok havde brug for at komme lidt i form til vores planlagte eventyr i Sydfrankrig på Via Tolosana. Denne gang valgte vi Ås til Ås der ligger lidt sydligere end Kyst til Kyst ruten. Den største attraktion her er naturligvis Søderåsens Nationalpark som virkelig trak et par tænder ud, men hvilke herlige udfordringer vi fik. Læskjul-rutinen fik vi hurtigt indøvet, og derefter gik det slag i slag, med udstyret i orden og en daglig vandring på mellem 17 til 23 kilometer.

Igen var vejret helt i top – det regner åbenbart kun om natten på Søderåsen – og også på denne rute fandt vi uden brug af GPS frem til læskjulene. Et sted lå der en gæstebog i en lille brevkasse, og vi læste sjove beretninger fra tidligere beboere, hvoraf en stor del var danskere, heriblandt ikke så få enlige kvinder! Alle skrev om den grå kat som havde for

vane at kom snigende hen ad aftenstid for at tigge en godbid, hvorefter den mæt og tilfreds slumrede ind i en lun soveposes folder. Vi forsøgte at lokke den hid med lidt ost, men da vi ikke rådede over hverken lamme-culotte eller grillkylling lod den sig ikke se.

Heller ikke her bød ruten på de store shopping-muligheder. Denne gang flottede vi os dog med en lille gas-primus som vi tilberedte morgenkaffen på - mere luksuriøst kan livet næppe blive når man vandrer på Skåneleden hvor der er der højt til loftet og langt mellem vandhullerne (!) Her går man stille og (næsten) helt alene i den skønne nordiske natur og får lyst til at nynne med på en gammel kending fra højskole-sangbogen: "Langt hø-jere bjerge..."

Link til vores Picasa web album: [Se pilgrims forum.](#)

En pilgrimsvandring på Via Tolosana

Fra den 20. september til den 26. oktober 2010 vandrede forfatterne ad pilgrimsvejen fra Arles – også kendt som Via Tolosana. Det er en rute med både myg og bjerge, skønne byer og lækker mad.

af Gitta Bechshøft og James Heimann

Dette års pilgrimsvandring gik langs den franske pilgrimsrute Via Tolosana, også kaldet La Voie de Arles. I Arles købte vi en Topo-guide over den franske vandrerute GR 653 som er den samme som Via Tolosana. (Bogen findes kun på fransk). Afmærkningen er ligesom på de andre franske ruter: en horisontal rød-hvid stribe. Tit ses også kors og Jakobsskaller ved siden af en mere fyldestgørende skiltning hvori rutens officielle navn, GR 653, indgår. Man er således ikke i tvivl om vejen og kan nyde selve vandringen og den smukke natur.

Via Tolosana er den sydligste af de fire store franske ruter der alle fører mod Pyrenæerne og forener sig med Via Frances, enten i St.

Jean Pied de Port eller – for Via Tolosanas vedkommende – i Puente la Reina. Den kendteste af de fire ruter er nok vejen fra Le Puy, som en del danske pilgrimme har fulgt på deres vandring sydover. Fælles for alle fire er, at de er godt afmærkede, at man kan skaffe guidebøger (hovedsagelig på fransk) med detaljerede kort og megen nyttig information, både hvad angår pilgrimsliv og traditioner før og nu samt almen kultur-historisk baggrund.

Vores lille treklover, bestående af Gitta og James fra Danmark samt Gittas gamle vandre- og pilgrimsveninde Mariefrançoise (MF) fra Orleans i Frankrig, lagde ud d. 21. september i strålende varmt vejr. Byen Arles

er et vigtigt knudepunkt for pilgrimme der kommer vandrende fra det sydlige Europa nord for Alperne samt for Italienske pilgrimme på vej mod Compostela. Den befinder sig i et stort vådområde, La Camargue. Her dyrkes der meget ris (!). Frugtavl er også en vigtig afgrøde, tillige med dyrehold - særlig tyre til div. arenaer og smukke hvide heste.

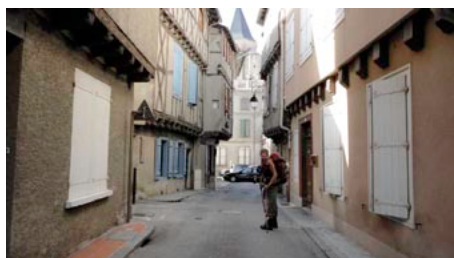
Myggene

Alt dette vidste vi besked med fra guidebogen, men at der også fandtes millioner af myg i vådområderne, og langs den kanal, la Petite Rhone, som vi fulgte, anede vi intet om. Den første dag blev derfor noget af en prøvelse, hvor vi løb omkap med de blodtørstige bæster, hvilket ikke hjalp synderligt. Overbids ankom vi til Saint-Gilles, en meget charmerende mindre by, hvor vi fandt vores første pilgrims-herberge på en lille plads midt foran den store kirke. I den lokale restaurant på torvet indtager vi et festmåltid og her møder vi nogle af de pilgrimme vi senere kommer til at følges med.

Vi falder i snak med et fransk ægtepar, Jean-Louis og Françoise. To erfarne pilgrimme på 72 og 67 år. De skal også gå hele vejen til Pyrenæerne, og de viser sig at være et virkelig hyggeligt bekendtskab, smilende og altid friske og udadvendte. Slet ikke som de franske pilgrimme man af og til møder på Camino de Santiago - lidt indesluttede og klikeagtige – nej, franske pilgrimme skal man møde på

hjemmebane. Vi (James og Gitta) blev virkelig behageligt overraskede, også fordi de slet ikke havde problemer med at kommunikere med fremmede der ikke taler flydende fransk, og som ofte må bruge længere tid på at forklare sig. Heldigvis havde vi jo MF som tovholder, men da hun også kun taler fransk, så hang vi på som bedst vi kunne og lærte en masse nye glosser hver dag.

Ordet Godasse anvendes om et gammelt slidt stykke fodbeklædning, og sådan kom vores støvler også snart til at se ud, da terrænet, efter vi var kommet over det flade Camargue, begyndte at stige og blev meget stenet. Allerede på andendagen var vi så højt oppe at vi fangede et glimt af det blå Middelhav ude i horisonten. September i Sydfrankrig er varm. Meget varm. Vi gik i shorts og T-shirt, drak rigtig meget vand og nød livet blandt vinmarker og frugtplantager fulde af alskens lækkerier: mandler, valnødder, ferskner, æbler og naturligvis store lavthængende klaser modne druer som høstmaskinerne ikke havde fået med. Heldigvis.

Den lille by Saint-Guilhem-le-Désert er den rene postkortidyl som den ligger der dybt inde i bunden af en stejl slugt, der er så smal, at kun en enkelt bilvej fører derind i skarpe sving og bugtninger. Til venstre for vejen klipper, og til højre, dybt nede, en brusende flod, der selv højt oppe fra ser temmelig vild ud. Pilgrimme og fodgængere tilbydes transport med en (gratis) lokal bus til Saint-Guil-

hem, men vi valgte at fortsætte langs vejen der fører over Djævelens Bro. Heldigvis var der en sti og vi var glade for at der også var en lav beskyttelses mur mellem os og floden dybt nede. En fantastisk oplevelse.

Herberget i Saint-Guilhem bød på rigtig god service, samt en fabelagtig beliggenhed midt på den smalle hovedgade med udsigt over røde tegltage til kirken og de stejle klippevægge der omringede byen. Et rigtig "turisthul", men alligevel...

Bjergene

Næste dag skulle vi ud på vores første egentlige bjergvandring. Bjergene i det sydlige Frankrig er ikke så høje som hverken Pyrenæerne eller Alperne, de går ikke meget over de 1.000 m, men da de er meget stejle er de alligevel en udfordring. Til at begynde med var det varmt hver dag, men efterhånden som vi kom højere op blæste der en kold vind og regnjakker, regnbukser og fleece-trøjer blev fundet frem af rygsækkens dyb.

GR 653 førte os gennem nogle af Sydfrankrigs smukkeste områder: Provence, Gard, Hérault og Tarn. Naturen er meget afveks-

lende: løvfældende træer (overraskende nok også bøg), fyrre- og nåletræer, lyngarealer, højmoser, agerland, vinmarker, frugtplantager og utallige græsgange. Man går konstant op og ned hvilket kan være ret trættende indtil man har vænnet sig til det. Byerne og landsbyerne er som klippet ud af gamle postkort med stejle mure, kirketårne med høje spir og gamle stenhuse i flere etager. Et par af de huse vi boede i forekom som værende uberørte siden middelalderen: solide stenmure, tykke trædøre og små skæve vinduer med skodder for. Af og til var vi heldige og fandt et dejligt logis med ild i pejsen, andre gange måtte vi krybe i posen i temmelig kolde soverum uden opvarmning.

Herbergerne

En del af charmen ved de franske ruter er herbergerne og deres værtsfolk der er meget anderledes end dem man finder på Camino de Santiago. Begrebet "hospitalero" findes ikke her og herbergerne er ikke bare "sovesale" hvor man kommer ind uanmeldt og slår sig ned. På Via Tolosanans herberger føler man sig mere som en gæst, især fordi det er nødvendigt at anmelde sin ankomst i forvejen. (Mobiltelefon uundværlig!)

Vi boede mere end en gang langt ude på landet på bondegårde, ofte i restaurerede staldbygninger, fint indrettet til pilgrimme. De fleste steder var der mulighed for enten selv at lave mad eller bestille middag hos vores værter, der også tog imod betaling og stempede vores pas. Prisniveauet er en del højere end i Spanien, men dog stadigvæk overkommeligt.

Lokalbefolkningen var meget venlige, hjælpsomme og ret nysgerrige efter at vide mere om os og vores vandring. Selv i supermarkeder og butikker kunne man engagere sig i en samtale (på gebrokkent fransk) og få gode råd og vejledning om mulige genveje eller andet vigtigt. De fleste beboere langs GR 653 lod til at være bekendt med pilgrimmenes færden og vidste endda hvor herbergerne lå. Dette hænger sammen med at Via Tolosana gennem de seneste ti år er blevet langt mere befærdet end tidligere. Der er nu mange lokale organisationer der opretholder egne herberger og sørger for kontakt til private B&B og turist-informationer. Bogen Miam-miam-dodo (hvis titlen betyder noget i retning af nam, nam, sove, sove) er et uundværligt redskab for pilgrimmen. Heri findes en fortegnelse over alle herberger, indkøbsmuligheder og anden relevant info.

Vi gik i næsten samme tempo som Jean-Louis og Françoise, det franske ægtepar vi havde mødt den første dag. Vi overnattede på de samme herberger, og lavede tit mad sam-

men. Dette mønster gentog sig et par dage, hvorefter vores kammerater "forsvandt" for kun at dukke op igen midt i en skov, på en cafe i en lille by, eller siddende i køkkenet på herberget hvor vi agtede os hen den dag. Til sidst opgav vi at tage afsked med dem for altid, da skæbnen jo ville at vi skulle træffe dem igen...

At gå langs med Canal du Midi blev en af vores store oplevelser. Også selvom vi gik i stærk regn og blæst. Da vi nåede Toulouse var det varmt igen. Det føltes helt underligt pludselig at befinde sig i en stor by med stærk trafik i gaderne og larm alle vegne. Der var strejke i Frankrig, hvilket egentlig slet ikke var gået op for os, og nu dumpede vi lige ind i en større demonstration. Politiet stod linet op langs optogets rute. Vi forsøgte at smutte igennem, men blev vinket til side af en af betjentene. Han ville ikke arrestere os, men bare vide om vi var pilgrimme på vej til Santiago. Tilfreds med svaret ønskede han os bon courage og lod os gå videre....

I Toulouse holdt vi en tiltrængt fridag. Det viste sig nemlig at det slet ikke var så let at vaske tøj i herbergerne som vi havde forestillet os. Enten var der ingen vaskemaskiner eller også var den gået itu. For første gang i tre uger blev alt vores tøj vasket og fnisende måtte vi sidde og vente i vasketeriet kun iført klamme sorte regnbukser, jakke og plasticandaler.

Foie gras

På den anden side af Toulouse var vi nu helt ude af bjergområderne og vandrede gennem et smukt bakket landskab med de sædvanlige afgrøder og blandings-kulturer. Også her fandt vi mange gode herberger, heriblandt nogle af den mere landlige slags med økogas, bio-grøntsager og mange husdyr. Vi var i provinsen Gers hvor der lægges stor vægt på gode madvarer, især charcuteriprodukter som pølser, foie gras, og alle mulige slags patéer. Det var ikke let at gå forbi alle lækkerierne, men noget fik vi da smuglet ind i vores enkle frokost der ellers kun bestod af tør flute, gedeost, pølse og gulerødder. Men selv en så simpel daglig menu blev aldrig kedelig fordi vi tit fandt valnødder, æbler, figener, blommer, vindruer, hasselnødder og brombær undervejs.

Nogle dagsmarcher efter Toulouse passerede vi en mindre by ved navn Auch. Byen ligger højt oppe på en stejl bakkeskråning med en fantastisk udsigt. Heroppefra skimtede vi for første gang de sneklædte Pyrenæer ude i horisonten, men de virkede stadigvæk meget langt væk. Vi havde nu kun to ugers vandring tilbage ud af de fem vi havde til rådighed og vi var i tvivl om hvorvidt det ville lykkes os at nå frem til vores mål, byen Oleron-Sainte-Marie.

Den sidste del af vores vandring førte os gennem provinsen Bearn i departementet Pyrénées Atlantiques. Det var sidst i oktober måned og der var rimfrost på græsset om morgenen. Heldigvis havde vi vinterudstyret i orden og vi nåede frem til Oleron-Sainte-Marie ved foden af Pyrenæerne i tide. Vi var ved vejs ende, men vores makker MF ville ikke hjem endnu. Hun agtede at fortsætte oppefter og via Somport-passet nå ned til byen Jaca i Spanien. Men med børnebørn i

Danmark, der glemmer hvordan deres bedsteforældre ser ud, fandt vi det klogest at vende næsen hjemad som planlagt. Det var ikke uden vemod (iblandet en snert af misundelse) at vi tog afsked med vores tro tredje musketer Mariefrançoise og ønskede hende bon courage...

LINK:

http://viatolosana.free.fr/vt_accueil.php

LITTERATUR:

Confraternity of Saint James Pilgrim Guides to the Roads through France (Engelsk):

1.del. Arles to Puente la Reina - Arles to Toulouse 2007, Marigold Fox - isbn 9781870585989

2. del. Arles to Puente la Reina - Toulouse to Puente la Reina 2007, Marigold Fox - isbn 9781870585992

3. Overnatningsguide: Mireille Retail, Marie-Virginie Cambriels Miam-miam-dodo du chemin d'Arles + le camino aragonés : Chemin de Compostelle (GR 653) d'Arles au col du Somport, du Somport à Puente la Reina, - isbn 9782916446127

Universel gangart
i sneglefart
på sjælens lette vinger.

Eva Rowley
maj 2007

Pilgrimsvandring

Pilgrimsrejsens 7 søjler: **Frihed, Sindighed, Stilhed, Enkelhed, Bekymringsløshed, Fællesskab og Eftertænksomhed.**

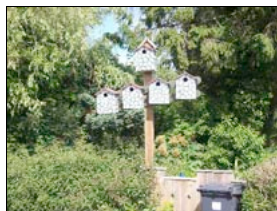
Pilgrimsvandring - gang alene
på den gamle, frie scene,
der fik navnet af Natur.
Opbrud fra kultur og vane
og et arbejdsmarkeds bane
meget lig en slags dressur.

Leve forlæns alle dage,
smage vejens marmorkage
i dens mix af kamp og leg.
Prøve siden at fornemme,
at forstå det, atter hjemme,
hvad man mødte på sin vej:

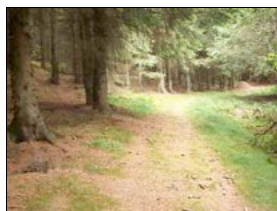
1. **Frihed** som det bedste eje!
Fri i valg af egne veje
til at søge evner brugt.
Frihed til at tale, tænke,
fri for larm og plat og rænke.
Fri som fuglen i sin flugt.

2. **Sindighed** i færd og virke
i naturens store kirke
mod et mål et givet sted.
Ting ta'r tid! Man må betale,
tid til tanke, tid til tale.
Mærke, sjælen følger med.

3. **Stilhed** i den ydre sfære
på det sted, hvor man må være
på en vandrings Være-vis.
Starte i det morgenfriske
med at sanse brisen hviske
om et genfødt paradys.

4. Enkelthed er vejens ramme!

Tøjet: som i går, det samme.
Maden: blot lidt brød og vand.
Føle styrken ved at Være
gennem slæbet ved at bære
kun det lidet, der går an.

5. Bekymringsløs og glad i sinde af de gode dages minde ved et Fader-Vor's complé! Fri af frygtens tanke-plage, der kan mørkne lyse dage med alt dét, der *kunne* ske.

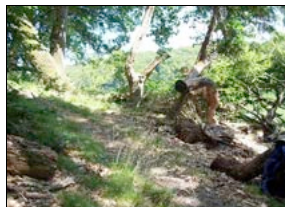

Sankt Gertrud

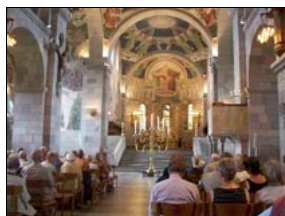
6. Fælleskab i vejens møje, fælleskab i vejr at føje fører frem til åbne sind. Vandre-fæller, skæve, lige, der har gode ting at sige, giver glæden vejr og vind.

7. Eftertænkksomhed til stede i forundring og i glæde over skaberværkets hvælv. Gnomens gang i Herrens have - hvad formår jeg selv at lave, der kan forme fryd og skælv?

Hvilken herlig Jord at prise:
Mål at søge, mad at spise,
bedre sted er aldrig set!
Lov og tak for livets gave
i den store gartners have
på en punktum-stor planet.

Jørgen Haffgaard

September 2010

Alle billeder er fra en Pilgrimsvandring på Hærvejen fra Padborg til Viborg.

Pilegrimstur i Danmark

Beretningen her er fra en vandring på Hærvejen set med en nordmands øjne. Artikkelen bringes på et letforståeligt norsk – og med lidt ordhjælp nedenfor, mærket med *)
af Ola Blokkum, Norge

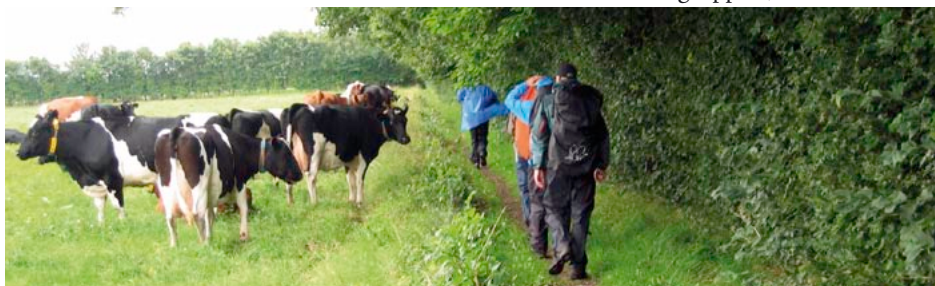
Ankomst Viborg fredag 20. august 2010 via Rygge og Århus. Karup flyplass hadde vært mer egnet, men sannsynligvis dyrere. Vigdis Vormdal hadde gitt meg noen navn som jeg kunne kontakte ved ankomst Viborg. Herav fikk vi kontakt med Ulla Kobberup som tilfeldigvis var i byen. Pilegrimsentret hadde ikke åpnet på fredag, kun tirsdag, onsdag og torsdag; egentlig litt snedig! Ulla viste oss pilegrimsentret. Domkirken var stengt, men vi tittet inn i den katolske kirke og på St Kjell, den lokale helgen a la St Olav. Domkirken besøkte vi dagen derpå og fikk opplyst at det var Skandinavias største grannitbygning. Overnattet på vandrehjemmet. Vandrehjemmet låg et stykke utenfor byen og relativt dyrt; antar at overnatting i byen ville vært bedre.

På lørdag kl. 12.00 ankom resten av gruppen***), to dansker, to nederlendere og ei norsk. Etter en matbit tok vi av sted og det første målet var Hald hovedgård, 11 kilometer fra Viborg.

Vi hadde med oss litt regn fra Viborg, men uten at det forsuret turen. Derimot ble vi litt sure da vi kom til Hald. Den nærmeste kro

som hadde "lovet" oss mat hadde ikke lenger plass til oss! Vi kunne ikke bare leve på pils som det var nok av i kjøleskapet og billig, 4 kr pr boks! Her måtte de fromme pilegrimer bite i det sure eple og jukse*) litt, det har vi lært av Ingrid Espelid. Etter en kort "bønn" havnet det 7 pizza på bordet og noe drikke. Hald hovedgård var rikelig utstyrt og velstelt. Selvsagt er oppvarming av vann via solpanel en skummel ting i regnvær, noe det også stod oppslag om, men vannet ble ikke varmere av det. Så bar det til skogs igjen! Det er mye skog i Danmark, noe a la plantaser og noe skapt av naturen selv. Etter hvert ble vi klar over at danskene hadde nok juletre til både Per og Pål i de norske hjem. Skogen og heden var nok det som satte mest preg på turen og som imponerte mest!

Neste stopp var Skråhøjegård. Fin gård, kanskje for fin for oss pilegrimer. Fruen i huset så nok helst at vi holdt oss til "husmannsplassen". Det ble litt vanskelig da vann, dusj og dass kun var i herskapsboligen. Greit overnattingssted! Her måtte Anne Pilegrim forlate oss pga sitt arbeid. (Hun skulle egentlig ikke være med, men måtte delta i frihelgasi! Det sier sitt om gruppen.)

Kragelund prestegård var nok det beste stedet så langt. Her møtte vi den første pilegrim som gikk motstrøms dvs. mot Viborg. (Kanskje var det vi som gikk motstrøms?!) Her fikk vi føle den jyske vennlighet. Ei dame fra nabohuset tittet forsiktig inn til oss om kvelden og spurte om vi ville ha ei kake som hun hadde bakt for oss! Om vi ville!!! Møllegården var neste stopp og her var det hester på alle kanter. Det hadde vært fristende å ri resten av veien. Det er forresten mange hester i Danmark! Kona på gården var sjefen for pilegrimene og hun laget god mat til oss og ga oss en god nistepakke*) med et "vennskapsbånd" som det viste seg at de fleste hadde knytt på sekken sin.

Nørre Snede var første landsby vi kom til. Her reklamerte de med "bondegårdsferie", men vi så verken hest, ku eller hund og ikke

luktet det fjøs*) heller. Men både de andre gjester og vertinna tok seg godt av oss og den ene gjesten kom med et hen tørst og sulten pilegrim; vi trodde nesten vi var på vei gjennom perleporten; fortjent/ufortjent??

Når vi går langs Hærvejen balanserer vi på vannskillet store deler av ruten. Tydeligst blir det sør for Nørre Snede. Her ligger kilden til to lange elver bare et par hundre meter fra hverandre og renner i hver sin retning, Gudenå mot øst og Skjernå mot vest.

Jeg må tilbake til de dype skoger. Det var visse skogstrekninger som var helt fenomenale – trollskog. Har aldri sett "vagrere" skog! Heden er heller ikke å glemme. Når du ser utover de lyngkledd heiene, blir du betatt; jeg kunne selvsagt ikke unngå å si at når det gjelder selve lyngplantene, tror jeg de norske har sterkere farge.

I Harresø ble det en kro-natt. (Obs til nordmenn – når du skal til Harresø, må du ikke spørre etter Harresø, men Hasø!) All right å bo på kro til en avveksling! Her møtte vi to sykkelpilegrimer. Traff dem senere i Jelling mellom gravhaugene.

Hærvejen er jo kjent for sine gravhauger og dem var det mange av. Mange av de gamle dansker hadde ikke vært beskjedne når de skulle kaste jord over seg. Det var noe annet enn når presten her hjemme bruker spaden sin ved jordfestelsene. Apropos gravsteder; jeg har aldri sett så mange velstelte kirkegårder som i Danmark. De er finere enn de vakreste hager du ser rundt om i Europa. I tillegg må jeg si at finere plener i hagene til folk har jeg heller aldri sett. Noen kan vel bli fristet til å tro at jeg umulig kunne ha sett mye her i verden utenfor fedrelandet, men det kan jeg trøste min leser ved at den påstanden holder ikke mål! Vi kom til et treningssenter, Vingsted! Her hadde vi en herremåltid med egen

kelner*) og følte oss som grever. Vi måtte ganske raskt omstille oss da vi kom tilbake til overnattingshytten. Her ble det rimelig trangt for fem velvoksne pilegrimer.

Herfra gikk turen langs Bindeballe- ruten, en nedlagt jernbane. I denne dalen bygde Harald Blåtann en bro for ca. 1000 år siden; Ravningsbroen. Det skulle gå 900 år før danskene fikk bygd en lengre bro, Lillebelt i 1935. Når det gjelder Harald Blåtann, tror jeg nordmenn og dansker har forskjellig syn på den kongen! Ved endestasjonen av den gamle jernbane er det en gammel ”kolonialhandel” som er et besøk verdt! I dette området var det Egtvedpiken slumret hen for 3380 år siden. (hun er mer sta en Tornerose!)

Omsider kom vi til ”Ølgården”. Her fikk vi en orientering om ”oppbyggingen” av herbergene langs Hærvejen. Her tror jeg Norge kunne ha lært noe, særlig etter at vi har fått ”Europaveistatus”! Etter intro-møtet ved ankomst til gården avslutter bonden med ordene – ”jeg skal komme med poteter*) til dere ganske snart!” Ja, disse potetbøndene!

Deretter gikk veien til Vejen og videre til Kongeåen, den gamle tyske grense! I Vejen møtte vi ei tysk jente som var på vei nordover langs Hærvejen. Vi hadde planer om å nå den tyske grense, noe vi også gjorde, men må innrømme at da hadde vi tenkt på den fra 1918. Det var harde kamper i dette området, Dybbøl, i 1864-67! Det var her nordmennene sviktet Danmark! Det var denne krigen Ibsen tenkte på da han skrev – tenke det, ønske det, ville det med, men gjøre det, nei, det skjønner jeg ikke! I Askov passerte vi den første**) høyskolen i Danmark, grunnlagt av Grundtvig. Han var også inspiratoren for folkehøyskolene i Norge.

Ved Kongeåen sluttet turen relativt brått. Herberget var kaldt. Ingen form for oppvarming og ikke ett teppe å oppdrive; vaskerommet var svinkaldt. Etter 2 timer pakket vi sakene og reiste til København. Vi ankom Kongeåen 31. august og det var siste dagen herbergene hadde "lavpriskontrakt" med pilegrimsforeningen. Det var også med å motivere en avslutning – høyere priser og frostskaide satte en demper på entusiasmen! Pitty but true!

Konklusjon: En vandring langs Hærvejen er en messe verd! Jylland har mye mer enn Billund og Løvepark. De har folk og natur! Dessverre er det for få pilegrimer pt! **Takk for muligheten til å gå Jylland på langs!** Her spiller herbergene en avgjørende rolle. For de som har det litt travelt, kan "øst-vest-ruten (Veje-Blåvand)" være et alternativ; vi møtte noen som gikk den.

*) Ordhjælp: jukse lidt på norsk = snyde lidt. Nistepakke = madpakke. Ikke luktet det frøj heller = det lugtede ej heller af lade. Kelner = tjener. Mere sta end = mere stædig. Potetbøndene = kartoffelavlere.

**) (Red.:) Askov Højskole blev grundlagt i 1865, som en videreførelse af Danmarks første højskole, Rødding i 1844.

***) Vandrigen ad Hærvejen skyldes at gruppen på 7 Dick og Kees (NL), Torben og Winnie(DK), Anne og Ola(N) samt en tysker - mødtes på Caminoen i 2008 og besluttet at "vi skulle gå pilegrem' i hverandres land de kommende årene". I 2009 gikk gruppen til Nidaros i Norge.

(Red.:) Et sådant venskab kan også opstå af en caminovandring!

Hærvejen fra Viborg til Kongeåen

(Ref. boken Hærvejen av Mads Lindegaard)

Kreativ og meditativ vandring på Hærvejen

Kaj Højland spørger – ”med et glimt i øjet” - i ”Pilgrimmen” nr. 18 på side 65: ”Kender sjællænderne Hærvejen?”... og svaret bør – ligeledes ”med et glimt i øjet” - komme prompte: ”JO! ... sjællænderne kender godt Hærvejen, og vi skal nok også vandre på den!” Derfor arrangerede Roskilde Pilgrimsforening fra 7. til 19. august 2010 en vandring fra Padborg til Viborg. Nedenfor en lille beretning om vores ”eventyr” udi det jyske.

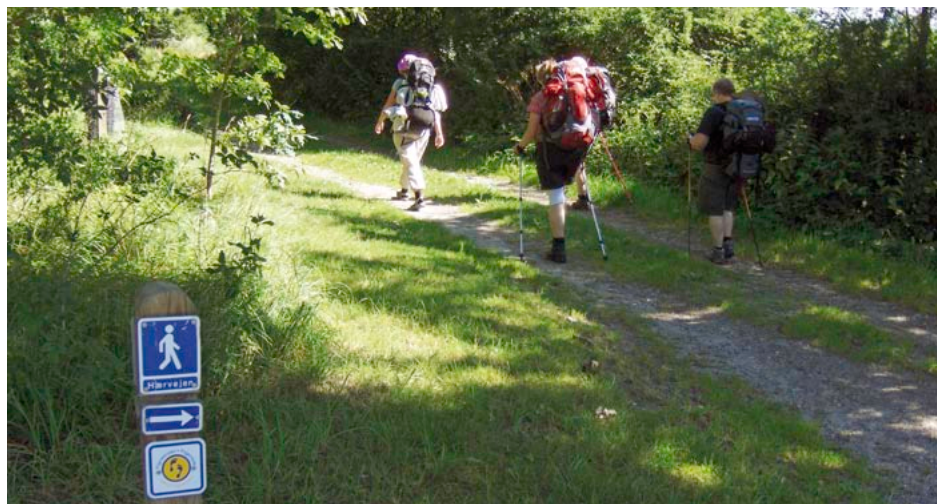
af Finn Buhl

Det blev til lige knapt 300 kilometer på 13 dage: Vi mødtes syv pilgrimme på Roskilde Station og tog toget kl. 06.52 den 7. august. På Slagelse Station stødte den ottende pilgrim til.

Kl. 10.02 stod otte forventningsfulde pilgrimme på Padborg Station klar til at gå derudad. Med lidt besvær fandt vi frem til Hærvejens start og kom ind gennem Bov. Skiltningen er ganske udmærket, selvom man hurtigt bliver klar over, at der tænkes meget retningen ”Viborg – Padborg” og mindre ”Padborg – Viborg”. Dette skyldes sikkert ”gammel vane”: Pilgrimsvandring gik for det meste oprindeligt sydpå mod enten

Rom, Jerusalem eller Santiago de Compostela, men pilgrimme har dog også vandret nordpå for at ende i Nidaros eller Vadstena. Vores mål var lidt mere ydmygt. Vi skulle ”blot” til Viborg.

Men at tankegangen endnu er meget ”Viborg - Padborg” og langt mindre ”Padborg - Viborg”, ses ikke blot af skiltningen om, i hvilken retning man skal gå. I langt højere grad kommer dette til udtryk mht. skiltningen af, hvor herbergerne er! I alt for få tilfælde skiltes med, at ”HER” er vejen til et herberg, og bestyrerne på herbergerne udtrykte, når vi ”påtalte” dette, at dette skyldtes ”Foreningen af herberger langs Hærvejen”.

Solnedgang bag Tørninggård; Tuschlavering med pensel

Denne forening ønsker ”kun” skiltning på selve herberget og så i behørig afstand derfra. Eksempelvis herberget ”Lindely” ved Kliplev. Her er INTET, efter man har fået anvist retning ned over en mark ca. $\frac{3}{4}$ kilometer før ved jernbaneoverskæringen. Længere fremme skal man vide, at man skal ad vejen til højre og igen til højre ad en lille markvej. Her er flag med ”Bed and Breakfast Lindely”, men intet Herbergs-mærke. Det hænger på væggen 300 meter væk. Tænker man ikke lige på, at herberget hedder ”Lindely”, går man videre ind til Kliplev.

I Øster Løgum ligger herberget ”Bruhns-gård” i en sidegade, og får man ikke lige kikket op ad den, går man videre derudad. Herberget ”Kongeåen” skal man også vide hvor er, i hvert fald når man går retningen ”Padborg - Viborg”: Helt nede ved ”Friheds Broen” – ca. $\frac{3}{4}$ kilometer væk - er der et skilt, som viser TILBAGE for os, der går i den

”forkerte” retning. For dem, der går retningen ”Viborg - Padborg” er det godt nok, og i den retning kan man også sagtens se skilten på væggen på herberget langt væk fra.

En anden anke er, at ideen med ”Hærvejs Pas” ikke fungerer: Ikke ét eneste sted skulle vi vise det. To steder spurgte, om vi havde det, og tog vores ”JA”-svar for pålydende. Hvis pilgrimstanken skal udbredes, må denne del strammes op. Ellers ender Hærvejen i ”Spændende Oplevelsesferie” for naturelskere.

Vandringen blev – trods ovennævnte ”besværligheder” – en fantastisk vandring, og for undertegnede en ganske særlig kreativ og meditativ vandring: Kreativt ved at jeg undervejs fik tid til at lave 11 små skitser i hhv. blyant – tusch med fjerpen – tuschlavering med pensel. Alle disse billeder kan ses på www.roskildepilgrimsforening.dk under

”Vandrehistorier”. Jeg fik også digtet teksten til en ”Hærvejs-sang” og skrevet noderne dertil. Denne bringes bagerst i artiklen. Meditativ ved at jeg næsten hver formiddag ”vandrede dobbelt” ved at recitere på min ”Evangelie Krans” i ca. en halv time. Det giver et dejligt løft, hvor vandringens egentlige formål lyslevende træder frem: At vandre i følgeskab med Evangeliet og sætte sig selv til side. (Joh. 3.30)

I Jelling stødte to pilgrimme mere til, men desværre var én allerede sprunget fra i Jels pga. problemer med fødderne, og en anden - ligeledes i Jels - taget på besøg hos sin mor for at komme lidt til kræfter: Det er noget helt andet at vandre med rygsæk, hvor alle ens daglige fornødenheder er pakket ned, end blot at gå med en dagsrygsæk med en madpakke, en sodavand, et regnslag og en termokande. I Kollemorten opgav endnu en pilgrim pga. af en lettere knæskade: På vej mod Ølgård var vi desværre gået forkert og ikke bare forkert, men fik bl.a. pga. skiltnin-gens manglende kvalitet gået fire kilometer i gal retning ad ”Kyst til kyst ruten” og uden mulighed for at skrå indover tilbage på Hærvejen, så det blev i alt otte kilometer forgæves vandring - og tilmed på en dag, hvor strækningen i forvejen var på 33 kilometer fra herberget ”Kongeåen” til herberget ”Ølgård”... og ikke mindst i regnvejr. Sammenlagt dagsvandring lig med 41 kilometer. Alle var kvæstede, da vi krøb i soveposerne.

På visse strækninger valgte vi at gå ad cykelruten i stedet for vandreruten: En pilgrim går naturligvis den korteste vej. Således ”snød” vi de sidste kilometer til Sturbøl. Ved Skodborg gik vi ad vejen til Skodborg Mark mod Vejen i stedet for ud over Lundsgård Mark, og frem mod Læborg ”snød” vi os også til et par kilometre mindre. Al vores snyd ”hæv-nede” sig imidlertid små tre kilometer nord

for Bække, hvor vi som ovenfor fortalt gik til venstre i stedet for højre ud ad ”Kyst til kyst ruten”, og endte helt ude i Gispel Mose: Noget rigtig ØV!

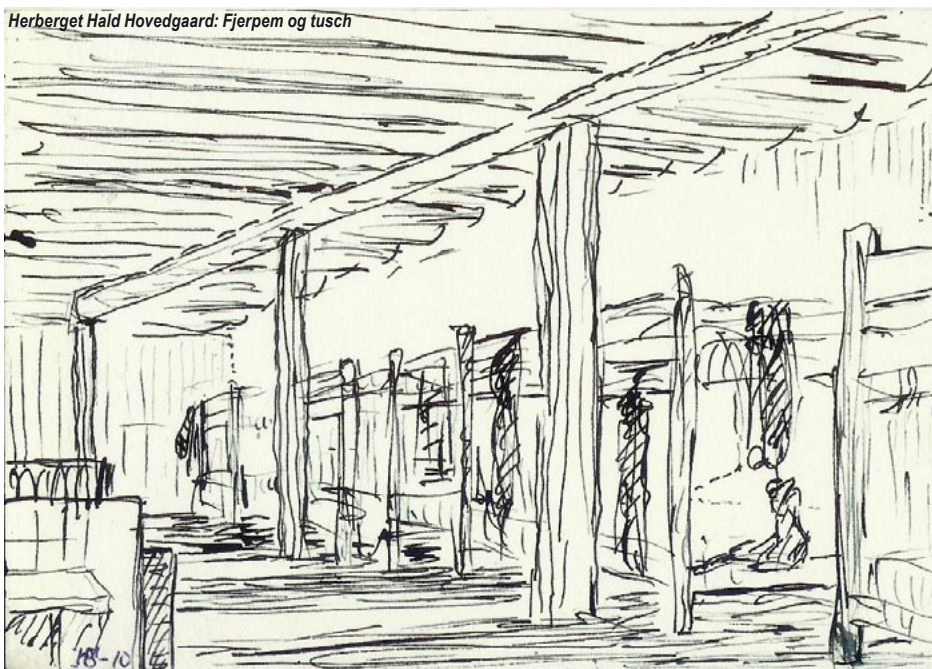

Pilgrimme strækker ben udenfor Jegerup Kirke

Lidt nord for Givskud gik vi over Søndre Kollemorten Mark i stedet for Givskud Mark og fulgte landevejen frem til Kollemorten. Ved Hundshoved tog vi igen cykeltuten, men ”glemte” at dreje fra lige før Nørre Snede og kom til ”Wild Vest Byfest”, hvor vi syntes, det var tid til en kæmpe softice. Efter Nørre Snede fandt vi igen tilbage på vandreruten ud til herberget ”Nørhoved”. Før Grane Plantage tog vi igen cykelruten, så vi kunne lave indkøb i Vrads og besøge kirken. Vradskøbmanden havde imidlertid ikke åbent, og kirken var lukket, men jeg nåede at lave en tegning af klokkestablen. Efter Skærbæk Plantage gik resten af vejen på cykelruten, for vi ville ikke overnatte i Septrup, men gå helt til Kragelund. Igen en dag på 33 kilometer, så hver lille ”udretning” af ruten var lig med sparede kilometre. Vi gik således over Løga-gær Gårde og Funder Kirkeby. Fra Kragelund gik vi til Sjørup ad cykelruten og videre til Skelhøje. Sidste dag efter Hald Hovedgård fulgte vi igen cykelruten, for vi havde en af-tale om en andagt i Søndermarkskirken lige før Viborg med sognepræst Birgitte Thun.

Jeg havde ”fortalt”, at vi påtænkte at ankomme til Viborg den 19. august til Viborg

Herberget Hald Hovedgaard: Fjerpem og tusch

Pilgrimscentrum, men havde slet ikke forestillet mig, at man ”ventede vores ankomst”: Vi nåede lige akkurat pilgrimsandagen i Viborg Domkirke, hvorefter vi syv, som havde gennemført vandringer, blev inviteret over i Viborg Pilgrimscentrum på kaffe. Det var en dejlig oplevelse.

Herefter stod den på Italiensk buffet og kæmpe fadøl i gågaden. Nu skulle vi hjem efter 13 dejlige dage på hærvejen. I Fredericia steg ”den ottende pilgrim” på toget. Vedkommende havde – som ovenfor fortalt – valgt at stå af i Jels og i stedet besøge sin ældre mor. Kl. 19.56 den 19. august stod vi atter på Roskilde Station en kæmpe oplevelse rigere.

Afsluttende kan jeg nu spørge – ”med et glimt i øjet”: ”Kender jyderne De Sjællandske Pilgrimsveje?” Prøv dem! De er anderledes, men absolut gå-værdige. Det kan man

bl.a. læse om i min artikel i ”Pilgrimmen” nr. 19, hvor jeg beskriver vejen fra Helsingør til Roskilde. Der er ingen herberger.... ENDNU, men ikke umuligt at finde et sted at overnatte. De er ikke opmærket....ENDNU, men et godt kortmateriale og en god beskrivelse at gå efter. Og skiltning ... det må vi arbejde på. *Go’ vandring.*

Pilgrimme plukker blåbær

Hærvejen kalder!

Tag din hat og vandrestok
 lad os samles - gå i flok
 gennem skove - over marker - gennem enge.
 Hilse på hver lille by
 regnvejr - tåge - sol på ny:
 fra Padborg til Viborg
 Hærvejen kalder
 til pilgrimsvandring.

H. F. Buhl 2010

H. F. Buhl 2010

The image shows a handwritten musical score for the song 'Hærvejen kalder!'. The score is written on two pages, with the first page containing four systems of music and the second page containing two systems of music. The music is written in a simple, handwritten style, using a treble and bass clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The melody is written in the treble clef, and the accompaniment is written in the bass clef. The score is written on a piece of paper with three binder holes on the left side. The handwriting is in purple ink. The score is for a single melodic line and a simple harmonic accompaniment. The first system on the first page consists of four measures. The second system also consists of four measures. The third system consists of four measures. The fourth system consists of four measures. The first system on the second page consists of four measures. The second system on the second page consists of four measures. The score is written on a piece of paper with three binder holes on the left side. The handwriting is in purple ink. The score is for a single melodic line and a simple harmonic accompaniment. The first system on the first page consists of four measures. The second system also consists of four measures. The third system consists of four measures. The fourth system consists of four measures. The first system on the second page consists of four measures. The second system on the second page consists of four measures.

To uger som frivillig på herberget i Aitzenea, Triacastela, 2009

I artiklen her giver forfatterne en ret detaljeret beskrivelse af arbejdet som hospitalero på foreningens samarbejds-refugium. Der er mange overvejelser og ideer til forbedringer, som bestyrelsen vil tage med i overvejelserne, når det skal besluttet om og hvordan samarbejdet skal fortsætte. Samtidig gives et positivt indblik i de oplevelser, der ligger og venter på kommende hospitaleros – hvor og hvornår det bliver aktuelt.

af Ulla Thomsen og Bente Åkerlund

Gennem Santiagoforeningen fik vi arrangeret to ugers frivilligt arbejde på herberget i Aitzenea i sommeren 2009.

Vi = et sæt kvindelige tvillinger på 59 år, som har vandret ad den franske rute i 05 fra Leon til Santiago de Compostela, i 2006 fra Saint Jean Pied de Port til Burgos, i 2007 fra Roncesvalles til Santiago og i 2008 fra Pamplona til Santiago.

Vi planlagde vores ferie så vi fik tid til lidt Caminovandring først, og gik fra Leon til Triacastela. Vi ankom til herberget som aftalt hjemmefra fredag den 19. juni, hvor vi mødte den aktuelle danske hospitalero, Anne.

Lucita, som bor i byen og er ansvarlig for herberget, dukkede op et par timer senere og fortalte, at hun først ventede os om mandagen, den 22. juni. Anne skulle hjem den 23. Det gav tre hele dage sammen med Anne – og dermed mulighed for en god introduktion til arbejdet. Det var rigtig hyggeligt, men en enkelt dags overlapning ville være helt OK.

Anne havde fået refunderet sine udgifter til mad – på en af de lokale restauranter – under sit ophold. Vi – der jo var to – fik refunderet indkøb i supermarkedet, og lavede så

selv mad på herberget. Tre gange fik vi dog lov til at spise på restaurant og fik refunderet udgiften.

I gennemsnit fik vi i de 17 dage opholdet varrede, refunderet i alt ca. 10 € pr. dag. Så man kan ikke sige vi var udgiftsbelastende, da tre måltider til én hospitalero pr. dag beløber sig til ca. 15 €.

Det var altså ikke forbundet med en merudgift for herberget, at vi var to, men netop det, at vi var to betød, at vi forestod hele rengøringen, så Lucita kunne holde fri, mod sædvanlig at sørge for rengøring i stueetagen.

Om herberget

Aitzenea er et gammelt stenhus i to etager med plads til 38 pilgrimme. Der kan redes 3 – 4 ekstra pladser op på drømmesenge. I stueetagen er et større rum/stue, hvor pilgrimmene modtages og hvor der er mulighed for, at 10 mand ad gangen kan sidde og spise, læse m.v., bruge internettet (langsomt, men ind imellem fungerende) desuden et værelse med tre køjesenge, et badeværelse med kar, bidet og toilet.

Væggene er smykket med gamle messehagler og andre gamle religiøse rekvisitter, vistnok fra et kloster, der engang donerede genstande til herberget.

Det er også i stueetagen de frivillige sover i et værelse allerbagerst med adgang til eget bad og toilet. I værelset står to køjesenge, linnedskab og en sofa (som Lucita kan hvile sig på, når hun passer herberget alene).

I stueetagen er det gamle trægulv dækket af et nyere klinkegulv.

Ovenpå er tre rum med køjesenge og plads til henholdsvis 14, 12 og 6 pilgrimme. Der er ingen opholdsrum, stole eller lignende oven-

på. Der er et badeværelse svarende til stueetagen samt et badeværelse med to selvstændige bruserum med plads til omklædning samt to toiletter. Yderligere er der et mikroskopisk køkkenområde med køleskab og to kogeblus, vask til tøjvask samt en vaskemaskine og to tørretumblere, samt et overdækket rum til tørring af tøj.

Soverum og entré har bibeholdt de gamle trægulve, mens der er klinkegulv i badeværelser, køkken og tørrerum.

Der er ingen udenomsplads bortset fra et kommunalt grønt område med stenbænke og legeplads, der støder direkte op til herberget.

I dårligt vejr må pilgrimmene altså opholde sig i stuen, i deres senge eller på en af de lokale caféer eller restauranter.

Herberget har åbent fra kl. 09.00 til 23.00 og modtager såvel reservation som pilgrimme i den periode.

Desværre fremtræder Aitzenea lidt snodet, med mangel på knager og hylder i baderummene, siddepladser og ringe oplysning af rummene.

Men on the bottom line er sove- og badeværelser rene, og der er gode madrasser i sengene.

Dagligdagen

Da huset er ualmindeligt lydt vågnede vi i begyndelsen, når de første pilgrimme i værelset ovenover stod op, som regel ved 6 tiden. Efter et par dage skulle der mere til, og vi sov som regel til 7.30 – 8.00. På det tidspunkt var en stor del af pilgrimmene gået, og resten var i gang med morgenmad eller afgang. De sidste pilgrimme forlod herberget ved 8.30 tiden.

Så spiste vi morgenmad og gik i gang med rengøringen ved 9 tiden.

Rengøring er et kapitel for sig på dette herberge, og der er behov for at se bort fra den sædvanlige danske rengøringsmetode, vi kender til.

De gamle trægulve fejes – og det der ikke falder ned i de store sprækker og revner for evt. at ende i stueetagen må fejes op på en fejebakke, der har glemt sit oprindelige formål – man skal nemlig presse forkanten af fejebakken ned med en finger så skidtet ikke ryger ind under fejebakken. En reservekost blev skilt ad, så vi fik etableret en håndkost til at feje op med.

Klinkegulvene blev fejlet og vasket i klorin. Bad og toiletter blev sprayet med nogle stærke, kemiske produkter, der i høj grad krævede, at man var iført gummihandsker. Klude og rengøringssvampe blev efter endt

rengøring lagt i klorin og var så klar til næste dag.

Efter forgæves at have bedt om nye klude m.v., købte vi selv, hvad vi havde brug for, lagde regningen til Lucita, og fik refunderet uden problemer.

Den model anvendte vi så i hele perioden til alle rengøringsmidler inkl. affaldsposer.

Alle madrasser blev vendt og betrækkene børstet af og strammet hver dag. Efter et par dage havde vi fundet ud af den mest hensigtsmæssige rækkefølge, for køjesengene står så tæt, at det var umuligt at komme til hverken hoved- eller fodende på en del af sengene, altså måtte man klatre op i en naboseng for at nå en overkøje ved siden af eller sætte sig i den tilstødende underkøje.

Man kunne med fordel fjerne en køje i hvert af de store værelser og evt. sætte et par aflåselige skabsrum ind i stedet.

I løbet af den første uge blev alle sengebetræk vasket og alle hovedpudebetræk blev vasket to gange i perioden. Det efterlod en del uden lynlåse og dermed noget vanskeligere stramning af betrækkene.

Den del af rengøringen brugte vi to timer på, og var færdige ved 11 tiden (i alt 4 timers daglig rengøring). Alt det øvrige – vinduer, træværk, køleskab, lamper, stole m.v. måtte så tages ved siden af.

Og hvor det dog trængte til, hvad vi nok kan betegne som en grundig omgang/hovedrengøring.

Den første uge kom vi igennem en del af de projekter, vi anså som nødvendige for så vidt

angår rengøringsstandard. Men da træværket kun måtte vaskes i rent vand uden brug af rengøringsmidler neddrolede vi ambitionsniveauet.

Dørene i badeværelset er malet med en gang mat hvid maling – og var ikke hvide længere, og gelænderet op til 1. sal var virkelig fedtet og skreg på en gang sæbevand. Fra træbjælkerne i loftet dryssede det med støv og spindelev.

Af ukendte grunde var der kun pærer – af mindst 4 forskellige typer - i halvdelen af lampernes fatninger, og der hvilede en hyggelig, men også dyster stemning især i stuen, hvor belysningen næppe tillod skrivning af dagbøger m.v. efter mørkets frembrud.

Vi fik byttet rundt på de mange forskelligartede pærer, så den centralt placerede lysekro-ne dog havde 5 ens pærer. En detalje måske, men indtrykket, når man trådte ind i herberget virkede i det mindste mindre rodet.

Til sidste dag savnede vi brun sæbe eller sæbespånar til træværk.

Allerede fra kl. 09.00 og midt i rengøringen skulle forbipasserende pilgrimme hjælpes med såvel stempler i pilgrimspassene som vejvisning og telefonen skulle besvares. Hvis det drejede sig om 100 % spansk-talende opkald fik de venligt ”por favor” besked om at kontakte Lucita hjemme eller ringe igen ved 12 – tiden.

Ved 11 tiden ankom de første pilgrimme, men det største rykind var fra kl. 14.

Herberget tilbød maskinvask for 3 € og tør-ring i tumbler for yderligere 3 €. Især de cyklende pilgrimme og grupper der kunne få maskinen fyldt op, benyttede sig af tilbud-

det. Der var hver dag vask frem til kl. 23.00 – sidste maskine vask blev accepteret frem til kl. 20.00, så vi kunne få sluttet vaskeriet på det tidspunkt, hvor der skulle være ro.

Vi huskede selv med glæde på de herberger, hvor vi var blevet modtaget med et glas koldt vand eller saft og fik indført samme procedure i Aitzenea – vand med citronskiver, sammen med en skål med bolsjer (betalt af os selv). Om det så kun har holdt i vores tid kan godt være.

Trods de beskedne køkkenfaciliteter lykkedes det en skolegruppe på 42 at frembringe varm mad til alle. Det var heldigvis godt vejr, så de kunne sidde i græsset på legepladsen og indtage aftensmaden.

Når pilgrimmene var færdige i køkkenet – som regel mellem kl. 21. og 22. gik vi i gang med vores egen varme mad. Frokosten – salat, brød, paté eller lignende - have vi taget os tid til inden det store ryk ind.

Lucita sørgede for opfyldning af maskinerne til kolde og varme drikke. Hun dukkede som regel op mellem 11 og 12 og sendte os til kaffe-pause/indkøb i ½ - to timers varighed. Ved 13 tiden gik hun hjem for at spise og holde siesta og kom så tilbage ved 16 tiden. Nogle gange fik vi en pause på det tidspunkt, andre gange først ved 19 tiden. Kl. 20 gik hun hjem og overlod herberget til os.

Lucita er et utroligt sødt menneske, og vi kom rigtig godt ud af det med hende. Det siges, hun taler tysk, men det er måske blot et rygte. Vi havde gået til spansk i ¾ år, men hvor ville det dog have været dejligt at kunne lidt mere.

Da det så ud til at Lucita hurtigt fik tillid til,

at vi kunne klare os selv, støttede vi hende i, at holde så meget fri som muligt. Hun virkede stresset og anspændt, da vi kom, fik massage på myoserne og begyndte at slappe mere af. Og det kan det da heller ikke være nemt at skulle vænne sig til nye frivillige hver anden uge, eller måtte være alene, når der ingen hospitalers var til rådighed.

Hun gjorde meget ud af at fortælle, hvor taknemmelig hun var for samarbejdet med den danske Santiagoforening.

Da vi skulle hjem en søndag, hvor busdriften fra Sarria var sparsom kørte Lucita os til Lugo, så vi kunne nå frem til Santiago samme dag. Det var utrolig sødt af hende. Men sådan var hun bare.

Om pilgrimme og os selv

Pilgrimme er lige så forskellige som alle andre mennesker og går deres egen Camino med eget formål og på deres egen måde. Det siges, at man går Caminoen som man lever sit liv – nogle med omtanke for andre end sig selv, andre med omtanke. Nogle jager af sted og hviler aldrig i sig selv, mens andre giver sig tid. Det har vi erfaret gennem de år vi selv har vandret, og dog stod det måske mere lysende klart efter mødet med over 500 pilgrimme i løbet af denne periode som frivillige.

Med risiko for generalisering kan de pilgrimme vi mødte opdeles i følgende grupper med nogle karakteristika:

• **Cyklister, der gennemfører Caminoen** som en sportslig præstation (iført professionelt cykeldress)

- og har oceaner af tøj, der skal vaskes
- synes 7 € er for meget, når de ikke kan få eget grupperum
- ikke blander sig med øvrige pilgrimme

- går sent i seng og står sent op
- efterlader køkken, seng, soverum og badeværelse som om de personligt har betalt for rengøringshjælp

• **Turist pilgrimmen**

- der ikke har forberedt sig på turen
- hvor det ikke er vandringen i sig selv, men blot at opnå et pilgrimsbevis i Santiago, der er vigtigt
- ikke har en Caminoguide eller andet relevant materiale med sig
- forventer hospitaleros er ansat som deres personlige turistguide, der kan svare på alt om hele Caminoen, alle resterende herberger, bustider, bagagetransport osv.
- ikke tager det så tungt om ruten tilbagelægges med tog, bus, taxi eller til fods – og ofte i en kombination

• **”Pilgrimmen” til fods eller på cykel**

- der har forberedt sig på turen
- stiller sig til rådighed, når andre har behov for hjælp
- socialiserer, lytter og deler ud af sin egen erfaring
- rydder op efter sig
- respekterer at ikke alle står tidligt op/går sent i seng, og undlader at støje.

Som hospitaleros er det vigtigt at kunne rumme alle, der kommer på herberget. Hvad det angår, må vi erkende, at vi ikke fuldt ud har opnået det sande hospitaleros ”alt er OK” sind.

Vi nåede dog frem til, at kunne håndtere, at når pilgrimme efterlader brugte plastre, trusseindlæg, papir af alle slags, flasker m.v. på og under sengene, hvis vi fastholdt, at det er fordi, de er trætte, at de ikke selv lægger ovenstående i papirkurvene som stod i alle rummene.

Det var overraskende for os, der taler engelsk, kan klare os på tysk og fransk og oven i købet kan en smule spansk af nogle italienere blev betragtet som noget nær udannede, når vi ikke kunne begå os på italiensk. For de talte jo ikke andet.

Det samme gjaldt de fleste tyskere, der kun talte tysk i et tempo, der nogle gang var for hurtigt for os, der har tysk som passiv viden fra skolegangen, der blev afsluttet midt i treserne. Så svarede vi dem på engelsk – det hjalp på tempoet.

Nogle særlige oplevelser

Da to cyklende pilgrimme kom og afleverede 5 fjerklædte fugleunger som de oplyste os om ville være flyveklar i løbet af 14 dage, og som vi blot skulle made hver anden time. Svalereden var faldet ned fra et hus kort før herberget – og de kunne jo ikke tage sig af fugleungerne. Vi googledede lige det emne og med støtte fra en biologs oplysninger, blev ungerne lagt på en græskant på den anden side af vejen – tilbage til naturen.

Da en – formentlig lykkelig – pilgrim, havde lagt en høm-høm af et format, der ikke kunne skylles ud i toiletet. Den blev af mig, iført plasticpose om hånden, skåret i småstykker, og så kom den af sted.

Da badeværelset lignede et eksploderet glas pulverkaffe – i loft, på loftsvinduet, på vægge, i vaskene og på gulvet. Men pulveret var levende – der var en myretue i en af loftbjælkerne, og nu var myrerne klar til at drage videre. Nogle døde af den dosis myregift vi fandt.

Da 5 pilgrimme viste synlige tegn på loppestik, og vi måtte vaske sengebetrækkene en ekstra gang.

Da en ung kvinde mødte op med sin hund og viste os, at det i herberg oversigten var oplyst, at herberget modtog pilgrimme med hunde.

Det havde vi ikke hørt om, og Lucita var i Sarria hele dagen. Vi lagde hende på et 6 mands værelse og fik fat i Lucita, som i telefonen og på spansk sagde en hel masse, som vi ikke forstod.

En time senere stod hun i Aitzenea og blev helt hysterisk, da hunden var på værelset. Ud med den – ud i cykelskuret (et mørkt og aflåst depotrum i huset ved siden af). Det havde jo været rigtig godt at vide.

En bagagetransport, der afleverede en rygsæk den dag, hvor herberget var booket til 42, og hvor der altså ikke var ledige senge. Og en amerikansk Turist-pilgrim ankom med taxa et par timer efter, og blev fornærmet over, at rygsækken ikke kunne anerkendes som reservation. Hun ville så finde et pensionat. Om eftermiddagen dukkede to gående pilgrimme op – de var af samme opfattelse, da de kendte amerikaneren og havde sendt noget af deres bagage med hendes rygsæk – og hvor var hun nu henne.

Altså måtte der ringes til alle pensionater i byen for at finde hende, så de kunne få deres ejendele. Næste morgen stod den amerikanske kvinde igen i døren og bad os skaffe en bagagetransport. Hun blev venligt men bestemt henvist til den nærliggende café.

Forslag og overvejelser

Vi har i de år vi har vandret i Spanien overnattet på mange herberger og refugier. Kommunale, private eller religiøst baserede.

Såvel herberger, der har udstrålet ro, imø-

dekommenhed, venlighed og hjælpsomhed, som de mere forretningsmæssige uden kontakt i særlig grad med ansatte/ejere/hospita-leros.

De bedste oplevelser har vi haft på refugier, ofte med betaling via donation og i en vis grad med fælles madlavning og opvask.

Aitzenea er et privatejet herberg, og vi ønsker ikke at forholde os til om vi som frivillige via udførelse af det frivillige arbejde er med til at maksimere et overskud til ejeren.

Der er dog ingen tvivl om, at for os går den - måske - gammeldags pilgrims-ånd bedst i hånd med non-profit herberger og især refu-giet i Tosantos står i evighed som et lysende eksempel for os.

Den danske pilgrimsforenings engagement må for os at se gerne medføre en stolthed over herberget, altså også, at man kan stå ved herbergets tilstand.

Vi mener:

- At Aitzenea ikke er et oplagt herberg at investere i, fordi
 - der mangler udenoms plads
 - det skal renoveres (trægulvene især)
 - der reelt ikke er plads til så mange pil-grimme, som der stuves ind p.t.
 - det er præget af besparelser og mangler

Det kan godt være, at Aitzenea har en dårlig økonomi, som medfører manglerne, men det har vi ingen viden om og har heller ikke drøftet med Lucita.

At man som frivillig i Aitzenea har behov for:

- et fast kostbeløb, som man selv admini-strerer
- en håndbog med informationsmateriale om alt det pilgrimme spørger om

- butikkernes/posthusets åbningstider
- hvor kan man få repareret sin cykel
- hvor ligger den café, som bagagetranspor-tøren bruger i Sarria
- hvor ligger informationskontoret i Sarria
- relevante telefonnumre
- praksis omkring pilgrimme med hunde, lopper osv.
- ”Spansk parlør” tilpasset de nødvendige sætninger for kommunikation med Lucita
- hvor kommer alle de religiøse rekvisitter fra som er i Aitzenea
- Aitzeneas historie

Materiale til pilgrimmene f.eks.:

- De rute-/vandrekort, som udleveres på nogle herberger
- Bykort over Sarria

Vi synes, det kunne være interessant hvis Pilgrimsforeningens medlemmer, evt. på an-delsbasis eller via en fond købte og drev et herberg.

Der er steder, der mangler herberger – Zubiri og Cacabelos mangler i høj grad, men der er sikkert mange andre steder, ligesom der må være muligheder på sølvruten – den har vi ikke gået endnu.

Alternativt kan man overveje om frivillige kan stilles til rådighed for et refugium – evt. som en valgmulighed for den enkelte (og måske kunne det blive i Tosantos).

Konklusion

Kom af sted – prøv at være frivillig (men lær lidt spansk først).

Uanset nævnte mangler og overvejelser har det været en utrolig dejlig oplevelse.

Camino med Nordfyns Højskole

Trekantede tæer, skønne rejsekammerater og masser af sang. 17 kursister og to ledere var på pilgrimsvandring fra Astorga til Santiago i oktober 2010 i høj solskin og fint humør

af Lene Stærbo

Denne artikel har en indledning. Den er allerede overstået. Den har også en slutning. Den kommer om godt 4.000 anslag, formentlig omme på næste side. Det vigtigste er de ord, der er derimellem.

At alt har en begyndelse og en slutning var noget af det, der blev skåret helt ud i bølgepap, da vi var på Nordfyns Højskole, for at forberede os på rejsen.

Pilgrimspræst Anette Foged Schultz smækkede simpelthen to højskolesangbøger i gulvet. Så viste hun klart og tydeligt (hvad vi måske godt vidste) at livet går fra ét punkt, fødslen (den ene bog) til ét andet, døden (den anden bog).

Hvad vi måske ikke havde tænkt så meget over: At caminoen også har en begyndelse og en slutning.

Man finder vej. Orienterer sig med de gule pile. Kommer på omveje og afveje. Bliver fundet og finder selv vej. Og at man i overført forstand har mulighed for at tænke på sit liv, mens man vandrer.

Vi var en flok på 19. To ledere, Henrik og Niels Henrik, som tappert forsøgte at højne vores historiske og kulturelle forståelse, mens de også selv kæmpede om at få de bedste senge, når vi kom frem – og mod insektangreb og fladtrådte knæ. På caminoen bliver det vist ikke lettere, bare fordi man er genganger.

De to sang for og viste os andre vej til nogle helt vidunderlige herberger, skøn musik, særprægede og fantastiske mennesker, der både kunne skabe et særligt fællesskab og lave dejlig mad. Og tilmed kunne blive så tossede, når vi kvinder på badeværelset knevrede for højlydt, at straffen var en operaarie spillet for fuld hammer, så alt og alle kom ud af køjer og silkelagner.

Man bliver ømskindet af Caminoen. Tæer bliver trekantede. Compeed-plaster udveksles. Smørelse kommer på huden – og inde under det ømme skind føles det som et bogstaveligt trælår. Totalt fastgroede muskler – hvis det da ikke er et kosterkaft, der har sat sig fast...

Er det godt at gå i gruppe?

En hollænder, som var gået hjemmefra i april, og som jeg jævnlig passerede og udvekslede Buen Camino og andre dybsindigheder med, sagde at han syntes det var den sikre vej til undergang. Når nogen på forhånd har bestemt, hvor langt man skal gå, vil det aldrig kunne passe alle. Nogle vil have brug for kortere ture og langsommere tempo, mente han.

Jeg syntes det var fantastisk at være i en gruppe. Og vores gruppe var helt speciel. Et ægtepar fra Gilleleje diskuterede hver dag om de skulle gøre, som Lis bedst kunne li' – være forrest – eller indfinde sig i Renés foretrukne position, bagerst i feltet. Bent, der havde en taktik med at drøne af sted som en tegneseriefigur, så vi nærmest først så skyggen af hans westernhat, da vi nåede i mål i Santiago. Postbuddet Ingrid, der på sine veltrænede ben, lignede en der kunne klare at gå til verdens ende på én dag. Elly, som holdt op med at ryge dagen før hun tog på højskole – og derefter havde så meget plads i sine rene lunger, at turen blev den rene udflugt. Og Britt, Karin, Inge, Sylvia, Kirsten, Hanne, Bjarne og Jytte.

En oversygeplejerske havde vi også. Else og jeg var følgesvende – og jeg måtte se til og vente, når hun gik stuegang mellem køjesengene. Kirsten og Else blev ramt af sene-skedehindebetændelse i fødderne, som gør forfærdeligt ondt. Else måtte vist lyve lidt da hun kom til pilgrimskontoret i Santiago, hvor hun meget pågående blev forhørt, om hun nu også havde gået hele vejen.

Vores mange stempler fra diverse barer vidnede i hvert fald om, at vi havde gjort holdt mange steder og nøje husket at indtage væske undervejs.

Flest stjerner tændte to damer fra Næstved. Gitte og Solvej. Begge over 70 år. Solvej med sit venlige væsen og fine lange grå hår bundet op bag et snirklet sølvspænde. Gitte, der iført en spraglet, tung regnfrakke og soldaterstøvler, marcherede af sted i højt humør og med spændte forventninger og kontante kommentarer til tilværelsen.

De to arrangerede sig, så de for hver fjerde kilometer holdt en pause. Og de satte sig gerne ned ved caminostenene og fandt et passende lille måltid frem af rygsækken.

Rigtig mange ting bliver helt enkle på en caminotur. Hvilke to t-shirts skal med? Hvilken fleece-trøje? Belønningen for det enkle er totalt stor.

Når man finder sit herberg og sin seng. Får rygsækken af. Fundet rent tøj frem. Vand i hanen. Sæbe i håret. Dagens tøj i bunden af brusekabinen. Se sig i spejlet. Finde tøjsno-

ren og klemmerne. Og så ellers to stole – en til bagen og en til benene (måske i fællesskab med et par andre). Væske i glasset og samvær. Så kan man næsten ikke blive lykkeligere.

Og her stopper artiklen. Der er snart ikke flere anslag. Men lykken er ikke ankomsten til Santiago. Det er alt det gode, der er på vejen. Ligesom præsten sagde.

Camino Mozárabe de Granada

I de seneste to numre af Pilgrimmen har jeg skrevet om den mozarabiske Camino. I nummer 18 om vejen fra Málaga til Cordoba og i nummer 19 om den videre vej fra Cordoba op til Mérida, hvor den slutter sig til Sølvruten. Nu fik jeg så lyst til at prøve den oprindelige Camino fra Granada til Cordoba. Hver Camino er noget særligt. Derfor er beretninger om de samme veje forskellige. Denne gang var turen præget af Ron og regn.

af Henrik Friediger

Ron er en amerikansk pilgrimsven, som jeg mødte første gang på en våd Camino Francés i foråret 2000. Vi har haft løbende kontakt med hinanden og igennem de sidste ti år også vandret nogle dage sammen på Caminoen. Regn er det dér vand, der vælter ud af himlene og forandrer gode jordveje til et næsten ufremkommeligt mudder, ja, som gør én klam og forkommen og skaber to kilo tunge mudderklodser under hver fod, som får én til at fortvivle og falde og opgive midt i det hele.

Vandringen blev foretaget i november-december 2010 og vi havde sat otte vandredage af til den, hvilket viste sig både at være for meget og for lidt, hvad der vil fremgå af de videre beretning. Jeg håber, jeg ikke kommer til at tage modet af eventuelle interesserede i denne rute. Den har meget at byde på.

Men Granada er en skøn by. Over byen troner Alhambra, som var den sidste muslimske bastion i den lange besættelse af den Iberiske halvø, der startede i 711 og først endte i 1492. De sidste ti års krig endte med de kristne styrkers erobring af det islamiske Granada og indtagelsen af Alhambra. Reconquistaen var endelig fuldendt.

Jeg sprang Alhambra over og mødte Ron på et hotel i centrum en tirsdag aften efter have fløjet fra København til Málaga, taget lufthavnsbussen ind til busstationen hvorfra

der hyppigt og regelmæssigt afgår busser til Granada.

Første dag – en for stor mundfuld

Næste morgen forsøgte vi forgæves at få et stempel i pilgrimspasset hos søstrene i Real Monasterio de las Madres Comendadoras de Santiago, hvorefter vi skiltes for at finde hver vores vej til bjerglandsbyen Moclín, hvor vi ville overnatte første nat.

Jeg havde medbragt en lille, tysk rejsefører af en Michael Hennemann: Spanien: Mozarabischer Jakobsweg von Granada nach Mérida. Den skulle jeg de næste dage få et noget blandet forhold til, da den ikke altid

var præcis nok i sine angivelser til at man kunne regne med dem. Men i starten var den god nok på den måde, at den indirekte advarede mod at vandre de første 10-11 kilometer ud af Granada. Ergo fandt jeg med noget besvær bussen til Atarfe og efter, hvad jeg kunne se fra vinduet i bussen, var jeg bestemt ikke gået glip af noget: det ene kedelige industrikvarter efter det andet vekslede med trøstløse arbejderkvarterer – Ron havde opgivet på forhånd og tog bussen hele vejen, man skal jo ikke lægge for hårdt ud.

Fra Atarfe begyndte jeg frejdigt at vandre derudad – først gennem et beboelseskvarter og derefter forbi et større, for længst forladt, ruineret fabriksanlæg indtil Caminoen går parallelt med en jernbane, der er under opbygning.

I Pinos Puente efter en god times vandring havde jeg besvær med at finde Caminoen. Lige meget, hvem jeg spurgte, mente de,

at jeg skulle op omkring kirkegården. Det skulle jeg ikke, men tværtimod følge de gule pile, som viste en vej ud af byen, som var stik modsat den retning, som jeg havde forestillet mig. Men endelig lykkedes det og jeg kom ud på en jordvej, der førte væk fra de motoriserede trafikårer. AH!

Caminoen var nærmest en markvej, der lå lidt oppe i bakken og fulgte en å. På et tidspunkt ved et vandfald forsvandt stien. Den skulle vistnok have gået ligeud, men var sat under vand efter flere dages heftigt regnvejr, så jeg blev nødt til først at kaste rygsækken og derefter selv springe over på den anden bred, som jeg lige akkurat fik fodfæste på. En gul pil viste videre op i bakkerne. Efter et par timers temmelig mudret vandring fandt jeg imidlertid ud af, at jeg skulle have fortsat langs floden. På et tidspunkt troede jeg, at jeg kunne øjne en gul pil på en højspændingsmast, men det var ikke en pil og dér besluttede jeg at gå tilbage og følge floden.

En god beslutning

På et tidspunkt fandt jeg en gyngende træbro, som jeg kunne have krydset. Jeg var også en tur ovre på den anden bred i min søgen efter gule pile, men fandt ingen, så jeg blev, hvor jeg var, hvilket et par kilometer senere betød, at jeg måtte vade over floden ved et vadested lige i nærheden af en cortijo – én af de dér andalusiske herregårde. Her blev jeg mødt af 15-20 gøende hunde. En kvinde kom frem af en forpagterbolig og lidt efter hendes mand. De kunne bekræfte, at jeg var på rette vej, men de kunne da godt se, at vejen nærmest var et mudderhelvede, så mon ikke jeg skulle søge op til landevejen, som kun lå 800 meter længere fremme.

Det gjorde jeg. Klokken var nu hen ad fire om eftermiddagen, og jeg kunne godt indse, at det ville blive svært for mig at nå op til Moclín med det tempo, jeg havde på. Jeg fik så meget mudder af mine vandresko, som jeg kunne og gik ud ad landevejen. Noget efter kom der en bil og jeg kunne ikke lade være med at give signal til, at jeg gerne ville snakke lidt med chaufføren. Den korte version af historien er, at han kørte mig op til Moclín – og glad var jeg.

Hvis jeg skulle have gået den 'rigtige' vej, havde første stop været landsbyen Los Olivares, hvortil der vel ville være seks kilometer. Derfra skulle jeg så have besteget bjerget op til Moclín ad en jordnet bjergsti.

Turen i bil var et barskt dyk ned i den spanske krisevirkelighed. Fyren, der var så venlig at køre mig helt til Moclín, selvom han ikke selv skulle så langt, havde været entreprenør, var gået ned med firmaet og også mistet sin kone i faldet. Nu havde han ingenting og var flyttet hjem til sin mor. Jeg spurgte ham, om der ikke var arbejde at få med at høste oliven,

nu det var høsttid. Det var der. Han ville gerne arbejde for en dagløn på 50 €, men olivenbønderne ville kun give 30 €.

I Moclín er der kun én overnatningsmulighed: Casa Rural "La Brisa" – et udmærket sted. Vi fik hver et værelse – sovesalen på toppen forblev ubeboet. Vi var de eneste gæster. På bjergtoppen – oven over landsbyen – kroner resterne af en borg, der har spillet en rolle i både det muslimske forsvar af og det kristne angreb på Granada.

Konklusionen på den første dag er, at det var for stor en mundfuld – i godt vejr og hvis man ikke farer vild, kan det måske godt lade sig gøre, men vejen er dårligt afmærket og undertiden forsvinder den helt mellem oliventræerne, der står side om side i snorlige rækker så langt øjet rækker.

Fra Moclín til Alcalá la Real

Næste morgen startede vi ud sammen, Ron og jeg. Skyerne lå neden under byen. Det holdt tørvejr og stien gik nedad. Efter nogle kilometer krydser Caminostien den nationale hovedvej N 432, som Caminoen stort set følger hele vejen op til Cordoba. Her skiltes vores veje. Ron ville fortsætte ad hovedvejen, mens jeg ville følge pilene ind over landskabet. Vi skulle så mødes i en landsby, Ermita Nueva efter en ni-ti kilometer.

Da jeg på et tidspunkt – længe efter at være farende vild – klatrede op ad en bjergside idet jeg fulgte fårestierne, der zigzaggede sig opad, var jeg glad for, at Ron havde valgt ruten langs landevejen. Dels nød jeg helt ærligt udfordringen, dels ville det bestemt ikke have været noget for Ron. Han hader det uforudsete og på trods af, at han er erfaren pilgrim, slæber han på en alt for stor og tung rygsæk.

Jeg kunne holde fast i retningen og på forunderlig vis stødte jeg på en velanlagt grusvej, som jeg kunne følge indtil Caminoen kommer ud på hovedvejen, før den igen går ud over mudrede jordveje op til landsbyen.

Med besvær mødtes vi i Ermita Nueva, der er en underlig decentral landsby, der breder sig over flere kilometer og ikke rigtig har et centrum. Det nye kapel, der har givet landsbyen navn, er fra 1970'erne og gør ikke meget væsen af sig. Vi fulgtes ad de sidste omkring ti kilometer ad landevejen ind til Alcalá.

På vej ind i byen passerede vi et forladt hotel, som nu tilsyneladende var hjem for et større antal af unge mænd, der, som en spanier ville udtrykke det, kom fra Afrika syd for Sahara.

Ron var helt færdig. Han smed sig på en

bænk og bekendtgjorde, at nu orkede han ikke at gå et skridt længere. I alt havde vi vel gået 25-26 kilometer. Op og ned ganske vist, men efter normal pilgrimsstandard ikke imponerende. Jeg øjnede skiltet fra et trestjernet hotel – Torrepalma – et par hundrede meter længere fremme og fik ham motiveret til en sidste kraftanstrengelse.

Jeg fik forhandlet os en rabat på 10% på to enkeltværelser. Prisen blev alligevel over 40€, men indrømmet: dejlig luksus.

Næste dag indvilgede jeg i at blive i Acalá, holde hviledag. Om morgenen gik jeg ud i byen og fandt et dejligt hostel – Rio de Oro – hvor værelsesprisen var under det halve. Vi flyttede og brugte det meste af dagen oppe på borgen, der er velrestaureret og engang har rummet en hel by inden for sine mure. I kirken, som nu bruges til et multimedie-show, har man fjernet gulvet og blotlagt en mængde middelaldergrave.

Acalá – Alcaudete

Ron tog bussen de 24 kilometer. Jeg gik. Den første halvdel i let regn ad landevejen. Det var lørdag, så trafikken var ikke specielt intens. I midtvejslandsbyen, Ventas de Carrizal, fandt jeg baren og fik spurgt grundigt til beskaffenheden af den grusvej, der udgør Caminoen derfra til Alcaudete.

Den skulle være god, ikke mudret, så god, at den kunne bære biltrafik. Det viste sig at

holde. Det var en rigtig god vej og selvom regnen tog til i løbet af eftermiddagen klarede jeg den dags vandring uden nævneværdig tilmudring.

Markeringen af vejen var ikke god. Nok så man en gul pil nu og da og kunne takke for informationen om, at man var på rette vej. Værre var det, når vejen delte sig i to. Her var der sædvanligvis ingen pile. Et par gange måtte jeg vandre ud ad en af mulighederne blot for en kilometer eller to ude ad vejen at måtte konstatere, at denne her var det altså ikke – den førte op til en cortijo og ikke andet, så der var ikke andet at gøre end at vende om og prøve den anden mulighed, som jo så måtte være den rette – hvilket efter nogle kilometer blev bekræftet med en gul pil på en låge ind til en mark.

Biler så jeg ikke mange af. Kun et par kilometer uden for Alcaudete kom der en jeep imod mig. Ud over den spanske chauffør, var den fuld af afrikanere fra området syd for Sahara. Brune øjne kiggede langt efter den mærkelige gestalt i regnen.

Lige inden byen kommer man forbi en ermita, nærmest en kirke, Nuestra Señora de la Fuensanta. Kirken var åben. Altret var en statue af denne hellige frue med Jesus på armen. Foran altret lå en mand på knæ og bad stille. Jeg satte mig og bad mit sædvanlige Fadervor, men blev der ikke længe. Selvom jeg havde vandret hele dagen i mit gode regntøj, var jeg blevet ganske klam – hvis det ikke er regn, er det sved, goretex eller ej. Det går godt nok, mens man vandrer, men når man sidder stille, kommer kulden snigende. Jeg måtte videre – ned i byen og finde hotellet, som Ron havde fundet til os.

Alcaudete har også en borg, der måske er et besøg værd. Men efterhånden var regnen taget så meget til, at det slet ikke var morsomt at vade rundt. Vi fik dog gået så meget, at Ron fik sig en fiberskade, som nærmest gjorde det umuligt for ham at gå bare helt almindeligt rundt resten af turen.

For 20 € havde Ron skaffet os et godt værelse hver. Og på hotellet, Spa-Rueda, serverede de udmærket mad og tændte op i pejsen.

Alcaudete – Baena

Helt forunderligt var vejret totalt slået om den næste dag. Det blev en søndag i sol. En gave.

Jeg vandrede ud efter morgenmaden – kaffe med mælk og ristet brød med olivenolie og mosede tomater = traditionel andalusisk morgenmad. Ron ville så tage bussen til Baena.

Nede ved en rundkørsel, hvor der er en benzintank havde der samlet sig en mængde af de dér unge mænd fra syd for Sahara. Hver af dem bar en lille plastikpose med lidt mad.

De stod i små grupper og sludrede. Længere oppe ad gaden stod en mindre gruppe spanske mænd og sludrede, mens et par af dem lænede sig op ad deres Landrovere. Der var simpelthen morgensamling. Daglejerne var på plads – og det var arbejdsgiverne også. Nu skulle der samles folk sammen. Nu skulle der høstes oliven. Gad vide om en daglejers dagløn var 50 € – eller 30? Eller?

De første mange kilometer ad en asfalteret bivej. Forbi det største solfangeranlæg, jeg endnu har set. Og i dag var der endda solenergi at hente. Snart blev buksernes lange ben lynet af og fleecen hængt bag på rygsækken.

Men pludseligt endte vejen ved et hus. Langs en høj mur, halvvejs i ruiner kunne man ane en sti. Her blev jeg glad for den tyske rejsefører. Den skrev blot, at her forsvandt Caminoen og førte ind mellem oliventræerne, og at man bare skulle forsøge at gå efter retningen.

Det gjorde jeg så. En flod kunne høres længere nede. Landskabet blev mere dramatisk, som en canyon. Jeg kunne høre en fåreflok, som jeg aldrig fik at se. Landskabet hævede sig og snart stødte jeg på en vej, som jeg fulgte højere op stadig med floden længere nede. Og snart kunne jeg høre landevejstrafikken, dér hvor en vejbro krydser floden Guadajoz, som også udgør grænsen mellem provinserne Jaén og Cordoba.

Caminoen følger ikke vejen ret længe. Straks på den anden flodbred drejer Caminoen lidt ulogisk rundt og op ad et lille bjerg. Nogle jægere skød vildt om sig. Jeg blev helt utryg og satte mig på en sten for at få en slurk vand og lidt dadelbrød med mandler. Lidt efter kom tre jægere. De var på drosseljagt og havde hver især et bundt af de små fugle hængende i en jernring ved bæltet.

Nu blev det for alvor mudret. Som et eksperiment, havde jeg medbragt et par plasticposer, som jeg bandt om vandreskoene. Jeg tænkte, at de kunne holde muddret lidt væk. Og ganske rigtigt, ideen fejlede i princippet ikke noget, muddret klampede ikke op om fødderne. Problemet viste sig imidlertid hurtigt: poserne gik i stykker. Men jeg fik da et par kilometers muddervandring lidt mindre tungt end det ellers ville have været. Jeg vil en anden gang eksperimentere videre ad de baner: en slags plastic-galocher til at trække over sko og støvler når turen går ad de mudrede stier.

Caminoen passerer i sit videre forløb et vandreservoir, Laguna del Salobral. Rigt fugleliv selv her sidst i november. Og masser af vand, en mangelvare i Andalusien, selvom det var svært at forstå, lige mens jeg var der.

Det meste af dagen kunne jeg, når jeg kiggede mig tilbage, se borgen over Alcaudete, og, når jeg kiggede frem en hvid by oppe i bjergene, som jeg troede var Baena. Det sidste viste sig ikke at holde. Efter søen krydser man en nedlagt jernbane og til min forundring ledte stien ikke hen mod, hvad jeg troede var Baena, men videre og videre endnu en syvotte kilometer gennem olivenmarkerne. Men endelig dukkede et mægtigt fabriksanlæg, der udnytter affaldet fra olivenproduktionen til bl.a. energiproduktion, op og snart også Baenas hvide huse.

Helt oppe på toppen af byen, oven over den imponerende rådhusplads med det nye rådhus, ved borgen og kirken ligger rutens eneste albergue, hvor man for 14 € kan få sig et enkeltværelse med eget bad og inklusive morgenmad. Den rene luksus, så dér lejede jeg mig ind. Jeg blev endda spurgt, om jeg ønskede et håndklæde. Ja tak!

Ron i Cordoba

Ron havde ikke magtet at forhandle sig til at måtte stige af Cordoba-bussen i Baena, så han var på det tidspunkt allerede i Cordoba,

hvor han havde lejet sig ind på et hotel nær busstationen. Han ville gerne have selskab og argumenterede med, at jeg jo allerede kendte vejen fra Baena til Cordoba.

Det var også rigtigt, og jeg har jo også allerede skrevet om det stykke. Fra Baena til Cordoba er det samme Camino om man vandrer fra Málaga eller Granada.

Yderligere fristede turen fra Baena til Castro del Rio mig ikke. Jeg huskede den tydeligt. Da jeg vandrede den året før med Manuel for vi vild flere gange mellem oliventræerne. Og jeg husker, at jeg tænkte på, hvor svær den måtte være i fugtigt vejr. Mellem træerne er der ikke andet end jord - jord, der hurtigt forvandles til klæbrigt mudder.

Næste dag regnede det. Jeg tog morgenbussen til Castro del Rio. Også en pragtfuld by. Endnu smukkere restaureret og velholdt end den noget større Baena.

Det var fra Castro del Rio jeg sidste år sammen med mine to spanske venner kom ud på en forkert rute ad Cordoba til. Det er en turistrute, Ruta del Califato, der på visse

strækninger løber sammen med Caminoen mod Santiago og også bruger gule pile som vejvisere ind imellem. Noget forvirrende. Men nu ville jeg prøve at finde den 'rigtige' vej ud af Castro op mod bjergbyen Espejo, som jeg var gået glip af året før.

Det lykkedes også. Det vil sige – det regnede temmelig kraftigt mens jeg gik ud af byen – og da jeg efter afmærkningen skulle søge op på jordvejen, der førte op i bjerget, måtte jeg melde pas. Først skulle jeg krydse en lille flod, der var svulmet gevaldigt op i regnen, og hvis bredder var det rene mudder. Jeg prøvede rent faktisk at nærme mig den, men min vandrestok sank hurtigt dybt ned i mudderet: det var umuligt at komme den vej. Ergo måtte jeg vandre de syv-otte kilometer ad N 432,. Det var langt fra morsomt. Sigbarheden var ikke den bedste, skyerne hang lavt over bjerget, som jeg var på vej opad, det øsede ned og især lastbilerne kom tættere på mig, end jeg bryder mig om.

Da jeg nåede Espejo, som jeg er sikker på, er et besøg værd, besluttede jeg mig til hurtigst muligt at slutte mig til Ron i Cordoba. Jeg fandt busstoppestedet og købte en billet til den næste bus, der afgik en halv time senere. Espejos borg lå hyldet i skyen, så jeg fik kun et tåget glimt af den. Det bliver en anden god gang, hvis det bliver.

Lad mig slutte med et suk og en anbefaling

Sukket går på afmærkningen af ruten. Hvor den entusiastiske pilgrimsforening i Málaga har udarbejdet et glimrende kortmateriale og en rimelig god afmærkning, kniber det gevaldigt for kollegerne i Granada. Denne del af den Mozarabiske Camino er jo den oprindelige, men det er som om, den er gået i forfald. Der mangler en seriøs afmærkning. Sommetider ser man resterne af noget gul maling, der måske engang har været en pil, men der mangler ganske enkelt en ordentlig afmærkning – og specielt der, hvor vejen deler sig eller hvor Caminostien forsvinder ind mellem oliventræerne.

Anbefalingen går som altid på, at naturligvis skal man da tage oplevelsen også af denne Camino med. Der er mange smukke steder, borge især, der vidner om, at man går gennem et landskab, der bærer en helt afgørende del af den spanske historie i sig, dér hvor fronterne mellem det kristne Europa og de arabiske invasorer bølgede frem og tilbage gennem århundrederne. Det er let at tilpasse dagsmarcherne, så man kan overnatte på små hoteller i byerne langs ruten. Refugier findes kun et enkelt sted – i Baena.

Navnet 'Camino Mozárabe' henleder til en formodning om, at der også fra dette område, hvor muslimerne havde magten i næsten 800 år, har været en valfart til Santiago. 'Mozaraber' er betegnelsen for en oprindelig indbygger, der holdt fast i sin kristne tro under den muslimske besættelse. Måske har nogle af dem vandret til Santiago. Hvis de har, har de sikkert gået ad de samme stier, som man nu kan vandre på som moderne pilgrim.

Det terrængående testamente

af Henrik Friediger

Jeg har som vistnok mange andre den vane at tage en letvægtsudgave af Det Nye Testamente med på mine Caminoer. Det er god og opbyggelig læsning og det er gang på gang sket, at jeg har gerådet mig ud i kedsommelige teologiske diskussioner, som har krævet henvisning til et skriftsted eller to.

Men efterhånden ligner testamentet efter x antal dage i rygsækken en las. Og vind og vejr har også sat sit præg på bogens tynde blade, æselhjørnerne er snart normen.

Med stor fryd kastede jeg mig derfor over Det terrængående testamente, som Bibelselskabet netop har udsendt. Papiret er erstattet af et kunstprodukt, der viser sig at være vandtæt og ganske vejrbestandigt. Yderligere er Det nye testamente suppleret med Salmernes Bog, der som bekendt også er dejlig læsning. Og hele herligheden er forsynet med et emneregister, hvis man er i humør til noget bestemt. Alt helt skønt!

Lige til at lægge i rygsækken...? Her ligger problemet. Som vistnok også mange andre, er jeg lidt af en vægtfanatiker. Og den vandtætte vejr ikke mindre end 470 gram – mod mit sædvanlige, der kun vejer 120 gram. Altså en vægtforøgelse på 350 gram – ikke meget, men nok til at overveje det en ekstra gang.

Det terrængående testamente er naturligvis oplagt til al anden slags udendørs brug til vands og til lands. Men måske skulle Bibelselskabet overveje en letvægtsudgave til pilgrimsbrug, hvor man i stedet for en udvidelse med Davids salmer overvejede en indskrænkning til måske kun de fire evangelier og apostlenes gerninger? Det ville bringe vægten ned på ca. 160 gram, hvilket ville gøre den mere bærbar.

Det terrængående testamente

Det Nye Testamente og Salmernes Bog - Bibelselskabet 2010 - 249,95 kr.

Den Danske Klosterrute

af Henrik Friediger

To nye bøger i serien – bind 3 og 4 – er udsendt i 2010.

Det er et imponerende arbejde Jens Christian Krarup har givet sig i kast med – at beskrive en rute gennem Danmark, der zigzagger fra kloster til kloster – eller for det meste: hvor der er rester af de klostre, der engang i middelalderen lå spredt ud over landet.

De første to guidebøger omhandlede ruten gennem Sønderjylland til Ribe og fra Ribe til Viborg. Men i de to nye er turen kommet til Sjælland, hvor bind tre beskriver en rute fra Helsingør til Slangerup (med en afstikker til Eskilsø, der ligger 'udenfor ruten' i Roskilde Fjord) og bind fire videre fra Slangerup til Roskilde.

Ruterne er bestemt af de klostre, der er fikspunkterne, men de er samtidig inspireret af, hvor der i øvrigt er nogle spændende bygninger, kirker at bese. Fx tager ruten fra Helsingør et sving ud af Strandvejen og hen til et moderne kirkebyggeri, Sthens Kirke, hvorefter ruten tager endnu en omvej for at passere Vestervang kirke. På den måde får vandringen (eller cykel- eller bilturen, som der naturligvis også er mulighed for) et præg af fordybelse i de muligheder, der byder sig. Et andet eksempel på dette er beskrivelsen af selve Helsingør, hvor der dvæles ved denne bys mange seværdigheder – naturligvis især kirker og kloster, men også statuer, museer og slot mv.

På den måde bliver klosterruten ikke til en målrettet vandrebeskrivelse – som en pilgrims-rute til et bestemt mål – fx Santiago. I stedet bliver det til en guidebog, hvor der gives tid til at standse op og gå mere i dybden med de enkelte seværdigheder undervejs. Og en fremragende sådan – der er gode kort og omtaler af de forskellige steder, der passerer og i rammer fortælles om de kunstnere, historiske begivenheder og personer, der har sat sit præg på egnen og stederne.

De fleste Santiago-pilgrimme kender sikkert den fornemmelse på Caminovandringen, at man 'snyder' sig selv ved at skynde sig forbi seværdigheder på ruten for at komme videre, frem til målet - dagens eller det endelige. Man skal jo frem og lover sig selv at komme tilbage en anden gang for at gå mere i dybden med den kirke, det kloster, den borg eller by, det specielle landskab. Klosterruten er tænkt anderledes. Her er det meningen at gå mere i dybden med tingene, suge de oplevelsesmuligheder, som vejen byder på, til sig.

Hver form for vandring – pilgrimsvandring – har sin berettigelse. Men jeg må indrømme, at der er noget besnærende ved klosterrutens tilgang: at give sig tid til en omvej, til at besøge de steder, der ligger på – eller i nærheden af – vejen, ikke at vige tilbage for en omvej, hvis der er gode oplevelsesmuligheder undervejs.

I et enslydende tillæg om 'Ide og spiritualitet' i bøgerne fortælles der mere udførligt om forfatterens hensigt med Den Danske Klosterrute. Man kan bruge ruten både til en helt almindelig turistoplevelse og som udgangspunkt for mere meditative vandringer.

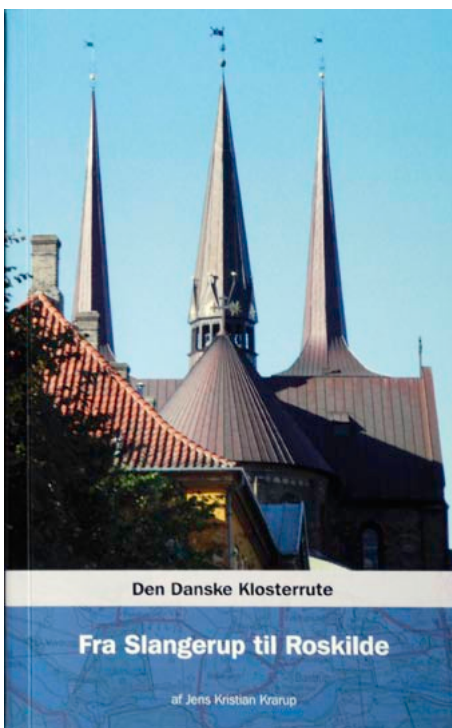
De to nye bøger er et tilbud til alle med interesse for at vandre med fokus på specielt de religiøse bygninger. Det er ikke første bøger for folk, der vil hurtigt fra A til B – snarere for os, der ønsker ro og fordybelse, og hvor man gerne tager en omvej for at se noget smukt eller tankevækkende.

Det er nogle meget inspirerende bøger, som Jens Kristian Krarup har skrevet, de virker indbydende, man får lyst til at fordybe sig og ikke mindst lyst til at vandre ad de veje, klosterruten angiver, og til at se de steder, som bliver beskrevet. Deres lækre og handy design og gode kort gør dem til et oplagt værktøj for nye eventyr på de danske pilgrimsveje.

Jens Kristian Krarup: Fra Helsingør til Slangerup og Fra Slangerup til Roskilde. Begge udkommet på Unitas Forlag 2010. Pris 299 kr. pr. stk.

Den næste guidebog i serien vil beskrive den videre færd fra Roskilde til Vordingborg.

Følg med på klosterrutens hjemmeside: www.klosterruten.dk

Mellem stjerner og midnatssol

Forfatterens indledning: - Dette er slet ikke en guide, man kan gå efter. Det er heller ikke endnu en bog blandt mange om Caminoen, men det er små private dagbogsglimt af oplevelser, som jeg har haft, mennesker, jeg har mødt på mine seks etape-vandring på Caminoen og mine andre vandring og rejser i perioden fra 1994 til 2008. De følgende beskrivelser kommer ikke nødvendigvis i kronologisk rækkefølge, selv om de fleste gør, men jeg har taget mig frihed til bare at fortælle løs.

Aldersmæssigt for mit eget vedkommende foregår det hele fra knap 59 år til knap 72 år gammel. Må bogen blive til glæde og inspiration for specielt alle på 60+, men sandelig også til oplysning for den yngre generation, at grå hår ikke altid betyder, at man også er gammel af sind!

Gitta Bechshøfts anmeldelse:

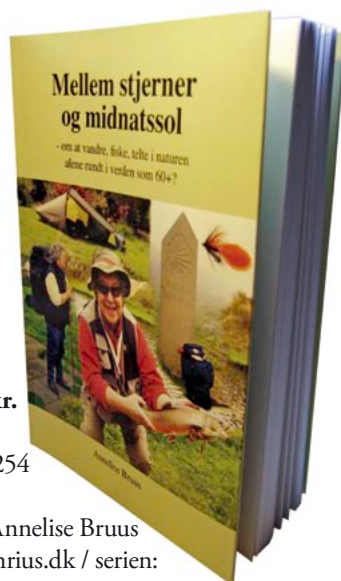
Det er med fornøjelse og respekt jeg anmelder Mellem stjerner og midnatssol, skrevet af den kvinde som for ti år siden (2001) gavmildt øste af sin tid og erfaring til mig, en nybegynder, parat til at begive mig ud på min første Camino de Santiago vandring. Mine "studiebesøg" hos Annelise udviklede sig til et Cami-no-venskab der holdt ved gennem årene.

I al min egen travlhed har jeg ikke altid fulgt Annelises færd den halve klode rundt, så det er med stor glæde jeg nu læser hendes beretninger. Ikke bare om hendes oplevelser på Caminoen, men også indtrykkene andre steder fra. Jeg får lyst til at begive mig afsted endnu en gang, vel vidende at der kommer en dag, hvor bentøjet ikke længere kan holde til livet som "walkabout". Og hvad gør man så? Sætter sig ned og sørger, eller finder en ny vej?

Annelise slutter sine optegnelser med ønsket om at være rollemodel for sine børnebørn, men bogens livglæde og gå-på-mod bør nå langt videre ud end til en snæver kreds af familie og venner. Den bærer vidnesbyrd om hvad en Kristen tro på det godes sejr, et lyst sind, og evnen til at leve i nuet kan kalde frem i hvert enkelt menneske – især hos de af os

der snart vil stå ansigt til ansigt med alderens skavanker og begrænsninger. Læs, lær og lad jer inspirere...

Tak til min "walkabout" pilgrimsven, Annelise.

Pris: 198 kr.

Sideantal: 254

Forfatter: Annelise Bruus

Forlag: Kahrius.dk / serien:

MinEgenBog.dk

<http://www.minegenbog.dk/>

ISBN 978-87-91470-25-7

Bogen kan købes på nettet og i boghandlen

Yderligere oplysninger hos forfatteren

tlf. 48 41 02 74 / kabruus@webspeed.dk

Pilgrimsrejse til Santiago de Compostela

fredag d. 7. oktober - søndag d. 23. oktober 2011

Nordfyns Folkehøjskole vil i efteråret 2011 i samarbejde med Foreningen af Danske Santiagopilgrimme afholde et forberedelseskursus med en efterfølgende rejse til Spanien, hvor der vandes fra Astorga til Santiago de Compostela - ca. 260 km.

Prisen på 11.400 kr. inkluderer:

- forberedelse på Nordfyns Folkehøjskole
- transport til og fra Caminoen
- vandring ad den 1000 år gamle pilgrimsrute fra Astorga til Santiago de Compostela
- pilgrimspas
- overnatning på refugier undervejs og på hotel i Santiago.

Caminoen tilbyder mange oplevelsesmuligheder og hver enkelt finder selv sin måde at vandre på. Mange pilgrimme vandrer for at søge livskvalitet og beskæftige sig med eksistentielle grundspørgsmål, men man kan også bare nyde naturen, kulturen, fællesskabet eller det at være alene på vejen.

Introduktionskurset og vandringen bliver ledet af Henrik Friediger og Niels Henrik Lieberkind og er tilrettelagt for dem, der er lidt utrygge ved at skulle af sted på egen hånd, eller som ønsker at vandre Caminoen med den sikkerhed, som det giver at dagsmarcher og overnatninger er fastlagt på forhånd.

Ring og spørg efter brochure eller se mere på højskolens hjemmeside www.nfhs.dk eller på www.santiagopilgrimme.dk

Nordfyns Folkehøjskole

Fælledvej 11 - Harritslev - 5400 Bogense - 64813280

kontor@nfhs.dk - www.nfhs.dk

Ekstraordinær Generalforsamling

Indkaldelse til ekstraordinær Generalforsamling

Lørdag 14. maj 2011 kl. 13.00

Middelfartsalen, Kulturøen, Havnegade 6, Middelfart

Dagsorden:

1. Forelæggelse af reviderede vedtægter for foreningen.
Bestyrelsens forslag vil blive lagt på hjemmesiden senest 30. april.
2. Eventuelt.

Tema-drøftelser:

Kl. 10.30 til 12.00 vil der være tre tema-drøftelser:

(samme temaer, som vi ikke nåede på sidste generalforsamling i Sorø)

- A) Nye pilgrimme: praktiske ting, oppakning, vejledning etc.
v/ Niels Henrik Lieberkind
- B) Pilgrimserfaringer i hverdagen.
v/ Carina Glunz og Vibeke Mørdrup
- C) Hospitaleros – hjemkomne og nye interesserede!
v/ Else Dupont og Henrik Friediger.

Kl. 12.00-13.00. Let brunch-buffet på Kulturøen.

ca. 15.00 Kaffepause.

Kl. 15.30 til ca. 18.30 Vandretur. Langs havnen i Middelfart, rundt om pynten langs Lillebælt, igennem den nye dyrepark til Hindsgavl Slot.
ca. 6 km og retur til Kulturøen igennem byen/skoven ca. 5 km. I alt 11 km.

Praktiske oplysninger:

Fra Middelfart Station er der 8-10 min. gang direkte ned til havnen i Middelfart hvor Kulturøen m. bibliotek, mødefaciliteter, biograf og cafe ligger.

Bilparkering: foran Kulturøen samt til højre v/ Rådhuset.

Af hensyn til frokostbestilling beder vi om forhåndstilmelding.

Send din **tilmelding senest den 1.maj 2011** via hjemmesidens tilmeldingsformular og kryds af hvilke dele af dagens arrangement du vil deltage i :

- Temadrøftelse Nye pilgrimme
- Temadrøftelse, Pilgrimserfaringer i hverdagen
- Temadrøftelse, Hospitaleros
- Frokosten, (der betales med kr. 100,- ved mødet!)
- Generalforsamlingen
- Traveturen

Ydeligere oplysninger angående 14. maj: troelsbeck@mail.dk – tlf. 2066 2649

3 nye bestyrelsesmedlemmer

Mit navn er **Vibeke Mørdrup**. Jeg bor i København Ø og blev valgt ind i bestyrelsen i oktober 2010. Jeg vil gerne fortælle, hvorfor jeg stillede op. Jeg har gået på Caminoen fem gange. Første gang var i 2006, hvor jeg meldte mig ind i foreningen. Siden har jeg fulgt med i, hvad der foregik i bladet såvel som på generalforsamlingerne. Første gang jeg fik kendskab til Caminoen var tilbage i 1995, da jeg mødte nogle glade folk i lufthavnen, der kom tilbage fra deres første tur på Caminoen. Siden har jeg fulgt udviklingen på sidelinien, og det var betagende, da jeg i 2006 fik tid til at gå den første tur. Derefter har jeg været af sted en gang om året, og jeg er i færd med at planlægge min næste tur. På de seneste

generalforsamlinger syntes jeg, der i bestyrelsen var en dårlig stemning. Jeg stillede spørgsmål til det første gang i Ringsted, og siden har jeg fulgt op med spørgsmål. Jeg har bemærket, at der var to fløje, og at man ikke var enige om, hvilken vej foreningen skulle bevæge sig. Uenigheden dukkede op igen på sidste generalforsamling. Der var stadig ikke en særlig god stemning på mødet, og vi nåede heller ikke alle de punkter, der var planlagt. Men vi fik sat ord på meget af det, der før var blevet fortiet. Jeg mener nu, at vi har en bestyrelse, der kan samarbejde. Jeg har deltaget i to bestyrelsesmøder, hvor jeg har mærket en god stemning, og hvor alle viste lyst til, at der skulle ske noget godt og positivt for foreningen.

Mit navn er **Troels Beck**. Jeg bor i Vissenbjerg på Fyn. I 2003 fik jeg interesse i Caminoen ved at læse rejseartikler som et ægtepar fra Nordfyn sendte hjem til Fyens Stiftstidende fra deres cykeltur til Santiago. Jeg er rejseproducent i Gislev Rejser og havde fornøjelsen i 2004 at deltage i en workshop i Santiago, arrangeret af det Galiciske Turistministerium. Siden da har jeg haft ansvaret for hvert år at sende 2-3 grupper på Caminoen fra Pamplona til Finisterre - og fra 2011 også grupper på den portugisiske rute. Jeg har årligt haft fornøjelsen selv at være rejseleder på én af vandringerne. Jeg var med til at arrangere foreningens 10 års jubilæum i Odense. Jeg har en baggrund som foreningskonsulent indenfor DGI bl.a. med bestyrelses-arbejde, vedtægter, kurser, konferencer, PR samt internationalt arbejde. Derfor stillede jeg op til bestyrelsen - og ser nu frem til at kunne være med til at løse nogle af foreningens forestående arbejdsopgaver!

Jeg hedder **Benny Gunge** og bor i Ølsemagle ved Køge. Som pilgrim har jeg kun gået en enkelt gang i efteråret 2009, hvor jeg gik de 800 km fra SJPDP til Santiago. Interessen havde jeg fået fra adskillige artikler og flere foredrag gennem flere år, og det var en fantastisk rejse for mig - i både krop og sjæl. Min baggrund er, at jeg som barn/ung via FDF fik smag for friluftslivet, som jeg har dyrket siden. Det har også ført til deltagelse på organisatorisk plan i mange foreninger, og arbejdsmæssigt har jeg som pædagog været leder i 19 år. Jeg blev indvalgt i bestyrelsen i okt. 2010, og håber at kunne medvirke til en bedre forening for alle, hvor gensidig respekt og god kommunikation kan komme til at præge arbejdet - til gavn for os alle.

Retræte for hjemvendte pilgrimme

Skovhuset den 2. – 4. september 2011

Vandringen ad Camino de Santiago er for de fleste af os en vandring, der afsætter tydelige spor i krop og sind. Vandringen gør noget ved os. Vi er ikke helt de samme, når vi vender hjem.

At vende hjem til hverdagen og arbejdet – de daglige rutiner – mærkes ofte som et antiklimaks. Hvordan bringer jeg alt det, jeg fik undervejs, med mig i livet derhjemme?

For mange af os opstår spørgsmålet: Hvilke veje skal jeg vælge at gå efter Santiago? Erfaringen fra vandringen af enkelheden, langsomheden, stilheden og fællesskabet undervejs minder om, at de værdier, der råder i vores samfund, måske ikke de bedst tænkelige, når spørgsmålet er om livskvalitet. Kan jeg finde nye veje og andre mål i livet?

Retræten i Skovhuset er arrangeret i samarbejde med Danske Santiagopilgrimme. Den er tænkt som en mulighed for at lade indtrykkene fra vandringen bundfælde sig. En mulighed for at orientere sig på ny og en mulighed for at dele vandringens erfaringer med andre.

Vi samles til andagt/meditation morgen og aften. Under en del af retræten vil vi være i stilhed.

Retrætelederen står til rådighed for samtaler under retræten.

Pris 1700,00 kr. som dækker kost og logi.

Alle er velkomne!

Vi mødes fredag den 2/9. Ankomst efter kl. 15.00 og senest kl. 17.00.

Retræten afsluttes søndag den 4/9 kl. 15.00.

Nærmere information og tilmelding hos retræteleder, pilgrimspræst i Viborg Stift Anette Foged Schultz på tlf. 30595002 eller mail afs@km.dk

Skovhuset ligger ved Sdr.Vissing i nærheden af Skanderborg.

Pilgrimsvandring fra Danmark mod Santiago - 18.-31. Juli 2011

I år tager vi de første skridt på en længere vandring fra Danmark mod Santiago de Compostella.

Tanken er, at vi hvert år – fra i år - vandrer i 14 dage. Retning mod syd. Vi indleder vandringen i Viborg lørdag den 18. juli og følger gennem 2 uger Hærvejen. Vi forventer at nå Padborg den 31. juli.

Vandringen vil foregå på de betingelser, der er enhver pilgrims. Han bryder op og begiver sig på vandring, uden at alting er planlagt på forhånd. Vejen ligger og venter. Og langs vejen ligger herbergerne, hvor der er mulighed for overnatning.

Det er hvad vi véd. Resten må vi sammen finde ud af undervejs. Det vil sige, at denne vandring ikke er en guidet turistrejse, hvor alting er planlagt på forhånd. Vi har ingen følgebil. Man må selv bære sin oppakning. Måltider finder vi ud af at lave sammen, når vi når frem til dagens herberg.

Vi forestiller os, at det af og til kan blive forholdsvis primitivt men også, at der kan ske små undervejs: F.eks. at finde en kro på vejen, hvor vi kan få os et varmt måltid mad. Eller møde et menneske, der kan hjælpe og vise vej.

Vandringen lægges sådan til rette, at man kan tilmelde sig i år og vandre med igen næste år, hvis man har lyst til det, sådan at vi bliver en gruppe pilgrimme, der i 2012 genoptager vandringen, hvor vi afslutter den i år. Økonomisk sørger man for sig selv undervejs, hvilket betyder, at man selv kan råde over hvor dyr vandringen skal blive og at der ikke er nogen opkrævning af betaling for deltagelse.

Vandringen ledes i år af Pilgrimspræst i Viborg Stift Anette Foged Schultz. Hun vil undervejs stå for morgenandagt og aftenandagt og være dén, der tager de beslutninger der evt. skal tages på gruppens vegne under vandringen.

For nærmere information henvendelse til Anette på tlf. 3059 5002 eller mail afs@km.dk Tilmelding til vandringen senest den 1. juni på afs@km.dk

Om den rette forståelse af pilgrimsvandringen – teologisk set

af Henrik Friediger

Det kan ikke nægtes at nogle – formentlig nogle få – er optaget af det mere specifikt teologiske omkring Caminoen specielt og pilgrimsvandringen i bredere betydning. Det er naturligvis også vigtigt for den enkelte, hvad det er for åndelige aspekter, der ligger i pilgrimmet – for de fleste er der mere på spil end blot en turistet fodtur at begive sig ud som pilgrim på Caminoen.

Vi har da også ofte her i Pilgrimmen haft artikler, der behandler dette stof. Men samtidig er det et emne, der, når det udvikler sig til egentlige teologiske diskussioner, der ofte viser sig at være ganske heftige for ikke at sige hidsige, ligger på kanten af Pilgrimmens stofområde.

Anette Foged Schultz' artikel om helgener og helligsteder i nummer 19 – der skønnedes relevant, da netop dyrkelsen af helgener står centralt i en historisk forståelse af Caminoen, og der samtidig er en tendens til at genopfinde en optagethed af helgener også her i det protestantiske nord – ikke mindst i Sverige. Det er et bidrag til en drøftelse af, hvad Caminoen gør – eller kan gøre – ved os moderne pilgrimme.

Hvis Caminoen ses ud fra det perspektiv, som anlægges af ærkebispedømmet i Santiago de Compostela, er der tale om en katolsk vej, der fører til apostelens Jakobs grav under katedralens højalter. Sådan behøver man imidlertid ikke se på det. Caminoen er også en del af vores historie, og vi har ret til at definere den på vores egne præmisser. Hvordan det kan gøres er vel kernen i diskussionen om, hvordan vi med vores overvejende protestantiske baggrund kan forholde os til at have genopdaget pilgrimsvandringen som en udfordrende aktivitet – på alle de planer, som den nu udfordrer sig på.

Anette Foged Schultz' artikel fik Finn Buhl, som er formand for Roskilde Pilgrimsforening og vil være læsere af dette blad bekendt, til at fare i blækhuset med en række overvejende teologiske indvendinger.

Selvom diskussionen derved bevæger sig et stykke uden for Pilgrimmens stofområde, har vi valgt at bringe Finn Buhls artikel. Samtidig har vi bedt Anette Foged Schultz, der er pilgrimspræst i Viborg stift, om at skrive en kort replik, som vi bringer umiddelbart efter Finn Buhls artikel. Herefter betragter vi denne debat for afsluttet for Pilgrimmens vedkommende. Men debattanter er naturligvis velkomne til at fortsætte meningsudvekslingerne i vores åbne forum på foreningens hjemmeside.

Ikke alt er, hvad det ser ud til at være

af Finn Buhl

I "Pilgrimmen nr. 19 på siderne 107 – 113 har pilgrimspræst og terapeut Anette Foged Schultz en artikel med titlen "Helgener og helligsteder". Umiddelbart når man læser artiklen, virker det skrevet smukt og **især rigtigt**, men alligevel efterlader ordene en flad fornemmelse...!! Hvad skyldes det? Ja, ved nærmere eftersyn opdager man, at selv om Anette Foged Schultz er teolog, mangler det, hun skriver underligt nok EVANGELIET. Det er slet og ret kun HUMANISME. Denne humanisme kommer frem fire centrale steder i artiklen og danner fundamentet for artiklens øvrige emner. Jeg vil derfor kun kommentere disse centrale steder.

1. Citat:

På side 108 i 2. spalte står i artiklen: "At være kristen betyder at leve under tilsigelsen: Du er elsket. Præcis som du er, er du elsket! Vi lever under velsignelsen. Menneskelivet, det jordiske menneskeliv, er velsignet liv. Det er det, inkarnationen vil sige os. Og det er det gode budskab, vi som kirke er sat til at udbrede. Dele med hinanden."

Kommentar:

Det lyder smukt, men det er ikke rigtigt: At være kristen betyder at TRO på Kristus, at Han har gjort fyldest for alle vore SYNDER. Det er, at erkende sin magtesløshed under LOVEN. Inkarnationen er, at Gud blev menneske, fordi et menneskes synd førte til FALDET og FORTABELSEN, og fordi kun et menneske kunne genrejse Det Fortabte igen. (Rom. 5,18) Vi tror fejl, hvis vi tror, vi lever under velsignelsen. Vi lever under FORBANDELSEN (LUK. 3,9), og

fordi menneskelivet var blevet forbandet, måtte Guds Søn lide forbandelsen - døden. Kristendommen er ikke "Peter Plys – Grislingen og Æslet" (side 109 2. spalte), men "Den Fortabte Søn" og "Vejen til Emmaus".

2. Citat:

På side 112 i 2. spalte står: "Gud blev menneske og velsignede derved menneskelivet. Ikke ophøjet, rent, himmelstræbende liv "på indersiden", men et liv midt i verdens brogede tummel. Her skal vi leve for hinanden og med hinanden."

Kommentar:

Som allerede nævnt blev Gud menneske for at genrejse det fortabte. Guds Søn led døden som et sone-offer for vores synders skyld. Derfor blev Gud menneske! Evangelisten Johannes skriver i Joh. 3.16-18: " For således elskede Gud verden, at Han gav Sin Enbårne Søn, for at enhver, som tror på Ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv. For Gud sendte ikke Sin Søn til verden for at dømme verden, men for at verden skal frelses ved Ham. Den, der tror på Ham, dømmes ikke; den, der ikke tror, er allerede dømt, fordi han ikke har troet på Guds Enbårne Søns Navn." Guds Søn blev altså menneske fordi menneskelivet allerede med Syndefaldet blev FORBANDET, og for at gøre mennesket fri af forbandelsen, ofrede Gud Sin Søn som et sone-offer. At gøre sig fri af DOMMEN kræver, som Johannes skriver, at vi TROR. Uden TRO er mennesket allerede dømt til fortabelse.

3. Citat:

Og videre på side 113 nederst 1. spalte står: "På vejen, som bliver et billede på mit liv, går jeg med alt, hvad jeg rummer. Min historie. Glæder og sorger. Skyld og skam. Jeg kommer undervejs til min grænse og til mig selv, som den, jeg er. Jeg er dén, jeg er! Som Gud siger til Moses i den brændende tornebusk og dermed viser han os, hvad vores Gudbilledlighed består i: At være dén, jeg er. At blive dén, Gud har tænkt mig som."

Kommentar:

Citatet "Jeg er den, jeg er." 2. Mos. 3.15 misrøgttes her groft: Når Gud siger til Moses "Jeg er den, jeg er.", betyder det, at Gud er URANSAGELIG, at kun Gud ved hvad og hvem Gud er. Gud vil, at mennesket stiller sig tilfreds ved at TRO. Gud kender dog vores skrøbelighed, at vi – for at fastholde gud – laver billeder af gud – danner os afguder. Derfor åbenbarer Gud sig for os på mange forskellige måder: I Sit ORD – Sin Skabelse – og som Menneskesønnen. Gudbilledlighed er ikke, at vi er Gud lig, men at Gud gør sig lig mennesket. Gudbilledlighed er, at ORDET – Logos – blev KØD og tog bolig iblandt os. Joh. 1.1,14.

Af barmhjertighed har Gud givet mennesket at være mere end den forgængelige natur. Mennesket er givet ord i sin mund, og kan derfor kende ORDET, som SKABER, og det samme ORD, som GENLØSER og GENOPRETTER, og dette "at kende" giver evigt liv. (Ultra kort sammenfatning af Regin Prenters kommentar til Athanasius' forsoningslære i Prenters egen dogmatik "Skabelse og Genløsning". Dette bekræftes i Johannes Evangeliet: "Og dette er Det Evige Liv, at de kender Dig, Den Eneste Sande Gud, og Ham Du har udsendt, Jesus Kristus." Joh. 17, 3. Regin Prenter regnes

for 19-hundredetallets største teolog i Danmark.)

4. Citat:

Til sidst står på side 113 i 2. spalte: Forsoning med det, der er og den, jeg er, er vandringens proces, og den har sit mål og sin forløsning på helligstedet, hvor jeg sættes fri af kærligheden, der møder mig her."

Kommentar:

Ja!...Her går det så helt galt: Her ender FORSONINGSLÆREN i ren selvtilstrækkelighed. Ikke noget med at ANGRE eller GØRE BOD. Nej!...Vandringens mål er ifølge artiklens indhold, at være tilfreds med SIG SELV, nøjagtig som man er. Dåb og nadver betyder ingenting. DU ER GOD NOK, uanset hvordan du bruger dit liv. Du skal bare tro på dig selv. Her forsvinder Jesus ud i den blå luft. Vandringen ender i egocentreret selvtilfredshed og selvtilstrækkelighed.

Sammenfatning:

Artiklens indhold er altså, når det kommer til stykket meget fjernt fra EVANGELIET, selv om det ligner til forveksling. Det, vi får forkyndt, lyder umiddelbart rigtigt, men er – måske utilsigtet - en tilsløring af, at GENLØSNINGEN af DET FORTABTE sker ved FORSONING: For artiklen lader som om LOVEN ikke eksisterer, lader som om "det almindelige liv" er OK. Et sådant standpunkt gør SYNDEN acceptabel, som om SYNDEN ikke er noget, Gud er imod. Moderne mennesker bryder sig nemlig slet ikke om ordet "SYND", selv om Paulus siger i Rom. 7,19-23: "Viljen har jeg, men udføre det gode kan jeg ikke. For det gode, som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg. Men når jeg gør det, jeg ikke vil, er det ikke længere

mig, der handler, men synden, som bor i mig. Jeg finder altså den lov, at jeg, skønt jeg vil gøre det gode, kun evner det onde. For jeg glæder mig inderst inde over Guds lov. Men jeg ser en anden lov i mine lemmer, og den ligger i strid med loven i mit sind og holder mig som fange i syndens lov, som er i mine lemmer.”

Gud har netop givet os LOVEN for at afsløre vores skrøbelighed. LOVEN er DET, Gud har sat som Sin Vilje for DET FORTABTE, for at DET FORTABTE skal erkende sin UFORMÅENHED og Guds Søns FORMÅEN. Jesus siger i Matt. 5,17: ”Jeg er ikke kommet for at nedbryde loven eller profeterne. Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde.”

Den ”dogmatik” artiklen ”Helgener og helligsteder” docerer er derfor slet ikke EVANGELIET, men i stedet ren og skær HUMANISME: For mener man, at Gud accepterer SYNDEN eller at synden slet ikke er SYND, gør man Jesus til en løgner. (1. Joh. 1,10). Mener man, at Gud accepterer menneskelivet, som det er, Så døde Guds Søn forgæves på korset, ja, så lod Gud Sin Søn dø for sin fornøjelses skyld. Så giver korsfæstelsen ingen mening.

Men Jesus døde ikke forgæves: Gud hader SYNDEN og ønsker at sætte os fri. Jesus’ død er betalingen for al vor SYND. Vi må derfor erkende vores magtesløshed under LOVEN, at LOVENS krav er umulige at opfylde, men at LOVEN dog er Guds Vilje. Det kaldes ”synderknuselse under korset”. Guds kærlighed er, at Gud har FORSONET sig med vore UFORMÅENHED: At vi gives frelsen for intet!

Gud lod Sin Søn dø på korset som et SONE-

OFFER for vor brøde: Og fordi ét menneskes synd (Adam) førte til FALDET, måtte Gud Selv blive menneske, for at ét menneske (Den ny Adam – Jesus Kristus) kunne GENREJSE det frafaldne. Rom. 5.18.

Her kommer pilgrimsvandringen ind i billedet: Pilgrimsvandring er VEJEN, som fører til Ham, der GENREJSER DET FALDNE, for føres vi ikke til Ham, er vores vandring og kirkegang ligegyldigt: Så er der ingen grund til at fejre Påske, for Guds Søns død på korset er ikke et sone-offer, men blot at Jesus døde URET-FÆRDIGT. Der er heller ingen grund til at fejre Pinse, for Helligåndens tilstedeværelse er jo unødvendig. ”Det almindelige liv” har ikke brug for ”En Talsmand”, som fortæller om, hvad Gud fordrer af DET SYNDIGE MENNESKE. Der er heller ikke længere nogen grund til at gå i kirke om søndagen. For hvis ”det almindelige liv” er OK, hvorfor skal man så høre om, hvordan Gud frelser. Der er jo ingenting i vejen med det liv man lever, så hvad skal man frelses fra?? Vi nøjes med at fejre jul, for til jul kan vi være glade med det lille Jesus-barn, og selv være gode, og give gaver, og spise masser af god mad.

Dette bekræfter artiklen ”Helgener og helligsteder” selv. For på side 110 nederst 2. spalte står: ”Vi kommer i kirken, når livet bliver for stort til, at vi kan have det derhjemme.” Ja!...Det er lige netop, hvad humanismen bevirker! **Kirkerne står tomme!** For hvorfor gå i kirke andet end, ”når barnet skal have navn” (barnedåb), eller vi skal fejre at ”nu er vores børn blevet voksne” (konfirmation), eller at ”nu skal vi to endelig have papirer på hverandre” (bryllup), eller...ja det er sørgeligt at ”vi ikke lever evigt, men dør” (begravelse).

Afslutning:

Når kirken ender kun som lejlighedsritualer, så er det, Gud bliver ”en rar hygge-onkel”, som intet fordrer af os. Så er det, at Gud bliver ”en smilende nikke-dukke”, som bare elsker os....fordi vi er den, vi er.

Og så er det TROEN erstattes af TERAPI: For ”det almindelige liv” behøver ingen TRO, men kan justeres med lidt terapi, hvis det går skævt og gør lidt ondt. **Og så er det, at pilgrimsvandring ender med også blot at blive en form for TERAPI:** ”Find dig selv på din vandring – Glem synden, for du er god nok – Fortsæt blot i samme spor, for Gud elsker dig, som du er”.

MEN....Der er en anden VEJ: Nemlig at indse, at jeg / vi – Kristi Brud – har, er og vedbliver at være vores BRUDGOM UTRO! Jesu sagde til kvinden grebet i æg-

teskabsbrud: ”Gå og synd fra nu af ikke mere.” (Joh. 8,11). Vi skal altså bekæmpe SYNDEN ved at holde LOVEN, og midt i MAGTESLØSHEDEN se Guds KÆRLIGHED i FORSONINGEN.

Følger man anvisningerne i artiklen ”Helgener og Helligsteder, føres man desværre til – sikkert utilsigtet – at man pludselig står som farisæeren i Luk. 18.9-14 og fremhæver alt det gode man gør og takker Gud for, at man har fået lov til at leve det pragtfulde liv, man lever. MEN...vi bør som toderen bede: ”Gud - Vær mig synder nådig!”. For Jesus sagde: ”Jeg siger Jer: Det var ham (tolderen), der gik hjem som retfærdig, ikke den anden (farisæeren). For enhver, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes!”

TRO HAM.....HAN ER VEJEN – SANDHEDEN og LIVET. Joh. 14,6

Svar til Finn Buhl

af Anette Foged Schultz

Kære Finn Buhl.

Tak for din lange og detaljerede kommentar til min artikel i sidste nummer af Pilgrimmen. Jeg kan se, at du bl.a. henviser til Regin Prenters dogmatik, som jeg selv har læst med stor glæde i min studietid.

Jeg tænker, mens jeg læser dine kommentarer, at du anvender et sprog, som er utilgængeligt for moderne mennesker. For en teolog er opgaven den at forsøge at oversætte det bibelske sprog, så det kan formidles ind i en nutidig sammenhæng. Det er i al beskedenhed dét, jeg forsøger i min artikel. Jeg synes, du misforstår hensigten i artiklen. Det er ikke sådan, at jeg ikke tillægger synd og skyld betydning. Tværtimod.

Det er svært for os mennesker at bære den skyld, vi har pådraget os og til stadighed pådrager os. I min artikel forsøger jeg at ”oversætte” hvad det betyder, når vi tager evangeliets tilsigelse af syndernes forladelse alvorligt. Når jeg gør det – altså hører, hvad evangeliet siger mig og tager det til hjerte - bliver jeg i stand til at leve med min skyld. Som Luther siger det: På en gang synder og retfærdiggjort – og gennem retfærdiggørelsen/tilgivelsen sat fri til livet her og nu.

Venlig hilsen Anette Foged Schultz, pilgrimspræst i Viborg stift.

I ÅRHUSINDER HAR VI SPURGT

*efter meningen,
målet med menneskelivet,
og aldrig har kaos være
mere påtrængende.*

*Da jorden var altíngs midtpunkt,
og den evigt, uskyldigt hvilede
i din faderhånd,
var alle svar endnu absolutte,
hugget i stentavler:
himmel eller helvede.*

*Men da jorden begyndte at kredse
ensomt i skaberrummet,
da solen blev reduceret til
en ganske almindelig stjerne
og du var bevægelsens Gud,
da begyndte vi at forstå,
at svarenes tid er omme
og horisontlinjen relativ.*

*For en søvnløst skabende Gud
har målet ingen mening.
Din lidenskab er vejen,
bevægelsen,
retningen,
kærligheden,
og hvor den fører et menneske hen,
er uforudsigeligt.*

*Fra Lars Busk Sørensens digtkreds:
Kærlighed eller kaos – samtaler med Gud
Forlaget Alfa, 2010*

*I jubelåret for Sankt Jakob
gikk pilgrimsstafetten
fra Stiklestad til Santiago
Europa Compostela 2010*

Over fire tusen kilometer
ble staven båret
langs Olavsveien gjennom Norge
langs Hærveien gjennom Danmark

*Pilegrimsfrender fortsatte
gjennom Tyskland, Belgia,
Frankrike og Spania
så det ble en kjede
fra Stiklestad til Santiago*

Santiago de Compostela
Ankomst 18. september 2010
Tilbakelagt distanse:
4250 kilometer

EUROPA COMPOSTELA 2010
Pilgrim's Pass

The Bishop of Niš declares that the bearer of this Certificate and Pilgrim's Staff is a highly respected Participant in Europe Compostela 2010, the Pedestrian Pilgrim Relay through Europe.

*To anyone who reads this, please show Respect and Generosity toward
any Pilgrim who presents this document.*

Nadana - Tondolhu

Bishop of Nidaros

Nadavim Pilgrims Centre

HILSNINGER PÅ PILEGRIMSSTAVEN

Peregrinatio ad Limina Beati Jacobi
STIKLESTAD - SANTIAGO DE COMPOSTELA - NIDAROS TRONDHEIM

Danmark	Asociación Amigos del Camino Barren, Orizaba	Santa Dominga de la Calabota
De Suède till Spräng, Skövde och Hålsjö	Literario Donce Jakov Ribakov Leguizamón	Amigos del Camino de Santiago de Burgos
Indie	Asociación de Amigos del Camino de Santiago, Navarra	A.A.C.S. Pedrera kontista de Leiria
Isosens	Los Amigos del Camino de Santiago de Estella	Manilla de las Malas
Köln aus Elixirs Dorn	Asociación de Amigos del Camino de Santiago	Leiria
OMH in Aachen	Asociación de Amigos del Camino de Santiago	Friends of Saint James Way, Bierzo
Amis de Saint Jacques Belgique, Mameout, Uge, Namur, Roubaix	Amigos del Camino de Santiago	Amigos del Camino de Santiago
Læringsgåle Gæstgæve	Amfry	

Pax et

Bonum

Udstyr til pilgrimsvandring

Hos Bjergkæden har vi stor erfaring med at hjælpe pilgrimsvandrere med at pakke. På www.bjergkaeden.dk finder du en udførlig pakkeliste, med alt hvad du har brug for på din tur. Du kan bestille direkte i vores netbutik eller besøge os i vores nye store flotte butik i Køge, så hjælper vi dig godt på vej.

Vandrerygsække

Super lette rygsække med godt justerbart bæresystem og god ventilation. Flere modeller.

Vandrestøvler

Støvler i god kvalitet med god støtte og pasform. Vi har også sko og vandresandaler.

Vandrebeklædning

Vind og vandtætte jakker, lette vandrebukser, fleece, uldsokker, skjorter, svedtransporterende og hurtigtørrende undertøj.

Rejsetilbehør

Pengebælte, ørepropper, mini låse, pakkeposer, solbriller, foldekop og meget mere.

patagonia

BJERGKÆDEN

Vestergade 34A • 4600 Køge • T: 56652345
M: info@bjergkaeden.dk • www.bjergkaeden.dk